

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ezer magyar imádsága.

Budapest, november 17.

(8.) Ezer magyar lélek fölebbezett tegnap a magyarok istenéhez az egyházi hatalom erőszakossága ellen. Az egyházi hatalom oláhokká akarja tenni őket, akik vérbeli magyarok. Ezer magyarnak választania kell most egyháza és nemzete között. Egyházukhoz csak úgy maradhatnak hűvek, ha nemzetükhöz válnak hűlenekké. Erre a hűlenségre pedig magyar ember nem kapható. Szívet-lelket fölemelő módon demonstrálták ezt az igazságot a nagy-károlyi görög-katolikus magyarok. Am hogy erre a demonstrációra kicsoda kezserves kényszerűség hajtotta őket; hogy Magyarországon tiszta, szinmagyar népet, amely ragaszkodik hitéhez is, nemzetéhez is, ilyen kegyetlen dilemna elé lehetett állítani: erre a gondolatra elszorul a lelkünk, agyunkba kergeti a vért a szégyen és a felháborodás.

Az eset ime, a következő: Nagy-Károlyban, ebben a tiszta magyar városban, és Szatmármegye székhelyén, ezer magyar katolikus a görög szertartás szerint imádják istenét. Ezelőtt vagy nyolcvan esztendővel, mikor az oroszoknak mondott munkácsi egyházmegyéből kiharították a nagyváradai román püspökséget, valami furcsa tévedés következtében ebbe az oláh püspöki megyébe kebeleztek be a nagy-károlyi egyházközséget is, amelyet oroszoknak neveznek az ó-szláv liturgia nyomán, de amely magyar volt mindig s magyar maradt azóta is. Maradhatott, mert lelkébe mindig becsületes magyarérmű ember volt, aki hűvének kívánsága és a maga lelkének hajlandósága szerint is, magyarul szolgálta az Istent, magyar misét szolgáltatott, magyarul prédikált. Hat hónapja csak, hogy kenyértörszóra került a dolog a nagy-károlyi hívek haza-

sisága és a nagyváradai püspöki hatóság között. Meghalt a nagy-károlyi magyarok magyar papja és a nagyváradai püspökség ideiglenes kormányzója oláh papot küldött az eklézsia nyakára. Az ezer magyar lélek feljajdult és menekülni akart az oláh egyházi főhatóság hatalma alól. Kérték, hogy bocsássák őket vissza a munkácsi egyházmegyébe, amely névre orosz, de lélekre magyar. Kérelmüket nem hallgatták meg, válasza sem érdemesítették. Az egyházközség erre Wlassics miniszter elé terjesztette igazságos ügyét, de egyuttal szózatot intézett a magyar közvéleményhez is, oltalomért esedezve szorongatótt helyzetében. Ez a kétségbeesett jankiáltás azokat, akik most a nagyváradai egyházmegye dolgait intézik, meg nem rémitette, sőt még csak meg sem zavarta. Mintha semmi sem történt volna, kinevezték véglegesen az új nagy-károlyi papot, aki oláh szemináriumban tanult oláh ember. Tegnap meg is jelent vele a templomban a kerület oláh esperese, hogy beiktassa hivatalába. A legszentebb érzelmeikben felzaklatott hívek összegyűlekeztek a templom előtt és nem akarták bebocsátani a papokat, akik erőszakkal akarták hatalmukba venni az oltárt, ahonnan eddig magyarul hirdették a vallás ígését. És ekkor megtörtént az, hogy a magyar állam rendőri hatalma jött segítségére a betolakodó oláh papnak a magyarságukat védő magyarok ellen. A hívek tömege kénytelen volt engedni a hivatalos hatalomnak, utat nyitott a templomba, de maga be nem ment, hanem ott, az Isten szabad ege alatt, amely a legszebb, legfönségesebb szentegyház, rázendített a legszebb magyar egyházi énekre, amely úgy kezdődik: „Isten áldd meg a magyart...”

Végtelenül fenséges, de végtelenül elszomorító volt ez az istentisztelet. Egyfelől

az ezer magyar, aki becsületes magyar lelkének ösztöne szerint oldja meg a legkeservebb dilemmát, amely elé magyar embert állíthatnak; másfelől az egyház, amely ellenségesen áll szemben a magyarsággal és a magyar államhatalom, amely kénytelen támogatni a nemzet ellenségeit a nemzet hűségesei fiai ellen. Micsoda groteszk és micsoda vérlázító látvány! Hihetetlen volna, ha nem tudnók bizonyosan, hogy igaz. És képtelen és boldondul gonosz állapot mindenképpen.

Ezt a képtlenül boldond és gonosz állapotot teremtette meg Róma konoksága, amely szembe helyezkedik a görög-katolikus magyarság nemzeti küzdelmével és reménytelen kétségbeesésbe kerget egy sereg magyar embert, aki nem akar egyebet, mint amit a Magyarországon élő oláhok és szlávok Rómától szentesített évszázados joguk szerint bírnak. A magyarországi román és rutén görög-katolikusoknak nemzeti egyházuk van, amelynek szertartása román- és szláv-nyelvű. A rutének nagy része idők folytán elmagyarosodott; megtörtént az a csoda, hogy a velük egy hiten levő magyarság hódító ereje az ó-orosz liturgikus nyelv mellett is hatalmába ejtette őket és most egyaránt magyaroknak vallják magukat, egyaránt magyarul dicsérik az Istent fajmagyar hitrokonokkal. De az ó-orosz liturgia törvény szerint megmaradt; sőt amióta megindult a rutén egyházba tartozó magyar görög-katolikusoknak az a mozgalmak, hogy az eddig tört állapotot a magyar-nyelvű istentiszteletet az egyházi legfőbb hatósággal elismertessék, azóta rosszabbodott a helyzet, Róma mereven szembehelyezkedett a nemzeti törekvéssel és az ó-szláv liturgiát kényszeríti a ruténnek mondott görög-katolikus magyarságra. Rómának ez a viselkedése bátoríthatta fel a nagy-

TÁRCA

Hit és tudás.

(Levél ideálomhoz.)

☞ A Budapesti Napló eredeti tárcája: ☞

Írta: Fényes Samu.

Nagyságos Asszonyom!

Legutolsó levelében ugyancsak lehord, hogy olyan régóta hallgatok. Az igaz, vénülök. Még nem ül meg a vénység, de érzem közeledését. Mindennap egy-egy hajszál hull le a fejemről s homlokom föléle hódít tért, mindennap kevesebb impressió, — a helyett, hogy gyűjtenék a magot, naponta hullajtunk belőle. A fiatal életerő barázdába vet, hogy tiszesez természet nyerjen belőle, — a vénülök csak úgy elhullajtja, mert nem bírja magával hordozni.

Ugy-e, ismeri asszonyom a mesét, mikor az ifju vándorura ment szerencsét próbálni. Ösztöne, sorsa olyan vidékre vetette, hol a föld színén hevert a sok drágakincs, a rög arany volt, a kavics gyémánt, a pora igazgyöngy. Tolerakta iszákját s vállára vette, hazafelé indult, hogy ott értékesítse. Boldond volt a jó fiu, mert az esett meg rajta, hogy ugyancsak elernyedt a tele iszák terhe alatt, a lába sebes lett a hosszú uttól, a gyomra is korgott az éhköpöttől. Eleintén az emberek elől is kitért, mert féltette tőlük a kincsét, de az éhség győzött a félelmen s bizony csak bevegült az emberek közé, hogy egy-egy kincseért — kenyéret szeressen. A sok viszontagság mián az iszákja is kilyukadt, sok kincset csak úgy hába potyogtatta el az uton. Pedig foltozgatja is, de ha itt befödta, ott lyukadt ki, — alkudott is kenyérré, de mikor az az áldott,

átkozott kenyér olyan drága, hogy csak elaprózott kincseért adják. — Hátt bizony nem otthonhoz jutott a szegény fiu, aanta is volt, tikkadt is volt, kincse se volt, csak az iszákja volt meg, — egy üres, lyukas, foltoz tarisznya.

En vagyok az a boldond fiu, ki ifjonta messi utra mentem, lettem is kincses mezőt, szívem, elmém, lelkem megtellett s mikor telinek hittem iszákomat s visszafordultam, hogy otthon keressek, a hosszú, rögös uton annyi reményt, ideált, eszmét, érzést vesztettem el hiába és annyit kellett fölvaltanom — kenyérré, arra a drága, sokszor könnyekkel megszózott, de mindig kívánatos kenyérré, — hogy csak a rongyos tarisznyám maradt meg. És minél terebb lett, annál nehezebb volt cepelni s a legnehezebb, mikor egészen üres, — az életnek ez a foltozott, kincsevesztett iszákja.

És most azt óhajtja, hogy ez üres iszákából szedegessek önnek csepebeeséseket elő, — vagy tán nem is óhajtja, jól tudván, hogy az üres, ön akarán valami ujjal megtölteni?

Igen, azt hiszem, eltaláltam. — Vajjon még mindig olyan esábos a mosolygása, mint akkor... mikor még... ugy-e, már megint kinevet. Csupa hamisság a szeme, valaminthogy csupa hamisság az is, amit levelében ír: „Igy jár, aki a tudományban bizakodik, — megnyugvást csak a vallás ad, a tudás előli az érzést, a költészetet” stb. stb.

Isten tudja, mióta nem láttam önt, de azért mindig itt világit előttem két nagy szeme, itt imbolyog előttem csodás termete, még görög kontyának bájos tornyocskája is — alighanem darufészekké modernült azóta. — Csak éppen a logikáját nem látom; nem is láttam soha.

Hát még mindig tértigetni akar, maga kis pogány! Mert ön pogány tetőtől-talpig, pogányabb, mint Jupiterben boldogult Julián császár volt, de

legpogányabb, amikor ugynevezett vallási köteleseégeit végzi.

Mert pogány ám mindenki, aki azt vallja, hogy a vallás és tudomány egymásnak ellensége vagy cáfolata. A tudomány csak a fetisimádnak az ellensége, és ez az, amit én pogányságnak nevezek. Sőt azt mondom önnek, asszonyom, ha az ember más uton-módon nem jutott volna a vallás eszméjéhez, épp tudásunk mai foka utalt volna rá, hogy kell lenni hitnek, mert épp a tudomány az, mely ma így szól: Ime, az én birodalmam csak eddig ér, ezen túl pedig kezdődik az, amibe én nem hatolok be soha, nem is akarok, ahol ott nincs más ur és parancsoló, mint a hit, — ez ime a vallás birodalma.

Csak ma szól így a tudomány, tegnap még nem volt elég erős, hogy ezt mondhasa. A tudás és hit országa el van választva, de a tudás is kinyilatkoztatás, folytonos, állandó és valaméddig ember él, soha meg nem szűnő kinyilatkoztatás. Ehhez a kinyilatkoztatáshoz elménk, kutató, kritizáló, ellenőrző elemnk juttat, mely a nagyvilág törvényeszerű rendjének a megnyilatkozásait tapasztalja, tapasztalatait szép rendbe összefűzi. Örökérvényű s örökkétartó ez is, mert ott kezdődik, amikor az első ember a vad irbájával védekezett a hideg ellen, és nem lesz vége soha. Mert akárhány rejteke fog is beléhatolni az ember, még mindig milliószor annyi lesz a fölfedezetlen rejtekek száma.

De ne ijedjen meg a világrt se, asszonyom, akármilyen messzire röpül is a vakmerő elme, soha be nem röpönnhet a hit birodalmába és akármennyit hódít is el a sötétségből a tudásnak, az igazi vallás és hit országából egy porszemnyit el nem vihet, — hanemha a pogányságból.

Mert tudásunk csakis a tapasztalásunk határáig terjed, a tapasztalás pedig csak a jelenségek nyitjához vezet és vezethet, de azt soha-

váradi oláh egyházmegye fôhatóságát arra a merényletre, hogy oláhositó kísérletet tegyen egy fajmagyar eklézsiában, egy puskalövésnyire Debreczentől, a nagy magyar Alföld határán, ahol senki ija-fija nem tud oláhul egy árva szót sem, ahol a magyarsághoz való hûséggel büntetlenül nem szállhat perbe még az egyház hatalma sem. Az egyház hatalma pedig nagy és félelmetes. De a hazaszeretet, a magyar hazafiaknak magyarságukhoz való ragaszkodása nem retten meg semmi hatalomtól, nem hajlik meg semmi erőszak előtt. Rettenthetetlen, hajthatatlan hazafiságunknak gyönyörû próbáját adták tegnap a nagy-károlyi görög-katolikus magyarok. De hogy erre a próbátételre szükségük volt, ez egyenesen kétségbeeszt.

Hiszen látjuk, kétségbeesve és tehetetlenül látjuk a nemzetiségi egyházaknak szörnyû hódítását a magyarság rovására. A szegény, védtelen magyarságot fájdalommal látjuk pusztulni, fogyni ott, ahol az oláhság tulnyomó ereje évről-évre sorvasztja a közéje ékelt magyarság ellenálló erejét. Szívünket tépi, lelkünket mardossa az erdélyi magyarság vészkiáltása és pírulva valljuk be szégyenletes impotenciákat, tunyaságunkat és fejlettségünket a jólszervezett ellenséggel szemben. Szégyen ez is és mérhetetlen nemzeti szerencsétlenség. De hogy ott, egy teljesen magyar földdarabon, ahol az oláhság-nak soha, semmi keresete nem volt, egyetlen gyökérszála nincsen, hogy még ott is üldözöbe lehet venni ezt a nemzetet; hogy Nagy-Károlyban ezer magyar léleknek választania kell egyháza és magyarsága között; és hogy ott, a tiszta magyar területen az oláh hazarülés állami asszisztencia mellett, a magyar állam törvényes támogatása mellett követheti el gaz merényletét: ez hajmeresztô gyalázat, amely ellen fellázad minden csepp vérünk, rémülten tiltakozik lelkünk minden porcikája.

És mikor arról a borzalmas képtelenségről gondolkozunk, úgy érezzük, hogy elérkezett az utolsó pillanata a nagy, elhatározó cselekvésnek. A nagy-károlyi görög-katolikus magyarok esete ijesztôen illusztrálja ennek a pillanatnak az eljövételét. A magyar államnak végre urrá kell lennie belső ellensége fölött. És mert kétségtelen íme, hogy a mai törvényes állapot ennek a lehetőségét nem adja meg: ezt a törvényes állapotot kell gyökeresen megváltoztatni. Éppen jókor jött ez az eset

sem fogja fölnyithatni, földerithetni, *amin* ezek a jelenségek mutatkoznak. Úgy vagyunk a mindenség nagy problémájával, mint én önnel, — látom mindazt, ami önnön látható, ruháját, arcát, haját, szeme csillogását, hallom hangja ezüstjét, de a lény, amely ezekben a külsőségekben jelentkezik, ismeretlen, örökös talány előttem. A valóság, ez a mindentit jelenvaló, megismerhetetlen a maga mivoltában, lényében, a dolgok benső lényo örökön-örökké csak a *hittel* lesz megközelíthető.

Persze nem a pogánysággal, nem a bálványok imádásával, mely megelőlszik a jelenséggel a jelenséget magánhordó valóság helyett, mely féket akar vetni az elme röptére, békát a szellemre, mert azt vallja, hogy az ő bálványa megharagszik az elme szabad, mészersz röpte miatt. Hát elgondolható, hogy a Valóság megharagudjék, amiért jelenségeit kutatják, mikor a mi egész életünk is, mi magunk is csak egy csipetnyi halmazata vagyunk e jelenségeknek?

Adjátok meg az istennek, ami az istené, és a császárnak, ami a császáré. A kutató elme, a tudásra áhító lélek nem vett el semmit abból, ami az istené, csak azt gyűjtögeti, ami a császáré. Mert azokat a szavakat nem az isten védelmére mondták ám, — ő nem szorul védelemre — hanem a császár érdekében, a paranoszóló józanész védelmére. Mert látja, asszonyom, ez az igazi egyedszár; ninosen ennél keményebb, hajthatatlanabb kényur ezen a világon.

Azt se higye ám, hogy a tudás a szárazság maga, hogy az költészet híján való svírság, — nem. Mint minden, ez is tudásunkon táplálkozik. Van-e annál mélyesegőbb s fennköltebb gondolat, mint hogy ez a mi arasznyi életünk az örökké tartó életnek egy jelensége, annak az erőnek vagyok a gyermeke, mely évmilliomodok előtt csillogatok szült, szép szemci csillogásában suhanó sugár bennergett a napban, amikor a Föld született, millió év előtt az energia bimbót fakasztott talán, mely szeméből ma könyüt csordit; és

most, mikor országos mozgalom sürgeti a nemzetiségi törvény revízióját. Hatalmas reflektor fényével világítja meg ez az eset azt a határt, ameddig a revíziónak el kell mennie. Ez a határ: a magyar állam fölöttelen uralmának biztosítása mindenek fölött, a nemzetiségi egyházak fölött is. Az egyház hatalma ne csufolhassa meg az állam hatalmát; a templom ne lehessen vára az állambontó cinkosságnak. Elő a revízióval, haladéktalanul és körültekintően. Legyen a revízió radikális, senkivel meg nem alkuvó, semmitől meg nem rettentő.

Ez a kérdés egyik része. A másik része, amely a görög-katolikus magyarság nemzeti mozgalmát illeti, magától fog aztán megoldódni előbb-utóbb. Rómának végre is engednie kell, ha lesz a görög-katolikus magyaroknak elég kitarásuk és elszántságuk és elég támogatásuk az állambatalom részéről. Az egyháznak nem lehet érdeke, hogy állandósítsa hiveinek lelki küzdelmét, amelyben végre is csak az egyház huzhatja a rövidet. És hogy így legyen, azt minden bizonynyal elősegíti egy erős és bátor kézzel megalkotott nemzetiségi törvény, amely a nemzetiségi egyházaknak is letéri a szarvait.

Addig is pedig a magyar állam tegyen igazságot tehetsége szerint a nagy-károlyi magyarok nagy, nehéz sorában. Ne hangozzék el hiába az a kétségbeesett fohászkodás, amelyet ezer hû magyar lélek küldött tegnap a magyarok istenéhez.

Az indemnitás.

Budapest, november 17.

Az obstrukció unalmát ma néhány érdekes beszéd törte meg. A horvátok közül, akiket a szélsőbal szerencsésen megbolygatott, ma felszólt Kovacevics István és általában rokonszenvesen tudta megokolni a horvátok bizalmát. Nagyon jól hatott, még a szélsőbalon is, mikor a horvát szónok maga is sôtét föltnak nevezte a nyolcszáz esztendő magyar-horvát viszonyban Jellasiék szereplését. S tetszett a forma, melylyel ezt a sôtét föltnak a horvátok érdekében enyhítette. Azt mondta ugyanis, hogy Jellasiék negyvennyolcban nem a horvát népet, hanem a Horvátországban állomásozó osztrák katonaságot vezette Magyarországra ellen. Ez a historiai olajág, mely Kovacevics beszédéből a magyarság felé nyult, lefegyvert minden ellenséges indulatot s a szónok meg lehet elégedve beszédének fogadtatásával.

nincs gonosz fejcséjkének egyetlen suhanó gondolata, mely már nem örökötöl ható erök megnyilatkozása ne lenne, és egy sóhaja el nem röpöpné egy, hogy elveszne ebben a nagy rengeteg mindenségben.

Bizony csak a tudás ad igazán sasszárnyakat a költészetnek! ...

Szeretnék még egyetmást elmondani, — de szinte idáig hallom átsítását. Hiába, Tudomány ő nagysága rossz hírű személy. Valami megszegyenitôt ugyan nem igen tudunk felőle, de kiállhatatlan, unalmas, csunya is, vén is, egy kicsit tán rigolyás is.

Pedig hát csak a csunya nagy kendőt kellene levonnia fejről, meg a totyogó facipőt a lábáról, bolondulnánk utána mind. A professzor urak bûnösök benne. Ezek bujtatták fabocskorba, csunya viganóba, kopott parókába. De adnának rá csak csinos ruhát, mely ingerlően sejteti szép idomait s mutogatnák is nekünk, ahogy a gondos mamák a lánycsók, mikor hába viszik! ...

S hogy épp a nõk idegenkednek tõle! Pedig hát a monda szerint Éva volt az, aki elsõször a tudás almájába harapott. Persze megalégedett egyetlen harapással, a többi mind Adámnak adta, ki idestova 6000 év óta rágódik rajta...

— Vajon nem volt kár megmutatni, hogy milyen üres ez az én iszákomb? Mert a nõnek a bálványimádás a lényével van összeforvra. A saját kultusza az. Így szól a férfhoz: „Imádj, mert én imádatra vágyom, imádj, hogy elhiggyem, hogy imádatra méltó vagyok. Imádj!”

— Lelkem fele vagy, mert továplántálsz engem, szeretlek, mert lelkem megnyilatkozását, tudásomat te tetted örökletessé, légy az enyém, hogy ellenfelem lehess. — Így szól a férfinak.

Igy aztán soha meg nem értik egymást, mint õn se engem, ugy-e?

— Hát maga nem mindig beszél? — hisz én már régen nem hallgatom oda!

Nemkülönbön érdekes és pikáns volt a fiatal Bujanovich Gyula beszéde. Ez nyilván válaszfélé akart lenni, mert Nagy Ferenc sokat emlegetett felszólalása után a közvélemény várta már a szabadalvüpart agrár árnyalatának nyilatkozatát, hogy a volt kereskedelmi államtitkár kontradistinkciójára szerint politikai, szabadalvüség szempontjából csakugyan egy felfogás uralkodik-e a többségen, ha már gazdasági téren vannak is ellentétek. Hát a fiatal Bujanovich beszédét illetékes válasznak nem gondoljuk. Az agrárius árnyalatnak kétség-telenül ismertebb és illetékesebb tagjai vannak, akiknek válasza a közvéleményt mindenesetre jobban informálná. Bujanovich azonban fiatal s maga mondja, hogy ilyen szabadalvü akkor is volt, mikor még nem tartozott a szabadalvüparthoz. Az egyházpolitikai harcok idején 6, fiatalágánál fogva, még nem szerepelt a közéletben s így rajta nem lehet demonstrálni, hogy hát milyen szabadalvü volt abban az időben, melyre hivatkozik. Az a körülmény, hogy Nagy Ferenc után Bujanovich még tovább distingvál s a politikai és gazdasági szabadalvüség mellett most már a politikai szabadalvüséget is kettészeli: politikai és kormányzati szabadalvüségre — nem mondható megnyugtatónak. Még jó, hogy csak magánvéleménnyel állunk szemben. Mert ha ez volna az illetékes agrár felfogás, akkor jöhetne holnap valaki, aki a szabadalvüség megkezdett parcellázását tovább folytatja s a jó ég tudja, micsoda szilánkokra hasonlít e nagy versenygésben a szegény szabadalvüséget! Egyébiránt szívesen ismerjük el, hogy a fiatal szónok nagy mérséklettel beszélt és nem közönséges tapintattal oldotta meg kényes feladatát.

Háztározottan demokratikus beszédet mondott ma a függetlenség Benedek János. Szabadalvüség szempontjából bírálta a szabadalvüpart múltját és nem sok szabadalvü vonást talált benne. Annál melegebb színekkel emlékezett meg az egyházpolitikai alkotások klasszikus korszakáról, mely sohasem sejtett örököt váltott ki a magyar nemzetből. Az igazán szabadalvüeknek nagyon tetszett ez a lelkes beszéd, nemkülönbön az a felhívás is, hogy a magyarság minden rétegének testvériesen kellene szöveteznie a demokratikus és egységes magyar társadalom kiépítésére. Ezt a beszédet nemcsak a szélsőbalról helyeselték, de a többség sorából is.

A vita képeinek teljességéig tartozik, hogy Ferenc József is beszélt, a bizalmatlanság alapján támadva a kormányt. Az ülés végén Visontai Soma sürgös interpellációban panaszolta fel a virágzó leánykereskedés legujabb tüneteit. Sedll Kálmán miniszterelnök nyomban felelt az interpellációra és hivatkozott rá, hogy a határrendõrség szigorítása most van soron, ami aztán kihuza majd a gyékényt a leánykereskedõk alól. Mint-hogy a miniszterelnök a konkrét esetben már elrendelte a vizsgálatot, választát az interpelláló is megnyugvással vette tudomásul.

A képviselõház ülése november 17-én.

— Kezdeté délelõtt 10 órakor. —

Elnök: Dániel Gábor.

A kormány részérõl jelen vannak: Sedll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Dardányi Ignác, Cseh Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést.

Kubik Béla: Nincs itt senki! Öten vagyunk õsszesen.

Elnök: Majd bejõnnek.

A mult ülés jegyzõkönyvének felolvasása és hitelesítése után elnök bemutatja a kérvényeket, melyeket a kérvényi bizottsághoz utasítottak. Jelenti, hogy Visontai Soma képviselõ sürgös interpellációt jelentett be a leánykereskedés tárgyában.

(Az indemnitás.)

Kovacevics István (horvát): Az indemnitás-javaslatot ellögdjád, mert az állam érdeke kívánja. Nem a kormány hatalmában álló tényezõk miatt nem lehet a költészetet idejében letárgyalni. A nemzetnek vajmi kevés haszna van annak magyarázatásból, hogy helyese-e a paktum. Minden hazának kötelessége a kormányt támogatni, hogy az Ausztriával való kiegyezésben erõt tudjon kifejteni. Szükség van erre a támogatásra, akkor, midõn a kormánynak erõs harcot kell vívnia. Ki kezeskedhetik, hogy a kormány bukása esetén olyat kapunk, amelyek jobban meg tudja védeni követeléseinket? (Igaz! Ugy van! a középén.) Felsorolja azon okokat, amelyek a kormány támogatására indítják. A horvátoknak nem az egyes pártokkal, hanem a magyar nemzettel van dolguk. Támogatják a kormányt s bajokkal akkor hozakodnak elõ, ha majd Ausztriával nem lesznek el-

foglalta, ha lecsendesedik a viszály, amelyet a horvát és a magyar nemzet között ellenségek szítanak. Attér ezután azokra a vádakra, melyeket a horvátok ellen állítottak. A horvátok ellen mindig azt hozzák föl, hogy nem honorárjuk kelló hálával a magyar nemzet áldozatkészességét. A magyar állam Horvátországnak nem ajándékozta egy fillért sem; a horvátok megélték mindig a maguk emberségéből is. Horvátországban ugyanolyan adók vannak, mint Magyarországon. Az sem áll, amit egy ellenzéki képviselőtől hallott, hogy Horvátország szerencsés, mert nincsen állami adóssága. Hiszen a magyar állam összes adósságát éppen úgy terhelte Horvátországot is, mint Magyarországot; e tekintetben a magyarok és a horvátok között csak annyi különbség van, hogy a horvátok az adósságból, az állami kölcsönökből vajmi kevés hasznot húznak. A pénzügyminiszter exorzézában szó sem volt arról, hogy az új készámszilliósi beruházási kölcsönből Horvátország bár csak egy fillért is kap. A horvátok többsége azért mégis testvér szerelotet érez Magyarországot iránt és a mulban is egymás oldalán harcolt a horvát és a magyar. Csak két példát említi föl: a tatárjárás idején IV. Béla királyt a horvátok mentették ki a tatárok kezéből. Szigetvárat is a horvát Zrínyi Miklós védte az ő horvátjával. Az ellenzéki az indemináti vitában azt is kifogásolta, hogy egy magyar honvédezednek horvát a parancsnoka. Hát e hazának vannak első és másodrendű állampolgárai? Vagy Horvátország Magyarországgal nem egy államot alkot? Az ilyen alaplatlan kifakadások nem alkalmasak arra, hogy kölcsönös bizalmat ébresszenek. Igaz, van egy sötét lés Magyarországot és Horvátországot nyolcázados együttélésben: Jellasics szereplése az 1848-iki eseményekben. Ez azonban nem a horvát nemzet büne, hanem a bécsi kamarilláé. Jellasics nem a horvát nemzetet vezette Magyarországot ellen, hanem a közös hadseregbe Horvátország területén besorozott katonákat. Ettől az időtől fogva a mai napig sem gyövültak be a sebek, s a horvátok és a magyarok közös ellenségei gondoskodnak róla, hogy ezek a sebek be se hegedjenek. A magyar és a horvát képviselőknak, s a magyar kormánynak kötelessége azon öröködni, hogy azok, akik az egyenlőségét szítják, törekvésikkel kudarcot valjanak. A barátságos egyetértés elérése nem is olyan nehéz dolog; csak egy szükséges hozzá: az akarat. Meg kell emlékeznie arról a módról is, amelyvel az ellenzéki a dinasztit az indemináti vitába belevonta. Nem hiszi, hogy volna olyan dinasztia, mely szivesebben uralkodnék egy koldussországon, mint egy gazdag nemzetben, s nem hiszi azt sem, hogy az ellenzéki e vádjának a nemzet nagy többsége hitelt ad. A horvátok nem helyeslik, hogy így beszélnék a királyról, aki iránt törhetetlen hűséget lognak tanúsítani mindig. (Eljenzés a jobboldalon.)

Verecs József: Bizalmi kérdésnek tekintni az indemináti megadást, különösen a mostani viszonyok között. A függetlenség pártján meg kell ragadni minden módot, hogy a kormány törekvéseit megmutassa a nemzetnek. A 67-es kiegyezés csodje mutatja, hogy a függetlenségi párt elvei szerint kell vezetni az országot. Törvénytelen, titkos befolyása van Ausztriának kormányunkra, melynek felelőssége csak látszólagos. A képviselőház nem von nálunk felelősségre egy kormányt sem. A felelősségre vonás csak a törvényekben van meg, de gyakorlatban nem érvényesül. Nem követ magyar faj, nemzeti politikát a kormány. A vétkes türelmei ment el a kormány ebben a kérdésben. A törvényhozás is gyöngye, pedig a törvényhozás akaratának olyanok kell lenni mint a szikla. Oka ennek a mai választási rendszer. A választói kerületek új beosztását, a választói-jog kiterjesztését, a községenként való szavazás behozását, a titkos szavazást sürgett. Most már küzdeni kell az idegenek, a káros elemek beözölése ellen is. Most látja be a kormány a kivándorlás elleni intézkedések szükségét. Téliútl nézte a kormány a ruthén nép kiszípolozását, akkor sietett segítségére, mikor már megvolt a baj. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) A kormány maga fosztja meg a székelységet a meghódítás feltételeiről. Kapkodást lát a miniszterelnök részéről. Így a tisztviselői fizetésrendezésénél s az adóreformnál, a fokozatos adó behozatálánál is. Nagy szükség van a tiszta választásokra. Mindenki látja, hogy a régi középzsztály veszendőben van. Ezeknek értelemei pedig a politikai élet, a politikai vesztégetés képmé, tette főnkre. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A kormány nehezebb feladatait a társadalomra bizza, ez a társadalom pedig posványosodik, kivész belőle a munkaszeretet, mert látja, hogy pártfogókkal munka nélkül is meg lehet élni. Gyöngye ez a társadalom, mert nincs nemzeti uralkodója, aki leje, vezére lenne a nemzetnek, nincsen főpánsága, amely vezetné, nincsen nemzeti katonasága. A főváros sem jár elöl jó példával. Joggal követelnék, hogy a honigialó magyarok előnyben részesüljenek, de ehelyett az egyenlőséget is megboltygatják. A magyar fajnak van legkevésbé befolyása a hadseregben, a politikában is. Szól a civillista emeléseiről. A monarchia másik része veszi hasznát az udvartársi költiséget felelősségnek. Miért emeljük hát a civillistát? Ha nem elég az udvartársi költisége, akkor el kell csapni a hivatalnokokat, mert felesleges. Ha az udvartársi a magyar nemzet fényét emelné, szó nélkül megszavaznák a költségek felelősségét, de ilyen körülmények között ez lehetetlen. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Miért van nekünk szükségünk nagy katonaságra, hiszen más országokban kevesebb katonával is megvan a nagy tekintély. Kérdi, miért nem szólnak meg a kormánypártban is ehhez a kérdéshez? A volt nemzeti párt tagjaitól nyilatkozatot vár a nemzet. Ha most is külön pártban énének, bizonyára küzdenének ök is a kormány törekvései ellen s Apponyi Albert halatnál szavát ebben a tereben. Foglalkozik a tisztviselői fizetésrendezésével. Miért emelik először a magas fizetésű tisztviselői fizetését s nem a kistisztviselőket jobban? Felelik-e a vármegyeyi, városi tisztviselőket, a felekezeti tanítók

fizetését is? Helyes lenne a felekezeti tanító-ügyet államosítani. Nincsen bizalommal a kormány iránt s nem szavazza meg a javaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Bujanovich Gyula: A tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot elolgodom már csak pártállásomból folyólag is, a kormány iránt értekt bizalmam természetesen folyományra gyanánt; ha pedig nem tekintem bizalmi kérdésnek, akkor elfogodom, mint a kormányzat technikájának oly nélkülözhetetlen és természetes szükségletét és követelményét, mely nélkül az ország kormánya a legnagyobb zavarokba kerülne. A mostani vita folyamán elhangzott beszédek, önből kiemelkedik és kitűnik — elismerem egyványán ellenzéki beszéd mellett is — Nagy Ferenc képviselőtársam beszéde, melynek úgy az 1899. XXX. törvényekre vonatkozó magyarázatával, mint közgazdasági fejtegetéseivel teljesen egyetérték és örömmel látom, hogy egyetért ezen a pártban, ezen az oldalon mindenki. Mindnyájunknak, kik ezen a pártban az egyetemes közgazdasági érdekeknek mindig szem előtt tartásával, főleg a közgazdasági kérdésekkel foglalkozunk, nagy elégtelt képe, helyzetünk precíziorra és a jövőre nézve elejét veszi, remelem, azon félreértéseknek és félremagyarázásoknak, melyek többnyire onnan indultak ki és onnan származtak, hogy a speciális gazdasági kérdéseket is a politikai liberalizmus szempontjából ítélték meg és hogy ezen alpból kiindulva, sokszor a mezőgazdasági érdekek hangsúlyozását és védelmét a politikai liberalizmussal, ezen pártunk alapszellemeivel össze nem férhetőnek tünteték fel. Hogy azonban egy ily nagy pártban, mint a mostani többség, mindig akadnak és lognak akadni olyanok, kik egyik vagy másik közgazdasági érdek iránt különösen érdeklődnek, ez is csak természetes és hiányos, ha ezen különböző vélemények meg is nyilvánulnak, úgy ez csak annak a jele, hogy az a pártgyűlés, mely minket a kormány által kitűzött feladatok megvalósítására egyesít, nem öli ki az önzaló gondolkodást. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Attérve Nagy Ferenc beszédére így folytatta: Nagy Ferenc t. képviselőtársam szorosán elkülönítette a politikai és kormányzati liberalizmus kérdését a közgazdasági liberalizmustól. (Ugy van! jobboldal.) Annál nagyobb súlya van az ő felszólalásának, mint-hogy az egy állása, tudása és tekintélye átal egyáltalán kiváló ugyanolyan férfiatul ered, aki teljesen elfogulatlanul szokott nyilatkozni, aki sem neu agrárius, sem neu merkantiális, hanem teljesen elogulatlanul ítéltet és bírálhat, mint a hogy meg is tette.

Örömmel látom, hogy ezt el is ismeri mindenki és ennek hasznos következményeit abban fogjuk látni, hogy remelem, miszerint a jövőre, ha ebben a parlamentben a többi kérdések mellett ismét mezőgazdasági kérdések is fognak ismertetni, úgy ezek a maguk érdeme szerint lesznek megítélve és eibrálva. de ezek többé okot félreértésekre vagy félremagyarázásokra a liberalizmus tekintetében szolgáltattani nem fognak.

Szatmári Mór: Felhívás keringőre!

Bujanovich Gyula: Különbben, habár talán kevés kérdéses az a politikai és kormányzati liberalizmus is szoros distinkciót igényel. A liberalizmus az egy konkrét, megfogható, megmérhető valami; abszolút liberalizmus nem is létezik; hiszen az az egyen teljes lelelőtlenségét jelentené. Ezt mindig csak relatív szempontból lehet megítélni, ez egy olyan tág fogalom, amelybe sok minden beleér; ez körülbelül olyan fogalom, mint a lénynek fogama, amelynek egyaránt — merise bár eredetét a pislogó lámpa lángjától, avagy a nap ragyogó sugaraitól — mibenléti, minemőségét, mérvét, sajátját, faját, nemét talán csak úgy lehet megítélni, ha azt egy ismert bázishoz, egy ismert egységhez hasonlítjuk. A törvényjavaslatot elolgodom. (Énnek helyeslés a jobboldalon.)

Öt perc szünet után

Benedek János: Foglalkozik Kovacevics beszédelével. Rátgyak nem illette kétszínűséggel a horvát képviselőket, hanem azt mondotta, hogy itt a Házban is szükséges munkálni arra, hogy az anyaország és Horvátország közti viszony megszilárduljon s megdöbbenését fejezi ki a fölött, hogy a horvát képviselők nem szólnak tel a Házban. Kovacevics nem vonatkozhatik Rátgyak beszéde, mert ő már több ízben is felszólalt itt a Házban s a horvát országgyűlésen és mindig hazafias szelemben munkálkodott a testvéries jó viszony megszilárdításán. Zrínyi Miklós azonban visszakövetelt a magyarságnak, mert Zrínyi magyar volt és református. Épp olyan jó református volt, mint Szondi. akinek az esztergomi primás kápolnát emeltette Drágyeiban. Egynek azonban örül, amit Kovacevics mondott. Ugyanis azt mondta, hogy Jellasics akat a horvátok nemzeti hősként ünnepeltek s kit a magyarok mindig halalos ellenségeknek tartottak, nem horvátokat, hanem osztrák zsoldosokat gyűjtött maga körül s nem a horvát nemzeti aspirációkat szolgált, hanem a bécsi kamarillának eszköze volt. Szeretné ha a horvátok magatartásukkal is igazoznák jó hazafiságukat. Ne igyekezzenek elszakadni az anyaországtól, ne bolygassák Fiume közjogi helyzetét, ne bontsák meg az egyetértési Horvátország lakosai közt s ne inauzállják azokat, akik magyar dal énekeknek Zágráb utóán. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Rátér Bujanovich beszédére. A miniszterelnök egészen leszerelt két hónapra, megakadályozta, hogy 20 képviselő is összehívassza a Házat. Az indemináti-vita között véletlenül, öletszerűen nyújtja be a kormány a javaslatát; az indemináti-vita alkalmával keit tehát a függetlenségi pártok kifejtenei indokait, kitogásait, keit ilhozni érveléseit. A kormány felelős ezért, nem pedig a függetlenségi párt. Bujanovich Nagy Ferenc beszédét magyarázta. Nagy Ferenc szerint az agráriusok hozták meg a 48-iki törvényeket, pedig ezeket az egész magyar nemzet hozta, ott volt a nemzeti felbuzdulás minden kis atomja. Vissza-

utasítja az ilyen fel fogást. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Megokolja ezután, hogy miért nem fogadja el az indemináti. A barátai által eddig felhozottakhoz csatlakozik. Mikor az indemináti tárgyalást megkezdték, nem voltak betérjezve sem a katonai javaslatok, sem a civillista-emelés.

Szál Kálmán miniszterelnök: Mind a kettő tudva volt.

Benedek János: Ezek a javaslatok kényszerítették azután a függetlenségi pártot, hogy akciói indítsanak, hogy kellé megtorlásban részesítsék a nemzet ellen elkövetett merényleteket. (Énnek helyeslés a szélsőbalon.) Más mezőből hozza bizalmatlanságának indokait, mint barátai. Tudni akarja, hogy miért lett a kormány hűten az igazi szabadelvűséghez. Ez nem a szabadelvűnek nevezett párt ügye, hanem a nemzet ügye. A szabadelvűség egy szent öröksége a magyar nemzetnek. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Felidéz a sirjából Irányi Dániel szellemét, hogy szónom kérje a miniszterelnöktől, mit tett a szent örökséggel. 25 éven át tilt tilt é Házban e lértu s szatánuul küzdött. A szabadelvű reformokból a legdicsőbb sugár az ő homloklát illetti, ő volt a kezdeményező. Abszolút liberálizmust, mint Bujanovich. Irányi sem ismert. Mit mondana a miniszterelnök ha Irányi Dániel számadást kérné tőle? Megpróbálja szónom kérni, hogy mit csinált a miniszterelnök a szabadelvű örökséggel. A kormány csak tékozlója a rája szállott szent örökséget. A szabadelvű párt keresztapja Tisza Kálmán volt. Tisza Kálmán nevéhez egyedül a főrendiház reformja fűződik abból a körből, mikor ő volt a szabadelvű párt vezére. Egyéb hatalmas alkotásait Tiszának a szabadelvű jező meg nem illetti. Demokratikus, liberális alkotás-e a főispáni intézmény, a közigazgatás reformja a virilizmus intézményével, mely seholy sincs meg, csak nálunk. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Kifogásolja azt is, hogy Tisza Kálmán Sct.-István napját nemzeti ünnéppé tette. de ezt nem érte el, hanem lett belőle felekezeti ünnep. Szapáry Gyula miniszterelnöksége alatt semmilyen szabadelvű alkotást nem találnak. Bánfynak szabadelvű kormányzatát nagyon ehomályosítja az erdszakos választás, április 11-ikének nemzeti ünnéppé való deklarálása. A szabadelvűség klasszikus kora volt az, mikor Wekerle miniszterelnöksége alatt Szilágyi és Csáky beláták, hogy jeiszavakkal kormányozni nem lehet, az igazi szabadelvű alkotások teret kell lépni. Így születtek meg az egyházpolitika törvények. Sokszor hallotta, hogy a korona nem helyesli ezeket a törvényeket.

Kérdi, hogy mi volt a korona álláspontja? Ha nem helyeselte a korona, az csak annak a jele, hogy a nemzet akarata érvényesült s így van reményünk, hogy a nemzeti akarat érvényesülhet. Kérdi a miniszterelnöktől, hogy mióta kormányra lépett, tett-e csak egy lépést a szabadelvűség felé a szabadelvűség érdekében. Meglehelhetünk rá, hogy nem. A miniszterelnök azt mondta va amikor, hogy az egyházpolitika törvényekkel a szabadelvű alkotások nagy munkája befejezést nyert. Ez csak nyugtalansággal tölti el a szabadelvűség barátait. A reakciók látjuk; látjuk, mint igyekeznek az ellentétes áramlatok uralomra s a miniszterelnök ez ellen nem tesz semmit, sőt legyeztet el áramlatokat.

Szál Kálmán: Dehogy!

Benedek János: Itt van az antiszemitizmus. A magyar faj, mely testvérnek nevezi a horvátot, szomszédnak a zsidót, sógornak a németet, távoli áll ettől. Papp Elek úgy magyarázta meg az antiszemitizmust, hogy antiszemitá az, aki kölföldin jobban baragszik a zsidóra. (Derűtség.) A magyartól távol áll az antiszemitizmus, mégis a legutóbbi időben mind nagyobb tért hódított ez az irányzat. S a szabadelvű kormány még szarvakat tett az irányzat fejére, mikor a Pikler-ügyből kiolydólag a jogbővelettel törlte a vizsga-tárgyak sorából. Milyen szomoró eltévelyedés az, hogy a katolikus nagygyűlésen a pápai zászlót kitűzik s hogy az első feleköszöntő a római pápáé, s csak a *takarék* jut a magyar királynak. Valamennyi felekezeten elhaladását óhajtja s ezért kívánja az 1848. XX. törvényeket végrehajtását. Társadalmi téren is látjuk a szabadelvűség, a demokratizmus ügyének hanyatlását. Támadja a belügyminiszter, mert megtette a belügyminiszteriumot legelőbb nemesi hatóságként nemesi levelek kiállítására. Ismertet a belügyminiszternek e tárgyban kibocsátott rendeletét s felolvassa, hogy micsoda árak vannak.

Förster Ottó: Szeretném tudni, hogy a szélsőbalon mind aláírják-e azt, amit mond? (Felkiáltások a szélsőbalon: Aláírjuk!)

Benedek János: Ostorozza a cím-és rangkörösöget, mely mindjobban lábrakap a magyar társadalomban. Kérdi, honnan vették a képviselők a „nagyságos” címet.

Förster Ottó: Tegyük le!

Benedek János: Nem vettük fel, tehát nem is tehetjük le. Nem nagyságos, nem fogadják el ezt a címet. Ezt a címet a hopmesteri hivatalnak a léhított állapotottak meg, egyszerűen a VI. rangosztályba sorozták a képviselőket. Nem kell cím a képviselőnek. Felszólítja a kormányt, hogy szervezze a nemzetet.

Major Ferenc: De nem erre az alapra, mint a képviselő ur mondta.

Frohler Győző: Nem a 67-es, hanem 43-as alapra.

Förster Ottó: Teinketes ur, előre tessék menni, ne hátra. (Derűtség.)

Benedek János: Nem fogadja el az indemináti. (Helyeslés és eljenzés a szélsőbalon.)

(Interpelláció.)

Élnök: Megállapítja a holnapji ülés naprendjét. Következik az interpelláció.

Visontai Soma: Rövid indokolás kapcsán a következő interpellációt intézte a miniszterelnökhöz:

BELFÖLD

Egy állítólagos paktumról. Vasárnapi számában azt írja egyik lapjárunk, hogy a néppárt azért tartja magát távol a nagyon is elnyúló indemnity-vitától, mert titkos paktumot hozott létre Széll Kálmánnal az egyházpolitikai törvények rovására. E paktumnak az volna a tartalma, hogy a Széll-kabinet közigazgatási ügyek alatt az egyházpolitikai törvények némely részének revízióját fogja keresztülvinni. Illetékes helyről kapott értesülés alapján jelentjük ki, hogy ez az állítás közönséges hazugság. Széll Kálmán miniszterelnök az egyházpolitikai törvények bármelyikének módosításáról soha semmiféle megegyezésre nem lépett, sőt soha nem is beszélt em a néppárttal, sem annak bármely tagjával. E törvények érinthetatlensége a miniszterelnök határozott liberalizmusának feltétlen oltaalma alatt áll, módosításukba vagy visszavonásukba Széll Kálmán soha bele nem egyezne, s aki ilyes szándékkal közeledne felé, az tüstént szemkötést találna őt magával. Ezt jól tudják mindentűn s aki egyebet állít, az hogy félrevezetett, vagy rábörtak arra, hogy szándékosan terjeszsen vakmerő képtelenségeket.

Gróf Csáky Albin a múlt hét péntekjén családi dologban Bécsben járt és ehhez mindenféle kalandos kombinációkat fűztek a kívánsói hírvivők. Természetesen, hogy valamennyi kombináció merőben alap-talan. A főrendiház elnöke még aznap visszatért Budapestre.

A magyar-horvát pénzügyi egyezmény. A Horvát-Szlavon-Dalmáciai körzék megújítandó pénzügyi egyezmény tárgyalására kiküldött országos bizottság ma délután 5 órakor *Wekerle* Sándor elnöke alatt ülést tartott, amelyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter és *Cseh* Ervin horvát miniszter volt jelen. Az előadói tisztelet Falk Miksa tőltötte be.

Wekerle elnök az ülést megnyitván, üdvözölte a megjelent bizottsági tagokat és lelkéért, hogy az 1902. április hó 18-án érkezett horvát nunciura adandó válasz tekintetében nyilatkozzanak.

Falk előadó szükségesnek tartja első sorban is annak a kérdésnek tisztázását, vajjon írásbeli választ adjanak-e a horvátok nunciurára avagy az írásbeli válasz mellőzésével a kiküldött horvát bizottságot szóbeli tárgyalásra szólítsák-e fel. Az előadó a maga részéről az írásbeli választ feltétlenül szükségesnek nem tartja, mert a horvát nunciura csakis ismétlés annak, amit a horvát bizottság 1899. november 11-én a magyarokhoz intézett nunciurában már előadott s amelyre a magyar országos bizottság 1901. február 17-én ugy elvi álláspont tekintetében, mint a részletekre nézve tüzese írásbeli választ adott. A horvát bizottság álláspontja még ma is az, hogy a közös kiadásokból több tételt, mint Horvátországot nem illető kihasitani óhajt, míg viszont a közös bevételek közé több olyan tételt óhajtának felvéteni, amelyek eddigéig azok közt nem szerepeltek. A mellett a horvát bizottság nem akar kötelezettséget vállalni az iránt, hogy a közösügyi kiadásokból Horvátország az őt megillető részt minden körülmények közt a maga egészében leörja, hanem mindenekelőtt 41%-ot az autonóm kiadások fedezésére óhajt fordítani és csak a fennmaradó többletet óhajtja a közös költségekre fordítani. Az előadó indítványozza, hogy a magyar bizottság álláspontja újból hangsúlyoztatván, a részletekre is ugyanazok a nézetek fogadtassanak el, amelyek az utolsó magyar nunciura-ban is kifejezésre jutottak.

Hieronymy Károly a mellett van, hogy a horvátok nunciurára írásbeli választ adassék, mint hogy a horvát nunciura nyilvánosságra került s így helyes hogy a közvéleményt a magyar bizottság nézeteiről is tájékoztassák.

Bartha Cécil szintén az írásbeli választ óhajtja, de óhajtja, hogy a horvát bizottság felszólíttassék, hogy előzetesen tudassa azon javasatait, amelyekről tüzenetnek végen szól.

Hegedűs Sándor azt tartaná célszerűnek, ha a választúzenet csakis az elvi álláspontot fejtené ki és a részletek diskutiálását a szóbeli tárgyalásokra fenn-tartaná.

Széll Kálmán miniszterelnök szintén az írásbeli válasz mellett foglal állást és annak irányát illetőleg az előadó nézeteit erősíti.

Elnök kimondja a határozatot, hogy a horvát nunciura a bizottság írásban óhajt válaszolni, a választúzenet megszerkesztésével *Falk* Miksa előadó bízza meg és mihelyt a választírat elkészül, annak megvitására a bizottságot újból egybe hívja.

Az önálló vámtérületért. *Ungvárról* táviratozák: Vasárnapi délután az ipartestület az önálló vámtérület érdekében nagy népgyűlést tartott, amelyen mintegy 6000 ember volt jelen. *Bedőházy* képviselő

előadása után a népgyűlés határozatilag kimondta, hogy az önálló vámtérületet külön gazdasági berendezéssel szükségesnek tartja és ez iránt a képviselőházhoz feliratot intéz. A felirat megszerkesztésével *Bedőházy* orsz. képviselőt bízták meg, Este 200 tériéki banket volt.

Az osztrák ultramontánok és a trónörökös. Bécsben gyűlést tartott tegnap a katolikus iskolaegyesület című ultramontán szövetség. A főszónok *Forster* képviselő volt, aki eldicsekedett vele, hogy az egyesület törekvései *Ferenc Ferdinánd* trónörökösben hathatós és lelkes védezőre találtak. Erdemes ennél fogva megvizsgálni, milyen viszonyban állanak ezek az egyetűi törekvések az osztrák alaptörvényekkel. Az osztrák alkotmány egyik sarkköve a laikus iskola, amely a felekezetek fölött áll és vallási elfogultság nélkül, a tudomány semlegességének alapján terjeszti a miváltást. Ez az ugynevezett *szabad iskola*, annyira lényeges része az osztrák alkotmánynak, hogy eddigéig még a legkérlelőbb színezeti kormányzati irányok sem merték hozzányulni. A katolikus iskolaegyesület törte meg a jeget. Fennállása óta állandóan kardoskodik, sőt izgat a felekezeti iskola mellett. Tehát kardoskodik és izgat amaz osztrák alkotmány ellen, mely az állam felekezeti semlegességének gondolatán épült. *Forster* ur tegnap elvtársainak tüntető tapparál közt azzal az argumentummal követelte a felekezeti iskolát, hogy a trón közvetlen környezetében ez a törekvés lelkes támogatásra talál. Múltó kivánsisággal várja a közvélemény, vajjon a trónörökös ur ő fensége hallgatagon fogja-e tűrni s hallgatásával megerősíti-e, hogy az ő személye a politikai pártusákba kevertessék s az ő neve serkentőül használtassék fel az osztrák alkotmány egyik alapvető intézménye ellen.

Magyar liturgia. *Nagyváradról* telegrafálják a *Budapesti Tudósítónak*: A lapok élénken foglalkoznak azzal a röpirattal, amely a nagykárolyi görög-katolikus hitközség ügyében a minap jelent meg s a hitközségnek a nagyváradai egyházmegyéből a munkásokba való átcsatolását, továbbá a liturgikus nyelv megváltoztatását kérte s tüttakozott a nagyváradai püspöki helynök által kinevezett lelkész beiktatása ellen.

A *Budapesti Tudósító* nagyváradai tudósítója illetékes helyen szerzett információk alapján jelenti, hogy ez ügyben *Wlassics* Gyula vallás-és közoktatásügyi miniszter *Lawrán* Ágost nagyváradai püspöki helynököt jelentést kért; s jelentésben a helynök előadja, hogy az átcsatolás iránti kérelmet a püspöki széküresedés idején nem tartotta tárgyalhatónak. Egyéb-kézt arra a meggyőződésre jutott, hogy a mozgalom rugója a nagy-károlyi lelkézi szék betöltése körül támadt versengés. Egy nagy-károlyi küldöttség kérte tőle, hogy a lelkész övezvények érdekében a megüresedett helyet adminisztrátorral töltsék be, mire ő november elsejéig halasztotta a betöltést; s liturgikus nyelv dolgában azt felelte a deputációnak, hogy föltétlenül eltiltás az a lelkész, aki hívei által nem értett nyelven prédikálna, adott esetben tehát magyarul, de épp úgy kifogásolandó, ha a szabályok által előírt misékönyveket nem használnák.

A helynök e jelentésében utalt arra, hogy Nagy-károly átcsatolása nem az egész egyházmegye kérelme, mert a főszókeres magyar hívek éppen ellenkező irányú beadványt adtak be, amelyben kifejtették, hogy a létező állapotba belenyugodnak s a rutén nyelvet a liturgiában megőrizni óhajtják.

A miniszter minden megjegyzés nélkül tudomásul vette *Lawrán* Ágost jelentését, aki erre elrendelte, hogy az elhunyt nagykárolyi lelkész övezgye november elsején adja át a paróhiát *Kavassy* György ujonnan kinevezett lelkésznek, aki kitűnően beszél magyarul. Sajnos, hogy a békétlenkedő elemek ellenszégültek a beiktatásnak, úgy hogy a főesperes kénytelen volt karhatalmat igénybe venni. Az izgalom remélhetőleg mielőbb lecsillapul. Nem igaz az a vád, hogy *Laurán* hazafiatlan tendenciákat követ; kötetekre rugó irodalmi munkásságot fejtett ki magyar nyelven; legutóbb is *Wlassics* miniszternek a magyar nyelv tanítása érdekében kiadott rendeletét szigorú utasítással küldötte szét, hogy az pontosan végrehajttassék.

Választási mozgalom. A *Kubinyi* György halálával megüresedett *puchó-illavai* kerületben a néppárt tegnap fölléptette báró *Koas* Ivort. A választás december elején lesz.

Van-e tudomása a t. miniszterelnök urnak arról, hogy a lapok közlése szerint az utóbbi napokban nolórius leánykereskedők 40 magyar leányt egy csoportban szállítottak Nagy-Kaniszáról Sopronon át Bécsbe és onnan Hamburgba és hogy azt a feltűnő szállítmányt a rendőrhatalóságok sehol fel nem tartóztatták? Tudja-e a miniszterelnök ur, hogy ugyancsak a saját nyomozása során kiderült, hogy a 40 fiatal magyar leányt Somogy-megyében toborozták a leánykereskedők azzal a hitegetéssel, hogy Hamburgban jól jüvedelmez, tisztességes foglalkozást fognak nyerni, valójában pedig erkölcstelen életre viszik az elcsábított leányokat távol idegenbe? Van-e tudomása a miniszterelnök urnak, hogy a külföldi lapok a magyar rendőrhatalóságokra vonatkozó éles bírálatot tüznek a bírhez és megdöbentetőleg mondják, hogy ezen 40 fiatal leányból álló eleven vasúti szállítmány sehol sem okozott rendőri beavatkozást és a leánykufarok ezáltal teljesen nyugodtan biztonságba helyezhették áldozataikat? Hajlandó-e a t. miniszterelnök ur e tárgyban szigorú vizsgálatot indítani, a notaláni mulasztások megtoron és sürgösen fogantatva vendöi intézkedésekkel külföldi képviselöink által odahatni, hogy ezen elámitott leányok az úzrék kisebből kiszabadítsa illetégségi helyekre visszahozassanak.

Széll Kálmán: Kéröl a szomorú esetröl, t. Ház előbb tudomásom nem volt, de ma figyelmestűtven reá, előlvastam azokat a lapokat, amelyek erröl közlésményeket hoztak, a képviselő ur interpellációjából pedig részletesebb tudomást szerezvén az esetröl, az interpellációra a következöket válaszolhatom. (Halljuk! Halljuk!) Mélyen sajnálom, hogy ilyen esetek egyáltalában előfordulnak, de hogy ez miképpen fordulhatott elő, ez iránt én is nagyon érdeklödöm. Utána fogok tehát járni, hogy a helyi rendörség megenegedte-e, hogy egy ilyen nagy szállítmány akadály nélkül keresztülvonulhasson? Igaz, hogy helyi rendörségünk mai szervezete mellett ez megöröröndök, mert ha az illetök a vasútra beszállanak azok a határszélen könnyen kijuthatnak. Hanem, hogy hogyan történt meg az, hogy ez a hatóság figyelmét kikerülte azon a helyen, hol ezek beszállottak, ez alig érthető, ez feltűnő dolog. Különben, hogy ma a határszélen oly könnyen kijuthatnak, ez bizony annak tulajdonítható, hogy határszéli rendörségünk nagyon gyarló. (Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) Ezért a határszélen az államrendörségnek rendezését hozom javaslatba. Ha a t. képviselőház e tekintetben javaslatomat annak idején törvényörre emeli, akkor *Pancsován*, *Orsován*, *Pradéalón* *Szolyván*, esetleg *Munkácson* *Osaszán*, *Királyhidán*, *Csáktornyan*, *Fiumében*, *Zengben*, *Uj-Gradiskán*, vagy *Bródban* és *Zimon*-ban szándékozom határszéli rendörséget felállítani, ami, azt hiszem, szintén közre fog hatni az ilyen üzelmeknek lehető meggátálására. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Ez is bizonyítja annak, hogy a belügyi kormányzatnak figyelmét és én figyelmemet is e kérdés és ezen ügynek szomorú volta nem kerülte el, amiért is a határrendörségröl szóló törvényjavaslatban a 2. §-ban a határrendörségnek egyik feladatát egyenesen a nöcsempészet meggátítását jelöltöm meg. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon)

Thaly Kálmán: A nyugalt határon, Sopron, Pozsony városokban is szerveznek ilyen határrendörséget, mert arra vizsik ki öket. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Nem ezek a főtorozási helyek, hanem azok másutt vannak, ami iránt nekünk már tapasztalatok állanak rendelkezésünkre. Egyébiránt a határrendörség állomását szaporítani is lehet és én a törvényjavaslatban nem is sorolom fel azokat a helyeket, ahol határrendörséget felállítani szándékozom. Valószínűleg a nyugaton is lesz ilyen.

Thaly Kálmán: Minden rossz Ausztriából jön hozzánk! (Derűtség.)

Széll Kálmán: Itt azonban nem behozatalról, hanem kivitelről van szó. (Derűtség.) Figyelemmel kísérem a kérdést a maga nagy terjedelmében. (Általános helyeslés.) Ezért küldöttem is ki azon európai kongresszusokra, amelyek e kérdésekkel foglalkoztak, a magyar kormány részéről képviselőt. (Helyeslés.)

Visontai Soma: Frankfurtban nem volt senki a magyar kormány részéről! Volt ott ugyan egy íróné, de nem a kormány képviselőiben. (Mozgás)

Széll Kálmán: Tessék nyugodt lenni, volt ezen kongresszusokon a kormánynak képviselője, mert én érdeklödöm a kérdés iránt. Mindenüvé természetesen nem küldhetek képviselőt, hiszen pénzem sincs reá. De ahol humanitárius, szantárius és más e fajta, az egész emberiséget, vagy a tudományt érdeklö általában, egyes országoktól eltekintö nagy intézkedéseket s reformokat tárgyaló kongresszusok tartanak, ott a magyar kormány újabb időben mindig képviselve van. (Ugy van! jobboldal.) Sokszor két-három organumon van e célra egész esztendőn át távol, egyszer az egyik, másszor a másik osztály részéről úgy, hogy például ez évben legalább öthat ilyen kongresszuson voltunk képviselve. (Általános élénk helyeslés.) A kérdésnek horderejét elismerem; törvényhozásilag — és amennyiben lehetséges — kormányzálag is szándékozom vele foglalkozni. (Helyeslés.) Ami a konkrét esetet illeti, mihelyt az esetröl tudomást szereztem, azonnal kiadtam a rendeletet, hogy a legszigorubb vizsgálatot indítsák meg és hogy ennek alapján adjanak kimerítő információt, hogy miképpen történtek meg és és ígértem a t. képviselő urnak, hogy a képviselőháznak, hogy amint azt megkaptam, azonnal és a lehető legszigorubbban el fogok járni. (Általános helyeslés.) Kérem méltóztassanak ezt a választ tudomásul venni. (Általános helyeslés.)

A Ház tudomásul vette a választ.

Elnök beárta az ülést.

KÜLFÖLD

As osztrák helyzet. Bécsből távlatozzák: A politikai helyzet közeledik a döntés felé. A válság megoldása a legközelebbi napokban mindenesetre megtörténik. A mi a németek és csehek között megindított békéltető akciót illeti, attól politikai körökben édeskevésbé várják. A németek ugyanis el vannak tőlvé arra, hogy a kormány javaslatát vissza utasítsák, így tehát kompromisszumról szó sem lehet. A kormány ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedik, hogy még egy kísérletet megpróbál s ha az nem sikerül, akkor felosztatja a parlamentet. Hogy mi fog azután történni, arról parlamenti körökben kétféle verzió kering. Némelyek szerint a föltétlenül sürgős állami szükségleteket rendeletileg a 14. §. utján fogják ellátni, de másfelől azt tartják és e részben hivatkoznak a miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatára, hogy *Koerber* perhorreszkálja a 14. §. alkalmazását s inkább lemond. Ez volna az egyetlen lehetséges kibontakozás, mert a csehek az irányukban ellenséges *Koerber*-minisztérium bukása után a következő kabinetnek nem okoznának nagy nehézségeket, úgy hogy a költségvetési provizorium és a véderő-javaslat — ez utóbbi mindenesetre az összes pártok részéről egyhangulag követelt módosításokkal — megsavazható volna. Ez az osztrák politikai helyzet képe e pillanatban. Nagyon valószínű, hogy komplikációk is zavarhatják e számításokat, de annyi bizonyos, hogy válság megoldása csak napok kérdése.

A szerb kormány bukása. A Velimirovics-kormány alig egy hónapja vezet Szerbiában az ügyeket s máris inog lábai alatt a talaj. Hiába egyeztek meg tehát a pártok, hogy a Vuics-kormányt egy koalíciós minisztérium kövesse, úgy látszik, hogy a radikálisok megmondódták a dolgot s kényszeríteni akarják a királyt, hogy csupa radikálisokból álló kormányt nevezzen ki. Elhatározták, hogy a Velimirovics-kormánytól megvonják támogatásukat, sőt azt is kilátásba helyezték, hogy ha a király konzervatív minisztériumot nevez ki, akkor erős ellenzékét fognak alkotni. Szóval, a radikálisok monopolizálni akarják az uralmat.

A N. Freie Presse autentikus értesülései szerint bizonyos, hogy akár konzervatív, akár tisztán radikális kormány alakul Szerbiában, sem a bel-, sem a külpolitikában nem kell tartani hirtelen fordulattól. Sem az alkotmányos életnek nem fognak végét szakítani, sem Oroszországgal nem fognak meghasonlítani. Sándor király sokkal okosabb, semhogy a lívidálai látogatás elhalasztásáért hiúságában sértve érezvén magát, valami oktalanságra ragadtsék. A király — udvari emberek állítása szerint — azért helyezte nagy súlyt a lívidálai látogatásra, mert szükségesnek tartotta, hogy a fenyegető balkán események küszöbén a czárral személyesen érintkezzen. A király még nem adott föl minden reményt, annyival inkább nem, mert belgrádi általános meggyőződés szerint Pétervárott ez a jelszó: „Ha azt akarjátok, hogy barátaitok legyünk, akkor előbb béküljétek ki a bolgárokkal“.

A lordmayor és a román követ. Említettkék, hogy arra a banketra, melyet az 10. lordmayor, Sir Marcus Samuel adott e hó 10-ikén, a román követet nem hívták meg, holott a többi diplomata mind hivatalos volt. A lordmayor, aki tudvalevőleg zsidó vallású, egyik angol lap tudósítójának nyíltan meg is mondta ennek az okát. A lordmayor kijelentette, hogy a román követet *célszerűen* nem hívta meg a banketra, mert a Mansion Houseba csak olyan államok képviselőit szokás meghívni, amelyek teljesítik a szerződésileg elvált kötelezettségeiket. Arra a kérdésre, hogy van-e már precedens ilyen esetre, a lordmayor azt felelte, hogy több is van. A *St. James Gazette* azt is írja, hogy az angol kormány kijelentette a román követnek, miszerint az incidensért egyedül a lordmayort illeti a felelősség. Ezt a leckét annál inkább elteheti magának a zsidóüldözött Románia, mert még elégtételt sem kaphat ez „illemtséért“, aminek ezt az esetet Bukarestben tartják.

Munkások részesedése. Roche francia nacionalista képviselő törvényjavaslatot szándékozik benyújtani, amelyről fogva a bányatársaságok kötelesek legyenek *kisajátítás terhe mellett részt vevő munkásoknak a vállalat nyereségéből.* Republikánus körökben azt hiszik, hogy az indítványnak csak az a célja, hogy nehézségeket okozzon a szocialista pártnak.

Általános sztrájk Belgiumban. Alig múlt el a nagy amerikai sztrájk, a még be sem végződött egészen a franciaországi bérharc, a belga

bányászok hatalmasan szervezkednek az általános sztrájkja. Kongresszusuk elhatározta, hogy erre minden előkészületet meg kell tenni. Egyszersmind kiadták utasításban, hogy az összes bányákban tárgyalásokat kell folytatni és tüntetéseket kell rendezni a nyelcőrai munkaidő és a munkások aggorkbiztosítása érdekében.

Brüsszel, november 17.

Monsban a bányászok nemzetközi kongresszusa elhatározta, hogy nem mondja ki az általános sztrájkot.

As új bolgár kormány. Bulgáriának, miután *Konstantinov* közmunkaügyi minisztert sikerült a minisztereknek kituszkolnia, egy kis válság árán van már új kormánya, a következő megalkulásban: *Danov* — elnökség és külügy, *Sedráfov* — pénzügy, *Lukanov* — belügy, *Radev* — közoktatásügy, *Todorov* — igazságügy, *Popov*, a szobranye alelnöke — közmunkaügy, *Abrasev* — kereskedelemügy, *Paprikov* — hadügy.

A brüsszeli merénylet.

Budapest, november 17.

A merénylet hullámai hamar elismultak. Baj nem történt, a király megmenekült, a merénylet letartóztatott s nyomban megindították ellene az eljárást, előbb alaposan kifaggatván, hogy nincsenek-e cinkostársai.

As újabb részletek a következők:

Rubino kijelentette a vizsgálóbíró előtt, hogy az olasz királyt épp oly szívesen ölte volna meg, mint a belgát. Londonban az olasz nagykövetség szolgálatában volt és azzal bízták meg, hogy ügyeljen az ottani olasz anarchistákra. Rubinot spionnek ismerék társai és úgy látszik, hogy a merénylettel rehabilitálni akarta magát. Az angol király ellen, kit nagyon óriznek, mit sem tudott elkövetni, így hát a szomszéd állam uralkodója ellen fordult. A revolvert azon a pénzen vásárolta, melyet az olasz nagykövetségtől kapott kiegészítőiért. Rubino egyébként azt állítja, hogy hamis adatokat nyújtott megbízóinak, kiket ily módon félre akart vezetni. A revolver, melyet a nagykövetségtől kapott négy font sterlingből vásárolt egy öszeresnél, kilenc milliméteres kaliberű. Azonkívül 60 patron volt. A merénylet után még 46-ot találtak nála. Mihelyt megérkezett Brüsszelbe, megvette a király és a flandriai herceg lánkyépeit hogy megismerhesse őket. Mindennap sokáig ögylegeti a vasúti pályaházakban, azt remélve, hogy ott találja az uralkodó-család valamelyik tagját. Ez azonban nem sikerült. Ekkor meghallotta, hogy szombatn gyászmise lesz az elhunyt királynéért. Már reggel kilenc órákor beforakodott a templomba, de minthogy a meghívott vendégek részére nem volt elég a hely, a többi betolakodott emberekkel együtt kikergették a templomból. A templom előtt leselkedve az udvari fogatokra, a második kocsiiban ráismert a királyra. Már elűtötte volna revolverét, de az utolsó pillanatban elállott szándékától, mert attól tartott, hogy eltalálná az előtte álló gárdista katonák egyikét. A mikor a mise után elhajtottak az udvari fogatok, Rubino azt hitte, hogy a király ismét a második kocsiiban fog ülni. Arról sejtelve sem volt, hogy az udvari szertartások szerint a kocsiknak most más sorrendben kell távoznok, mint a miylenben érkeztek. A második kocsiiban ezúttal a flandriai grófné, valamint Erzsébet hercegnő ült. Rubino elűtötte revolverét, de a fegyver ravasza beleakadt a merénylet felöltőjének rongyos bélésébe és a lővés nem talált. A másik lővés pedig a harmadik kocsit érte, amelyben az udvari főmédikusok ültek.

Rubino a vizsgálóbíró előtt Ravacholt és Caesariot dicőitette, majd örömet fejezte ki azon, hogy a verpadra fog kerülni. Végül kijelentette a vizsgálóbírónak, hogy tetteivel voltaképpen bosszút akart állni Lipót királyon, amiért leányának, *Lónyay grófnénak* kegyetlenül megöltötte, hogy *decsanyjának koporsóját* kövesse.

A büntetőtörvény 161-ik szakasza halálra bünteti az uralkodó elleni gyilkos merényletet. Minthogy azonban Rubino merénylete nem sikerült, tetteire csak azt a paragrafust lehet alkalmazni, mely a megkísérelt merénylet tettesét életfogytig tartó fegyházzal sújta.

A szombati merénylet az első, melyet Lipót király ellen 87 esztendő uralkodása alatt elkövettek. A király nagyon nyugodtan viselkedett és megőrizte hidegvérét. Mintán meghallotta a revolverdurranást, nem kételkedett benne hogy merényletet követek el ellene. Mihelyt a palotába érkezett, magához kérte a főmédikusokat, akiknek kocsiján a golyók beszúrtak az ablakot és részletes jelentést kért tőle. A király azután örömet fejezte ki azon, hogy senki sem sebesült meg. A villásreggeli után a laekeni kastélyba hajtott.

Rubino az olasz hadseregben szolgált. Mivel egy anarchista lap munkatársa volt, kilenc esztendő büntetéssel sújtották. Brüsszelben tudta a rendőrség, hogy anarchistákkal cimborál, de nem törődött vele. Egyik barátját, *Kiener Albert* 19 éves elzászi anarchistát tegnap letartóztatták. Összekötöttesében volt *Chapelin* anarchistával és pénzhamisítóval is, kit szintén elfogtak.

Lónyay Stefánia grófnő meleghangú üdvözölő táviratot küldött, melyben gratulál atyjának szerencsés megmeneküléséhez. A király teljesen érzéketlen maradt és megtiltotta, hogy válaszoljanak a táviratra.

A belga liberális lapok, az *Independance Belge*, az *Etoile Belge*, a *Petit Bleu*, a katolikus *Patriote*, a *Journal de Bruxelles*, a *XX. Siècle* egyértelműleg azt írják, hogy a merénylet olytán a királynak nagyobb a népszerűsége, mint valaha. Semleges lapok, mint a *Soir*, a *Messenger de Bruxelles* azt hangoztatják, hogy Rubino merénylete a nép és uralkodó közötti viszonyt szorosabbra fűzte. A liberális *Gazette* örül a merénylet szerencsés lezajlásának, de figyelmezteti a kormányt, hogy ne fujja föl tulságosan az esetet s ne ragadtassa magát oly önkényes rendszabályokra, melyek megnyirbálnák az ország régi szabadságait. *Vas még Brüsszelben bíró és tébolyorvos, csekre kell bízni az ügyet, s óvatolni kell attól, hogy politikusok kezeljék ezt az eseményt.*

Meaday és *Chapelier* belga anarchisták a rendőrség előtt azt vallották, hogy Rubino Brüsszelben cinkostársakat keresett, de az ottani anarchisták gyanus szemmel nézték őt és erre elhatározta, hogy egyedül fogja elkövetni a merényletet.

Brüsszel, november 17.

Ma délelőtt a belga király ellen elkövetett merényletből kifolyólag letartóztatták a szállóban *Keir Hardie* angol alsóházi tagot. A rendőrség valószínűleg nem ismerte *Hardie* és habár ez tiltakozott a letartóztatás ellen és igazolni akarta magát, a rendőrségre vitték, ahol azonban rögtön szabadon bocsátották, amint kiléte kiderült. *Hardie*, aki átutazóban van itt, az angol követségre ment, hogy a letartóztatás ellen tiltakozzék.

Nagynémet tüntetés Bécsben.

Budapest, november 17.

Ma nagy tüntetés volt a Hofburg előtt. *Schönerer*nek szólt, rendezték pedig a német nemzet pártjai, összecsofodtírnék az aula nagynémet érzelmi tanulóit s a hasonérzelmű fiakkereket, akik a „teljes víkz“-ben lévő tanulókat és nagynémet korifeusokat nyitott fogatokban vitték az ünnepély színhelyére. A tüntetésnek különben júliusban kellett volna megtörténnie, *Schönerer* hatvanadik születésnapján, de tegnapra halasztották, mert júliusban nem csinált volna oly föltűnést. A kánikula erre nem oly alkalmas, mint a *szeszon*, mikor mindenki Bécsben van s a parlament is ülészik.

A tüntető körmenet kétszáz kocsiból állt. Minden kocsi gomblyukában buzavirág-bokréta volt, a *Hofmeisler*nek virága. A nyitott kocsikban az egyetemeket német burs-jai foglaltak helyet teljes diákviselésben. Gyülekeztek a Riedhofban, a *Schlosselgasse*-ban, innét az *Alser-utca*n és az *Eggetem-utca*n át vonultak a Ringre, a parlament elé, ahol az óriás kocsior a parlamenti felhajtón akart keresztülhajtani. Ott fogadták őket *Haucek* és *Mahk* képviselők, *Schönerer* párhivei, hogy átvigyék a résztvevők üdvözölő névjegyét. De a rendőrség nagy tömegben kivonult s meg engedte, hogy a kocsik a parlamenthez felhajtsanak, mire a szomszédos *Városház-utca*ba, *Schönerer* lakása elé vonultak, ahol kártyáikat átadták.

Azután a menet kettévált. Nagyon része az egész köruton végig a Lipótvárosba ment, ahol a *Bäurischer Hof*-szállóban volt a banket. A másik rész, mintegy ötven kocsiiban az operánál elvált s az *Augustiner-strassen* át egyenesen a *Hofburg*-nak tartott. Ennek a csoportnak a rendőrség nem akarta megengedni a felvonulást az *Augustiner-strassen*-ra, de vezetőjük, *Berger* képviselő kijelentette, hogy csak József császár emlékszóbrát akarják megkoszorúzni, amit a rendőrség megengedett. Oda érve, *Berger* föllépett a szobor talapzatára s beszédet mondott az előtte sorakozó százhuszonnyolc egyetemi hallgatóhoz, akik teljes díszben hallgatták és viharosan hocholták. Azután letették a koszorút, amelynek szalagján az állott: *As első Los von Rom-császárnak*. Kocsikra szállva,

a tüntetők szintén a Lipótvárosba hajtottak a bankre. A Baurischer Hof előtt rengeteg rendőrség állott. Az utcákon mindenütt kíváncsiak tömege nézte a fölvonulást. A József-téren, mi helyest onnét elmentek, udvari inasok jelentek meg s a koszorut József császár szobráról elvitték.

HIREK

A volt miniszter.

Párisban van megint szenzációs botrány, s a rikkanások száguldozva üvöltik a boulevardokon a legújabb affairet. „L'affaire Boulaine! Monsieur Andrien et l'affaire Boulaine!” A kiadóhivatalok megint főlemelt példányszámában dobják szét a lapot a közönség közé, s az emberek lesik a friss részleteket és leleplezéseket. Boulaine, a bankár a főalak, körülötte ugrálnak elő a kisebb és nagyobb mellékszemélyiségek. Most horogra akadt egy testes potyka, amelyet érdemes volt a paiera vinni és a lakmározás vigan folyik Andriennek, a felebbezési bíróság egyik tanácsosának a teteméből. Már vannak pikáns epizódok róla, amelyek között nem utolsó jelentek az, mikor az ügyben összeült felebbezési bíróság mint egy ember hagyta oda a tanácskozó termet a kompromittált férfiú láttára, aki nem állott mutatkozni az ülésen, holott az elnök bizalmasan előkészítette esetleges megjelenésének a kellemetlen következményeire.

De ez még nem minden, Andrien ur sem elég az eset teljes kiszélesítésére. Andrien végre is csak egy bírósági tanácsos, aki jó lehet egy napra, galvanizálható talán az érdeklődést két-három napig. De háztán!... Mi lesz holnap, holnapután, meg azután?...

Ha affaire, hadd legyen affaire! Igen, mélyen tisztelt uraim és hölgyeim, az ügy nem olyan közönséges, itt még szörnyű bonyodalmak várhatók. Az ügyben olyan emberek szerepelnek, hogy önk szájátva bámulnak majd, ha megtudják. Súlyos figurák, hogy ne mondjuk, „más személyiségek.” Es akár hiszik, akár nem, bele van keveredve egy — *volt miniszter.*

Az! Egy volt miniszter!

Es ezzel az ügy rendben van. Most már az sem baj, ha Humberték befagnak, ha bele fulnak a tengerbe, ha beszűnnek ellenük az eljárás, vagy akár milyen uton-módon lelkerülnek a napirendről. Itt az új tengeri kigyó. A Boulaine-ügy az Andrien-üggyel, a „más személyiségekkel.” de legfőbbként a „volt miniszterrel.” Most már van miből tovább vezetni az üzletet.

Szegény volt miniszterek!

Eddig, ha kikoptak a bársonyszékből, elmehettek békességben rózsát ültetni, vagy emelhettek díszet, tekintélyét közhazsna vállalatoknak; lehetek a Vázsonyi szellemes jellemzése szerint kialudt vulkánok, vagy kiszitt tájékpipák; visszavonulhattak véglegesen a politikai küzdőtérrel, vagy készenlétben tartva magukat visszatérhetnek a tettek mezejére, mikor megjött újra az ő pillanatuk. Mindezt megtehették tetszésük szerint, vagy akaratauk kívül, de élhettek tisztességben, polgári és gentlemani becsületben. Gyermekük büszké lehetnek rájuk a hazának szolgálatában szerzett érdemeik alapján. De ma már rossz sorozta jutottak. Páris zsurnaliztikájá elnyitották őket s a „volt miniszter” botrányegér lett. Ugy, ahogy mindenféle intézményeknek sulyára, virágzására üdvönsök tartanak valami nevet; politikusát, mágnását; a panamához ugyilatszikk kell egy „volt miniszter.” Bíró, képviselő, az még semmi, „volt miniszter” kell a franciának.

Franciaországból indult ki hódító utjára a Panama és elszakodott szerte a világban, a „volt miniszterrel”, mint botrányfújtatóval is addig experimentált, amíg sikerült neki a maga találmányává szabadalmazni. A dolog odáig fejlődött már, hogy szinte

szégyen-gyalázat volt miniszternek lenni. Kabineteknek egykori tagjai álöltözetben, alszakalban, vagy legalább is automobil-sportkosztümben kénytelenek megjelenni az utcán, különben az anyák ujjal mutogatnak rájuk és így szólnak gyermekeikhez:

— Látod fiauskám, az ott egy volt miniszter.

Ami azt jelenti, hogy a miniszteri mult a legalkalmasabb lépcső a hírdettséghez, egyenlő a panamázi rangsora való emelkedéssel, az örök gyanu alá kerüléssel. Párisban ezentul kötéllel kell majd fogni a minisztereket, arra pedig, aki miniszterelnökséget vállal, mint exotikus csudára fognak föltekinteni. S a miniszterek nem fognak lemondani és nem engedik magukat menesztetni, hanem úgy temetik őket majd a bársonyszékből, nehogy „volt miniszter” legyen belőlük. Vagy mivel nem akad majd vakmerő és önfeláldozó férfi, aki tárcát fogadjon el, megszűnik a parlament és új kormányformát léptetnek életbe Franciaországban. Vagy végül úgy megváltoznak az erkölcsök, hogy egyenesen joggim lesz a volt miniszterek reaktiválására az, ha nevüket valamely hatalmas panamabotrányval hozhatják szerves kapcsolatba.

De annyi bizonyos, hogy Franciaországban nagyon kellemetlen állapot kiérdemesült miniszternek lenni és mivel a legutóbbi időkig Franciaországban sem volt végképpen megvetett pozíció a miniszterség, ott mostanában nagyon sok államférfi szeretné, ha a volt jelző nem szerepelne a szótárban. Más országok azonban, ahol ninescen ennyire a volt miniszterek, ez elől a legújabb divateikk elől mindenesetre zárják el a határokat.

Holló Márton.

Budapest, november 17.

— BUDAPESTI NAPLO, November 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *Wlassics* közoktatásügyi miniszter, aki tegnap ideérkezett, ma délután visszautazott Budapestre. — *Csávosy* Béla udvari tanácsos, képviselőházi hárnagy holnap, kedden, nem tartja meg fogadási napját s így a legközelebbi fogadónapja szombaton lesz.

— **Lónyayék Budapest.** *Lónyay* Stefánia grófné, aki most már két hét óta Budapestben időzik, jövőre az év nagy részét térje hazájában szándékozik tölteni, amely, mint nagyratjának, a nagy nádornak hazája is drága előtte. E célból *Lónyay* grófné megvásárolta az Albrecht-uti *Lónyay-villát*, amely most a téli hónapokban rendeltetéséhez méltó átalakítást kap. A grófné, aki a főváros közelében nagyobb birtokot szándékozik venni, a fővárosban minden oldalról a legnagyobb figyelem tárgya; a társadalom előkelőségei már tisztelgetek nála de nagy gýása miatt a legnagyobb visszavonultságban él. A grófné, aki a legközelebbi napokban férjével, gróf *Lónyay* Elemérral *Kéty* egyetemi professor tanácsára hosszabb tartózkodásra a Rivierára utazik itt időzése alatt *Lichtenberg* Kornél tanár által fül-katarrhusát is gyógyította, mely nemrégiben meghülés következtében érte. Véletlenül ugyanakkor gróf *Lónyay* Elemér is hasonló fülbajról panaszkodott, amelyet szintén dr. *Lichtenberg* gyógyít és amely már szűnőben is van. *Lónyay* Stefánia grófné itteni tartózkodásával rendkívül meg van elégedve, és már most örül, hogy tavasszal hosszabb időre visszatérhet Budapestre.

— **Gizella főhercegnő Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy *Gizella* főhercegnő, aki tegnap érkezett vissza Kis-Tapolcsányból, ahol leányát, *Augusta* főhercegnőt látogatta meg, odaérkezett s a királynál ebédelt Schönbrunnban.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** A Szent-László-társulat e hó 19-én, Szent-Erzsébet napján, mint a társulat védőszentjének ünnepén a Ferenc-rendiek templomában reggel 8 órakor szent misét mondott. Az előadás külön meghívókat küldött szét az egyesület tagjai részére.

— **A főrendiház költözéskése.** A főrendiház a Nemzeti Múzeumból már teljesen áthurokolódott új otthonába, a parlamenti palotába. Az áthurokolódást, amely egy teljes hétig tartott, szombaton fejezték be s már az összes hivatalokban megkezdődött a hivatalos funkció.

— **Jég.** Végrevalahára bekövetkezik az a ritka és különös esoda, melyre már két esztendeje nem volt példa: — *lesz jég.* Már az utasarkokra, a villamos állomások jelző oszlopaira kezdik elhelyezni a kis táblákat, melyek két szezonon keresztül busan hirdették, hogy „zárva”. De az utcákon siető, piros orru, feltűrt gallérú emberek után itélve, ma-holnap vége a korcsolyakereskedők bujának s lesz, igen lesz jég. S nagyon téved, aki azt hiszi, hogy a befagyott városligeti tónak csak a korcsolyázók örülnek. Sokkal jobban örülnek nékik a papák és mamák, de csak abban az esetben, ha lányaik vannak. Mert a téli hideg, a jég legjobb hőfejlesztője a szerelemnek s nem egy házasság végződik hideg válpörrel, mely forró szerelemmel kezdődött fagyos tél idején. S meg fog jelenni a liget kopasz fáit alatt, ragyogó villanyfényben sítőkerezo s nyolcasok és élvágások kurtanadrágos bajnoka, aki körül kört alkot a profán tömeg, mely csak a „bognizás” közönséges és kicsinyes művészetétől vitte föl. A kis pavillon erkélyén pedig helyet foglal a bosnyák zenekar s egész délután csak egy nótát fúj. De ennek megvan a maga oka, mert a jégre csak azokat a zenekari tagokat küldik ki, akik nem tudnak fujni s míg a nép lenn fel és alá siklik, a bosnyákok fenn lenézik a tömeget s egész délután gyakorolnak. De legjobban a nyári kávéházak örülnek, hogy lesz jég. A fagyalt ára természetesen ugyanaz marad, de legalább sokkal olcsóbb a jég. Es vajjon ki tudná felszörölni a jég minden kellemességét és előnyét? S miután mindezt előrebeszátottuk, még csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy — *lesz-e jég?*

— **A szíami trónörökös házasság.** *Londonból* jelentik, hogy az *Evening News* értesítése szerint a szíami trónörökös jegyet váltott a japáni császár legidősebb leányával. A hír valószínűnek látszik, mert a két állam politikai körei már régóta kívánatosnak tartják Japán és Szíam közeledését. A trónörökös, *Maio Vajravudhi*, aki az idén Budapestet is meglátogatta 1881 újv napján született és 1895-ben proklamálták trónörökössé. Európai nevelést kapott, néhány évig a harvori katonai iskolát és a potsdami katonai iskolát járta. *Masako Csunomyia* hercegnek legidősebb leánya *Kucsuhito Mikadónak*, ennek első házasságából 1888-ban született Tokióban. Szóval alig tizen-négyszéves, de japán felfogás szerint már férjhez adható leány.

— **Apponyi Nagyszombatban.** *Nagyszombatból* jelentik: Ma tartották itt a *poszonyi magyar közimvelődési egyesület* nagyszombati fiókjának ujjaalakuló közgyűlését. A közgyűlésen gróf *Apponyi* Albert elnököt. Mikor gróf *Apponyi* a gyűlésterembe lépett, lelkes éljenzéssel fogadták, mire gróf *Apponyi* gyönyörű beszédben ismertette a nagyszámu közönséggel a közimvelődési egyesület céljait, amelyre nagy leladatok várnak a magyárosodás, a haza felvirágztatása és a haza jogainak érvényesülése körül ezen a nemzetiségek által lakott vidéken. Az egész város gyönyörűen fel van lobogozva.

— **Beszérdj István szobra.** *Beszérdj* Istvánnak a jobbágy-felszabadítás egyik előharcosának Szegzárdon közadakozásból szobrot emelnek. A gyűlést a szegzárdi kaszinó kebelében alakult szobor-bizottság erőlyesen folytatja, amelynek élén *Simborsics* Elemér vármegyei főjegyző, kaszinói elnök áll. A szoboralapra eddig 10.727 korona gyűlt egybe.

— **A Nemzeti Múzeum jubileuma.** A Nemzeti Múzeum százéves jubileumának ünnepén leplezik le a Múzeum megalapítójának, *Széchényinek* szobrát. Az emléket, amelyet *Istók* János szobrász mintázott, tegnap tekintette meg *Szalay* miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója. A szobor ünnepélyes leplezése e hó 20-án lesz.

— **Egy herceg halála.** *Londonból* jelentik, hogy *Edvárd* szász-weimari herceg, angol tábornagy és az I. Lige-gárdaezred parancsnoka 79 éves korában vakbélgyulladásban meghalt.

— **Az ismeretterjesztő előadások.** A Nemzeti Múzeum színházában e hó 22-ikén, szombaton lesz a hatodik ismeretterjesztő előadás. Ez alkalommal dr. *Esetegár* László tart értekezelést: Irodalomtörténeti emlékek a Magyar Nemzeti Múzeum kézirattárában. Ezen az előadásra naponként 9 órától 1-ig kapni jegyeket a titkári hivatalban. Ezen az előadásban kívül már csak háromszor lesz előadás ebben az évadban, még pedig e hó 29-ikén s a jövő hó 6-ikán és 13-án. Ez alkalomkor dr. *Schönlher* Gyula, dr. *Semayer* Vilbáld s dr. *Krenner* József tartanak előadásokat.

— **Elhunyt államtitkár.** Bécsből jelentik, hogy híregi *Hiersch* Károly, a királyi személye körüli miniszterium nyugalmazott államtitkára, a Lipót-rend lovagja tegnap ott 75 éves korában meghalt.

— **Népkonyha a Ferencvárosban.** A IX. kerületi jótékony négyzet e hó 16-én nyitotta meg népkonyháját. A hálygyválasztmány, *Vajda* Károlyné elnökével teljes számban megjelent a szép ünnepen. Kivűle *Bayer* Bélán buzgólkodott a sok kis éhező gyermek körül, *Schomann* Antalné, dr. *Springer* Ferencné, dr. *Virava* Józsefné, úv. *Zsarnóczay* Ernőné, *Römerné*, *Mellégné*, *Botos* Gyuláné és még több jótékony uriaszony közreműködésével.

— **A szomszédban tél van.** Voltaképpen nálunk is az van már, de csak olyan, mint amilyen a tavalyi volt. Százaz, fagyos, későre elnyúlt ósz, hó nélkül. Bécsben azonban komoly tél van. Azt mondják telefonon, hogy ma délelőtti havazni kezdett odaát és sürű, nagy lomha pelyhekben hull a hó azóta. Ilyenformán valószínűleg havat látunk nemsokára mi is. Meglepetésképpen fehérre cukrozott világ fogad valamelyik reggel, amikor föl-húzzuk az ablakon függőnyt. S ez bizony okos dolog lesz. A hó nemcsak a természet meleg szemfedője, hanem arra való termőtalaj is, hogy ruhához, ételhez, italhoz jusson egy ocsó olyan szegény ember, akinek máskéntől nagyon nehéz kívárni a tavaszt. A hónak nagy szociális jelentősége van s ha már Bécsnek adott belőle a természet, hát bizonyára juttat nekünk is. Leg-alább azzal a mértékkel, ahogy mi megszoktuk beszélni magunkról és Bécsről, a kvóta arányában.

— **André léghajó-osarnoka.** Kriestiniából jelentik, hogy azt a nagy laosarnokot, amelyből André Cernen (Sas) nevű léghajója északsarki útjára indult, s amely egy óg tulajdonbába ment át, most eladó. A hirdetésben, amely a osarnokot kínálja, biztatják a vevőket, hogy siessenek, itt az alkalom, most olcsón lehet megkapni. Erdemes erre a osarnokról meg-emlékezni, amelyet maga André szerkesztett, mert jelentékeny mű. Hires léghajósok sem tudták elgondolni, hogy hogyan tudja majd megoldalmazni addig óriási hajóját, amíg kedvező szélre vár. Mert egy vasszerkezet fölemésztette volna mindazt a költséget, amely az egész expedíció javára egybegyűlt. André azonban a legegyszerűbben oldotta meg a kérdést. Megosinálta ezt az óriás facsarnokot, amelynek az egyik felét hirtelenében le lehetett bontani, hogy a léghajó akadálytalanul felszállhasson. A faalkotmány másik felét időközben a sarkvidéki viharok bonto-gatták széjjel egy kicsit.

— **Hegy Antal a tengeren.** A Csongrád-ról hirtelen eltűnt Hegyi Antal plébános már Amerika felé vitorlázik. Ma érkezett Csongrádra Hamburgból keltezett levele, amelyben elbuszúzik népétől és azt ajánlja, hogy az általa alapított takarékpénztár és keresztény fogyasztó szövete-kezt elveit juttassák diadálra.

— **A Boulaïne-ügy.** A Matin írván a Boulaïne-függyről, a többi párisi lappal együtt erősen foglal-kozik Andreinne, a felelősségi bíróság tanácsosaival, aki a Boulaïne-ügyben erősen van érdekelve. Ezt írja újában a Matin: A bankárnak egyik letartózta-tolt alkalmazottja azt vallotta a vizsgálóbíró előtt, hogy Andrien azt tanácsolta neki, hogy lopjon el gazdája papírjait közül bizonyos okmányokat és vigye el azokat neki. Ezek között a papírok között van többek közt egy tízezer frankos sekk is. A vizsgálóbíró házkutatást tartott Andreinne és tényleg találtak is egy ocsó kompromittáló okmányt. Az Eclair azt írja, hogy Boulaïne tényleg csinált Andrien számára pénzügyleteket, de az ezekre vonatkozó okmányokat ellopják és átadják Andreinne, aki azonban egészen jóhiszeműen járhatott el az ügyben. A Petit Bleu úgy adja elő a dolgot, hogy Andreinne pénzre lett volna szüksége a képviselő-választásoknál. Boulaïne néhány váltót adott neki át e célból, amelyekért azonban Andrien egy centimet sem kapott. — Jogászörökben azt sutogják, hogy a Boulaïne-ügyben még más személyiségek is, sőt egy volt miniszter is kompromittálva van. Érdekes jelenet játszód-tott le legutóbb az igazságügyi palotában is a Boulaïne-ügy miatt. A felelősségi bíróságnak tanácsülése volt, amelyen Andreinne is meg kellett volna jelennie, mint szavazó bírónak. A tanácselnök azonban bizalmas ton-ra kérte Andrient, hogy a kellemetlen incidensek kikerülése végett ne jelenjen meg az ülésen. Mikor a bírák együtt voltak, az elnök megnyitotta az ülést, tekintet nélkül arra a körülményre, hogy az Andrien széke üresen maradt. Alig tartott azonban egy pár pillanattal a tanácskozás, mikor Andrien egy mellék-ajánlót belépett és eltöltölte helyét. Erre az elnök fel-függesztette az ülést és a bírák kivonultak a terem-ből. Néhány perc múlva azonban ismét folytatták a tanácskozást, akkor azonban Andrien már nem vett részt benne. Az igazságügyi palotában különben meg-vannak róla gyözdve, hogy Andrien nem fogja ma-gát tisztázhatni az ügyben.

— **Öngyilkos örült.** A wütraburgi örültekházá-ban ma egy beteg meg akart berotválni egy ápoló. Az örült leült és abban a pillanatban, amint az ápoló munkához akart látni, kikapta kezéből a berotvát és elvágta a saját nyakát. A szerencsétlen örült menten meghalt.

— **Halálos verekedés.** Mint a tolnamegyei Ócsény községből írják, folyó hó 14-én egy fonóház-ban a lányok miatt véres verekedés volt. Fábrián János egy nagy konyhakéssel megölte Szőke Istvánt. A gyil-kos legényt a csendőrék ma letartóztatták és a szog-zárdi fogházba kísérték.

— **Franciaország miniszterelnöke az alko-holizmus ellen.** Egy párisi telegramm jelenti, hogy Combes miniszterelnök fölkérte az orvos-akadémiát, hogy állítsa össze mindazoknak az ártalmas anyagoknak a jegyzékét, amelyeket szesztartalmu italok készítésére használnak. Az akadémia a jegyzék összeállításával Labordé tanárt bízta meg. A kormány törvényjavasla-tot szándékozik benyújtani az alkoholizmus meg-gátlására.

— **Vége a statáriumnak.** A horvát bán ma rendeletet bocsátott ki, amiben megszűntette a statáriumot. Körülbelül két hónapja annak, hogy ez a rendkívüli intézkedés szükségessé vált. Akkor tört ki egy újságok miatt az a féltelen pusz-títás, amivel a horvátok elbántak minden szerb botlójával, műhelyével, házával. Hirtelenében nem is lehetett elfojtani a hadi állapotot, mert a hely-örség legnagyobb része hadgyakorlaton volt a tul-nyomó tömegek szemben pedig gyöngye volt a rendőrség. [Hogy a rend helyreállott, abban nagy része van annak a rémületnek, amit a statárium kihirdetése előidézett.

— **Új szabályrendelet a bérkoosi-iparosok számára.** A tanács még tavaly új szabályrendeletet készített a bérkoosi-ipar szabályozására. A szabály-rendelet azonban még mindig nem léphetett életbe, mert a belügyminiszter — amint egy ma érkezett le-iratban tudatta ezt a fővárossal — több módosítást követel meg a főváros által fölterjesztett szövegben. A miniszter nem engedí meg, hogy bérkoosi-iparra csak magyar állampolgár kapjon engedelmet. Egy család hat bérkoosi számnál többet nem kaphat. A bérkoosi-számok kiadásánál azt kívánja a miniszter, hogy előszörban a bérkoosinak kérelmét vegyék figye-lembe, azután, akiknek egy-két számuk van s csak végül az idegenekét. A bérkoosi számok maximumát a szabályrendeletben kell megállapítani. A szabály-rendeletben ki kell mondani, hogy a bérkoosis a leg-rövidebb ton köteles hajtani.

— **Jubileum.** Szép ünneplőség volt tegnap a Trieszti Általános Biztosító Társaság budapesti központ-jában. Vasárnap volt huszonötödik évfordulója annak, hogy Csokonai Vitéz Imre a társaság érdemes tisz-tviselője az intézet kötelekebe lépett. Zórá Jakab az intézet magyarországi vezérigénynökségének főnöke lelkes szavakban emlékezett meg az ünnepről érdemeiről, méltatva a biztosítási eszme iellendítése körül szer-zett kiváló szolgálatait. Egy a társaság igazgatósága, mint tisztviselő kara értékes ajándékkal kedveskedett a jubiliánsnak, aki beszédében köszönte meg az ovációt. Az intézet tisztviselői este lakomára gyűltek össze, amely a késő éjjeli órákban ért véget.

— **Az elnök könyve.** Roosevelt, az Egyesült-Államok elnöke legközelebb könyvet ad ki. Nem igen lesz valami komoly munka, mert hatszázhatvan dollár az ára egy példánynak. A papirt külön fabrikálják hozzá s minden lapon ott lesz viznyomással az elnök monogramma is. S minden példányra sajátkezűleg írja rá a nevét a szerző.

— **Házasság.** Horváth Lajos fővárosi vallás-tanáer tegnap a Deák-téri evangélikus templomban ve-zette oltárhoz Böngérfi Ilonát. Böngérfi János tanár és ismert tanügyi író leányát. Násznapok voltak: dr. Molnár Viktor kultuszminiszteri tanácsos és Schránz János evangélikus lelkész. Az esketést Horváth Sándor végezte. Az esküvőn nagy és díszes násznép volt jelen.

— **Fusztító bóra.** Fiméből táviratozzák, hogy ma délután teljes erejével dühöngni kezdett a bóra. A parti hajóárakatok beszűntették. A nagy hullám-veréstől két gőzös: a Sipán és Piaro a kikötőben összeültözött. Az összeültözés folytán az utóbbi erősen megrongálódott.

— **Elhalasztott felolvass.** A Magyar Közgaz-dasági Társaságnak november 20-ikára összehívott ülését 27-ikén este hat órákor fogják megtartani. Az ülés tárgya Szabó Jónó főrendiházi tagnak felolva-sása Helyiérdekű vasutaink jövője cím alatt.

— **Szerelmi dráma.** Nagy riadalmat okozott ma reggel az Egyetem-utca 2-ik számú házban egy szerelmes vielházmester, aki háromszor rálőtt a kedve-sére, azután pedig a saját mellébe lőtt két revolver-golyót. Dréher Antal salániai születésű 36 éves vice-házmester régóta udvarolt a házban szolgáló Pisztor Anna polyanál születésű 22 éves szobaleánynak. A leány azonban nem halgatott a szerelmes szavakra, ami nagyon elkecsesítette Dréher-t. Ma reggel nyolc órákor az udvaron beszélgetett a szobaleánynyal, ami-kor egyszerre revolvert rántott elő és a leányra lőtt. A szobaleány intással menekült a lövések elől. Az ádáz házmester háromszor lőtt utána, de egy golyó sem találta a leányt. Ekkor maga ellen fordította a revol-vert és kétszer mellébe lötte magát. Esméletlenül ros-kadt össze. Sebét a mentők kötözték be és a se-besültet Réczy tanár klinikájára szállították. Állapota életveszélyes.

— **Elkobotott újság.** Berlinből táviratozzák, hogy a Vorwärts szombati számát Krupp gyáros megsejtése miatt elkobozták. A sértő cikkből, amelynek címe: Krupp Capri szigetén, a Vorwärts azzal gyanúsította az esseni ágyukirályt, hogy Capri szigetén lévő villájá-ban nemelen kicsapongásokat követ el.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte Kurfürst Miksa székesfővárosi bizottsági tagot. Neje, született Geiszt Mária, 56 éves korában hosszás és kinos be-tegység után, tegnap délután meghalt. A temetés hol-nap, kedden, délután 3 órakor lesz a IX. kerületi Angyal-utca 23-ik számú házából.

— **A kivándorló szomorú sorsa.** Amióta a bel-ügyminiszter megindította a kivándorlás szabályozásá-t előző törvényhozási akcióit s annak a külföldön is hire terjedt, tömegesen jönnek a belügyminiszterhez olyan levelek, melyekben a kivándorlók könyörgö-nek visszatelepítettésükért. E levelek közül egy nem-csak jellemző, de megható is. A Magyar Nemzet közli az eredetinek változatlan ortografiájával. A levél így hangzik:

Nagy méltóságos, és kegyelmes uram, én mint alóiroi, alázasosn íyalomodom, az nagy, mélytűs-göd kegyes színe elejbe. Hogy mink az 1891 ikben kivándoroltunk Dél-Amerikába, az Jaguáry kerületbe vagyunk Koloniu. de minket is. megosalt aromány mi is — halgatva az, csabító ügynökök, szavára és amely leveleket szétoszlottak, köztünk, nem felett meg a valónk, halgatva az kecsgetű és édes mézes szavakra, elhagytuk, ério, édes. Magyarháznakát és. most itt vagyunk az ós brassillai rengeteg erdőben, úgy vagyunk itt, csaknem, mint a vad-duk, nem gondol velünk senki, távol kedves ha-zánkunk itt elsatnyodunk, testileg és lelkileg, meg is bűnhödtünk ério amiért otthagytuk, kedves hazánkát. Az — a legnagyobb szívájdalmunk, hogy az gyermekeinknek, nincs iskola, és 161 kelmeikk nőni minden iskola, nevelés nélkül. És vagyunk itten ma-gyarok, 39: család azon családok közül van tiszta-magyar, család, 12: a többi, 27. család jobbára, a né-meth nemzetiséghez tartozik a Brassillia, kormány iskolát adna de állam nyelven volt, de mink azt nem fogadjuk el, nehogy az, gyermekeinket szemünk előt be olvszák a, Brassillian nemzetbe. Azért íyalomodunk, a Nagy méltóságod kegyes színe elejbe hogy ha lenne oly kegyes irányunkba hogy ha haza vitelno bennünket és valohaz az. Álami telepitvényeken, telepitte bennünket és így az által meg lennénk mentve a végelezéstől különben az utódaink veszve vannak aszt már tudjuk, mert mi itten csak úgy vagyunk az roppant nemzetiségék közt mint, a tenger be egy esep víz Azért még egyszerűen újítja alázasos könyörgésünket, könyörüljön meg rajtunk, ne-hagyon bennünket itt elveszni havár eis hagytuk hazán-kat de azért még mindig fáj a szívrünk. érte már nagyon sokszor e rebegtek ajkaim a költő ama szavait. Szülő-földem szép határa megtálat-evalahára, meg hazám, ha-zám, kedves magyar hazám, de ha csak a Nagyméltósá-gos és kegyelmes uram az magyar kormány megneve kö-nyörül rajtunk úgy itt vesznék nemláthatuk meg több aszt a helet a hol először, láttuk meg anapot és elő-ször, szívtuk be az éltető, levegőt, és a hol ringót a bölcsőnk, ezemlarodok az legalázatosab szolgálja és az többi honfi társaim.

Kelt Jaguáry, 1902, október, hó, 6. án

Adorján József, s. k.

Czim Adorján József

Estado Rio Grande Sul

colonia, Jaguáry,

do, Brasil.

Bocsánatot, kérek hogy, kellőleg nem tudtam, magamat kitéjteni, az íyalomodásomba.

— **Hatvanéves asszony a vonat kerekelt alatt.** Egy Deutsch Kóza nevezetű resiozái özvegyasszony leányával látogatón volt rokonainál Ócskóván. A visszautazásnál a zsebelyi átszálló-állomáson a resiozái vonat helyett a temesváribába szállt. Mikor tévedését észrevette, a vonat már megindult, de azért a hatvan-éves asszony mégis leugrott a vonatról s így a koosi kerekelt alá került. A kerekelt elvágta mindkét lábát. Így viték a ócskóvai kórházba, ahol néhány óra múlva meghalt.

— **Öngyilkos újnc.** Lembergen a 11. tüzérez-red egy Paranduk nevű újncja ma föbelőtte magát. Már haldoltok, mikor a kórházba vitték.

— **Nagy tűz Kaposztásmegyeren.** A Kaposztás-megyér határában lévő kristály-jéggyárban ma déiben tűz lámadt. A gyár tetőzete gyulladt ki és hamarosan lángterjedt. A veszedelem színhelyére az upesti tűzoltóság meg az upesti-út környékén lévő gyárak tűzoltói siettek ki és hamarosan lokalizálták a tüzet.

— **Sütőmunkások gyűlése.** A budapesti sütő-munkások, akik régén nincsenek meglegedve hely-zetükkel, e hó 18-án, kedden délután fél 4 órákor az Aréna-ut 8. szám alatt lévő vendéglőben gyűlést tar-tanak. A gyűlés tárgysorozata a következő: 1. Kong-rezssusi küldöttek választása. 2. A betegséggyő-zpéntár felosztása, a helyzet s a szervezkedés.

— **A hárem kalandja.** A Fővárosi Orfeum új kasszadarabban gazdagította előadásainak műsorát: A hárem kalandja című burlesk operettel, amely ma került először színre telt nézőtér előtt. A mulatságos szövegű operét zenéjét Lincke Pál írta, ugyanaz, aki már a Luna asszonytal népszerűvé tette nevét a könnyebb muzsa budapesti tisztelei előtt. Új operet-jének sok új részlete van, amely első hallásra is meg-kapja az embert és alkalmas arra, hogy az utca népe is dudolja. Derék munkát végzett Waldmann Imre igazgató is, aki az operettet nagy rutinnal szinpadra alkalmasította tette és izléselt dicséret azok az igazán gyönyörű díszletek amelyeknek keretében az operete tarka, mozgalmas jelenetei lejátszódnak. A szereplők közül kitűnik Wilhelmi Károly mint operet-törösta és Kallner Ida mint énekesnő: sokat kacagott a kö-zönség Roland Ottónak és Baumann Károly ötletes mókázásának.

— **Vesztett kutya kőbányán.** Tegnap a főváros X-ik kerületében veszett kutya kőbörgött s többi

gyermeket megmárt. Eddig csak egy fiúskát hoztak be a Hőgyes tanár klinikájára. Krecsmár Nándor 13 éves tanuló, akit a vesztül kutyá a arcon után meg veszedelmesen. A kutyát hosszas hajszá után tudták csak elfogni s ártalmatlanná tenni. A kutyá többi áldozatát holnap hozták be a klinikára.

(x) Csás és községyent legbiztosabban gyógyít a Halápi-éle községyen-kenőcs. Ara 1 korona 60 fillér, kapható Apostol-gyógyszerár Budapest, VIII, József-kört 64.

Két boer vezérférfiu iratai.

Budapest, november 17.

Írtunk már arról, hogy De Wet generális könyvet ad ki a délafrikai háborúról s annak előzményeiről. A könyv nemcsakára megjelenik és pedig egyszerre négy nyelven. New-Yorkban, Londonban, Amsterdamban, Berlinben és Párisban. A *Lokalanzeigernek* alkalmá volt látni a kiszórt íveket s a könyv tartalmát ismertetve, ezeket mondja:

A művelt olvasóközönséget, mely bizonyára azt hiszi, hogy De Wet könyve vádirat lesz Anglia ellen, a mű megjelenése után nagy esáladás éri. Mert a vitéz tábornok nem népe ellenségeit vádolja, hanem a boer nemzetet. Késégetlen, hogy az angolok kapzsisága s a háboruban tanusított kegyetlensége ellen is van kifogása. Mindazonáltal nem veszi el hidegvérét s méltóságát, sohasem igaztalan avagy elfogult; sőt ellenkezőleg, kellően méltányolja az angol hadvezérek talentumát s befejező soraiban felszólítja a boer nemzetet, hogy nyugodtan viselje a sorsát s ne nehezítse az új kormány feladatát.

A boer nemzet ellen súlyos vádak tartalmaz. De Wet könyve. Európa lakosságának tnyomó része szimpatizál a vitéz boerokkal, örömmel értesül a maroknyi nép diadalairól, lélegzetét visszafojtva leste, miként szabadul az angol óriás karjai közül. A boerokért rajongó európai nemzetek képeletükben ideálizálták az erkölcsös és vitéz boer népet s úgy vélték, hogy minden boer eo ipso hős és fedhetetlen jellemű. De Wet könyve alaposan kiábrándítja a boer barátait és mindnyájunkat meggyőz arról, hogy bizony a délafrikai köztársaság polgárai között is édes-keves a jeles férfú s önellen karakter. Ellenben Délafrikában is szörnyű nagy a korrupció, s még nagyobb a gyáva, hazasúrló, megvesztegethető, hatalomra törekvő, vetélkedő, s a legyelmet megvető, léha polgárok száma. S a könyv olvasása után elhisszük De Wetnek, hogy Anglia sohasem kerithetné hatalmába a kis államot, sohasem igaznáz a kis nemzetet, ha egész hadseregénél, valamennyi hadvezérénel nem lett volna hűségesebb szövetséges-társa: a hazasúrló boerok sokasága. Nem az angol hadsereg diadalmaskodott, hanem az angol pénz; nem az angol katonák győztek, hanem a boer táborokból az angolok hadiszállására szökdő polgárok okozták hazájuk s nemzetük vesztét.

S e tekintetben az 1806-iki szerencsétlen végű porosz hadjárat után megjelenő művekre emlékeztet De Wet könyve. Ő is tulajdoo nemzetét vádolja, könyörtelenül korholja a kötelességmúlástást és hűségést s nem kímél senkit, még önnön testvéreit sem. Megmondja az igazat s nem leplez semmit, az igazság érdekében feltárja a művelt világ előtt hazájának undorító szennyesét.

Saját hűsteteiről s hadvezéri működéséről a lehető legszerényebben szól a hős tábornok. Rezerváltan nyilatkozik legnagyobb hűsteteiről s a világtörténelem legzsenialisabb hadiselekedéseire emlékeztető hadjáratáról is. A nevéhez fűződő nimbuszt s a stratégiai csodáknak legendáját önmaga osztalja el.

Mindent tárgyilagosan, egyszerűen s feltűnő nyugodtsággal írja meg. Csak nagy ritkán sóhajt, vagy jajdul fel, midőn honfitársai galádságáról emlékeztetik meg, vagy nemzete elvesztett függetlenségét siratja. De Wet nem belletrista, nem ismeri az írás művészetének csinját-binját; szépírtetés, tudakosság nélkül megírja a történeteket, mint a nagyapó, aki maga köré gyűjtve unokáit, csendes meghatottsággal elmeséli nekik élete történetét. Ez azonban csak növeli elbeszélése báját s érveinek meggyőző hatását.

Bevetők soraiban elmondja, hogy a háború kezdetén, egyszerű polgár létére, miként lépett a harc-térre három fiával. Eleinte Natálban küzdött, ahol honfitársai helyettes parancsnokát választották. Rövid ideig jelen volt Ladysmith ostrománál, majd tábornokká neveztek ki s a nyugoti harc-térre küldték. Ott hasztalan akarja meggyőzni a oskőnyűs Cronjé maggersontaini hadállása tarthatatlan voltáról s időközben arra is ráért, hogy elő hűstetét elkövesse s a blowbank-i nagy élelmi szállítmányt hatalmába kerítse. Az élelmi szállítmány hiánya több heti vesztégre kényszerítette Roberts lordot. De Wet késégségesen figyeltette Cronjé, hogy haladéktalanul távoznia kell veszedelmes hadállásából, de Cronje ügyet sem vetett szavaira s ilyenformán nem lehetett

ót megmenteni. A kapituláció nagy megdöbbenést keltett s deprimaló hatása — De Wet szerint — a háború egész további folyamán észlelhető.

Megjelentek Krüger apó emlékiratai is s a *Times* bő kivonatban közli a nagyfontosságú irást. Különösen érdekesek azok a fejezetek, amelyek a háborúval foglalkoznak. Jellemző sorok a munkának ebből a részéből az itt következők:

A háború folyamatainak és viszontagságainak leírása nem célja ezeknek az Emlékiratoknak, mert nem vettem személyesen részt a harcban. Nagyon sok ügyem volt dolgom, amelyek elfoglalták éjjeleimet és nappalimat. Mindenki hozzám fordult tanácsért, felvilágosításért, vizsgálatásért. Naponta küldtem táviratokat a kommandóknak, bátorítván s kitarításra buzdítván a burghereket. Ezzel a munkával délelőt 8—11-ig és délután 2—5-ig voltam elfoglalva. De még akkor sem hagytam el a kormányzósi épületet. Nyolekor ágyba feküdtem, de tízenegykor már fölkeltem, hogy átnezem a beérkezett táviratokat. Sokszor éjféltűtán kettőkor keltem föl, hogy az állanügyeket rendezzem s csak négykor térhettem ismét nyugalomra. A háború további folyamán, mikor a szövetséges se-regeket szorongatták, minden éjszaka háromszor szakitottam idebe nyugalmamat, hogy elintézhessem a táviratokat. Mateking felszabadítása után, mikor a brit seregek mindenfelől elárasztani kezdték a köztársaságot, napról-napra világosabb lett előttem, hogy öreg koromban ott kell hagynom házamat, nomet, mindent, ami szívemnek drága volt s a köztársaság keleti részébe kell menekülöm. Az elutazás gondolata nagyon szorongatta a szívemet, annál is inkább, mert feleségem oly öreg és oly törődött volt, hogy nem vittem magammal. Az orvos azt mondá, hogy ez az utazás az életébe kerülne, én pedig éreztem, hogy soha többé az életben nem fogom látni. Ezekkel a gyötörő érzelmekkel nyitottam meg májusban a *Volksraadot*...

FŐVÁROS

(*) A vámtarifá emelése. A *Magyar Vasútnék és Gépjármű Országos Egyesülete* e hó 14-én Forster Nándor miniszteri tanácsos előnktele mellett ülést tartott, amelyen a fővárosi vámtarifai szándékot felelem-lésének kérdését tárgyalták. Az ügy tanulmányozá-sára kiküldött albiztoság jelentése behatóan fejegetti e terv hátrányait és hangsúlyozta, hogy annak megvalósítása még inkább rosszabbatná az ipari válságot. De, ugymond, az iparosok e rájuk nézve törhetően helyezhethet s arra való tekintettel, hogy az ország vi-déki gyárain a feldolgozóanyagokat jóval olcsóbban képesek megszerezni, esetleg azt a kérdést is kénytelenek lesznek megfontolni, nem lesz-e rájuk nézve célszerűbb, hogy gyártelepeiket a főváros határain kívül eső helyekre kihelyezzék; új gyárak pedig bizonyára nem a fővárosi vámsorompóin belül fogják telepeiket létesíteni. Az egyesület határozottan állást foglal a fővárosi vámemelési szándékával szemben azt ipari, kereskedelmi, közéletlenzési és adminisztratív szempontból károsnak és helytelennek jelténi ki s elhatározza, hogy íly értelemben tesz fel-jezéstést a helygüi s a kereskedelmiügyi miniszte-rekhez és átír a budapesti kereskedelmi és iparkama-rához, melynek legközelebb e tárgyban tartandó ülésére *Kögler Gusztávot* és *Herzog József* igazgatót de-legálja.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Filharmónia. Minden írónia nélkül, tisztán a diagnózis tárgyilagosságával vallom be, hogy vértanuknak szóló álmékdóssal tekintek föl azokra, akik nálunk fenkölt művészi ideálok szolgálatába szegődnek. Rólunk, szegény íróról ne essék szó. Bámolom piktoraikat, akik fölveszik a versenyt fotografusaink-kal, — továbbá komponistáinkat, akik művészetük komoly meggyéni haladnak. És csudálkozom *Buttykay* Ákoson is, amíért egy *Salammbó* című szimfoniát komponált, — mily idealizmus, jó istenem! De ha már megkomponálta, mennyi elszánt lelkesedés, vagy meg-ható ifjuság kellett ahhoz, hogy művét első sorban honfitársai elé bocsássa. Szeretném tudni: minő re-ményesség, vagy számítás vezethette ezt a lépést. *Buttykay* Ákos már többször adta tanbizonyosságát kiváló tehetségének: másutt művészi eseményszámba menne, ha ilyen kaliberű ifjútól új szimfoniát ígérne a műsor. Bennünket nem érdekelnek a magunk em-berei, legfőjebb csak akkor, ha külföldi elismeréssel érkeznek hozzánk. Érdekes volt ma este végignézni a közönségen. Mozartnak bátran lehet taposni, — de mit csináljon egy új embernek az új szerzeményével? Tanácstalanul néztek egymásra. Taposoltak is, amikor látták, hogy mindazok taposznak, akiknek ítéletre való hivatottsága ismeretes. Ellenkező esetben pedig nem taposoltak. Okosabb dolog lenne ma a közönségről kritizálni mondani, mint az új műről. Keserű kétség-beesés kell hogy elfogjon, akár írók vagyunk, akár

művészek, — ha látjuk a művészi meggyőződésök hid-nyát a közönségben. Ne tessék félreírteni: nem az eszletlen elismerést követelem; sőt. Csak az állásfog-lalást, akár siker, akár bukás esetén, — önállóságot, ítéletet, művészi hívtalást, zászlót. Ezek a gondo-latok és érzelmei keletkeztek bennem, a mikor *Buttykay* Ákos a koncert-dobogón megjelent, hogy mint ma-gyar művész, megköszönje a magyar közönségnek, amíért eszményi törekvéseit honorálja. A szimfonia négy részből áll. Mindegyik *Flaubert* regényének egy-egy főbb jelenetét tartalmazza. A közkézen forgó műsor közli mindegyiknek a mosójét, továbbá téma-tikus vezérfonallal is szolgál, amelyet főlősleges itt újból leírni. A munka hatalmas arányával és ridegen művészi irányzatával komolyan tanuskodik mellett, hogy a komponista a tiszta művészetet tűzte ki cél-jául. Bevallottan programmenet akar nyujtani a szimfoniái formák között, amelyeket sok szabadság-gal kezel, úgy, hogy alighanem magára vonja itt-ott a tanár urak haragját. Én olyasmit érezek, mintha egy emines színházi talentummal állnánk szemben, aki a rivalda elé kívánkozik. Az első rész (*A tívornyá*) szimfoniái szerkezet dolgában a legfőkételesebb, a témakezelés a legoofosabban tanárnak is örömet okozna. Belső architektúrája organikus, — de festése és belső drámai ereje első sorban operaszerű. A második rész (*Salammbó*) keleti hangulatú hat, míg a megelőző ex-ponció csak helylyel-közéssel mutat exotikus színe-zetet. — A harmadik rész (*A sátorban*) szenvedélyes duett, amely lénypontja lehetne valami keleti tárgyú dalműnek. — A negyedik rész (*Matto*) a leggyöngébb, haugalt tekintetében az előzőkhöz képest hanyat-homlok esik, szerkezete pedig laza. A témák ugy-nónek ki egymásból, mint a kaktusz-növény szeszé-lyes testrészei. — Feltétlen elismerésre kényserít az egész mű koncepciójának merészsége és biztonsága; továbbá az instrumentálásban megnyilatkozó reneteg tudás. És ha konstátálnunk is kell, hogy *Buttykayra* nagy hatással volt *Wagner*, *Massenet* és *Goldmark*, — másrésztől bizonyos, hogy a magyar zene egyik leg-erősebb és legönállóbb ifjú tehetségei állunk szem-közét. Dacos a homloka, széles a válla, lelkes a szíve. Egyike azoknak a keveseknek, akik a magaslatok felé tartanak. — *Destiny* Emmi, akinek művészetét még megnapelőtt méltattuk, nagy sikerrel énekel egy-egy áriát *Az elveszett menyasszony*, *Sámson és Delila* és *Carmenből*. A közönség ma is lelkesen ünnepelte. (G.)

** A Niobe tizedszer. Tizenkét nappal a premiére után, oslőrtőkön éri meg a Népszínház legutóbbi nagy sikere, *Niobe* tizedik előadását. Tegnap este a Népszínházal pénztárlányis nem is volt, úgy szét-vittek már kora délelőt a jegyeket. Az előadásokat gyönyörű közönség szokta látogatni s a földszinti pályokolat estéről-estére a legelőkelőbb társaság fog-lalja le. Az újdonság legközelebbi előadása holnap, kedden lesz, kis változással a szereposztásban, amennyiben Miss Mitton szerepét a gyengédkedő *Dóri Margit* helyett *Harmath Ilona* játssza. A többi szerep változatlan. A ömszerep *Kéry Klára* nagy művészetében talál zsenialis interpretálóra.

Hogy mily gyors a modern színpadi technika, annak legjobb példája a *Niobe* tegnapi előadásának második felvonásában *Kovács Mihálynak* egy aktuális kupléja. Mikor felhúzták a függönyt, hogy megkez-dődjék a második felvonás, a népszerű komikus hirtelen odarohant a librettistához:

— Kérem, ma vasárnap van... Okvetlenül kell egy kuplé a népnek a kis Kohnról...

— Még most?

— Rögön.

A szerző visszavonult, a kuplé két perccel elkészült, egy perccel alatt lemasolták, egy másik perccel alatt a színpad alatt a sugóhoz vitték, egy perccel alatt *Kovács* bevágta, és összevissza 31 perccel múlva már el is énekelte, még pedig oly hatással, hogy a kis Kohn-t követő taps percekig tartott. Ezalatt éppen még két új kuplé lehetett volna csinálni...

** Louie sikere. A *Vígyszínház* új, nagyszerű bohózata *Louie*, holnap, kedden, tizedszer kerül színre. *Feber Pierre* bohózatának tegnapi előadására már kora délelőt nem lehet jegyet váltani, mert a közönség előtében toglta le az összes helyeket.

** A hit. A Népszínház legközelebbi újdonsága *Róssa Miklós* *A hit* című népszínműve lesz, amely e hó 22-ikén szombaton kerül először színre, a követ-kező szereposztással:

Manga Julosa — *Hogyi* Aranka, *Cseposányiné* — *Siposné*, *Báint* — *Szirmai*, *Tóth* András *csendőr* — *Kiss* Mihály, *Horváth* János *nazarénus* — *Szabó* Antal, *Czombos* Mihály és *Gyöngy* Jóna *gányó legények* — *Raskó* G. és *Pámad* F. *Annus* Terka és *Rótes* Mária *gányó leányok* — *Kápolnai* Irén és *Harmath* Ilona. *Iaboda* Esztény és *Erge* Sándor *szabolcsi lócsiszárok* — *Németh* József és *Kovács* Mihály, *Fekete* nazarénus tanító — *Szerda* helyi, *Zsiga* Re-beka *gazdalaárny* — *Dóri* Margit *Jóci* néni *csap-*

járósné — Lány Etel, Gyöngyiné és Anyosné, nazarénus hívő asszonyok — Krecsányi Sarolta és Iszóné, első nazarénus — Delli K., második nazarénus — Némény M.

A népszimulá-bemutató iránt, mely egyúttal Hegyi Arankának az első népszimulá bemutatkozása lesz, nagy az érdeklődés. A szombati premierre jegyek már most válthatók a Népszimulá elővételei pénztáránál, valamint Weisz A. (Károly-kört 26.) és Stánó M. (Keoskeméti-utca 14.) dohánytözséjében.

Állandó színház Budán. A budai állandó színház ügyében kiküldött előkészítő-bizottság ma tartotta alakuló értekezletét. Előnkbe egyhangulag dr. Szabó Antal fővárosi bizottsági tagot, jegyzővé Szabó Árpádot az ügy előadójává Taksonyi Józsefet választották meg. Elhatározta a bizottság, hogy a budai körökhöz és kaszinókhöz felhívást intéz a mozgalomhoz való csatlakozásra. Megválasztatták újból az előkészítő-bizottságba: gróf Festetics Andor, Fenyecsy Ferenc vespérmegyei főispán, dr. Rónay Károly fővárosi bizottsági tag, dr. Prém József és dr. Andrássy Jenő. Az értekezlet elhatározta, hogy az összes budai állandó színházra vonatkozó adatok úgy az államtól, mint a fővárostól beszereszenek. A budai állandó színház felépítésére már ajánlkozó is jelentkezett, aki a főváros a Horváth-kerület rendelkezésére bocsátja, jelölténe a budai állandó színházat. Az értekezlet utasította, hogy ajánlatát memorandumba foglalva a nagybizottsághoz nyújtsa be. A legközelebbi értekezlet f. hó 24-én hétfőn lesz.

Kétezerkoronás népszimulá-pályázat. Szeged városa azt a kétezerkoronás pályadíjat, amelyet polgári drámára tűzött ki, a pályázat eredménytelen volta következtében, népszimulá fogja kitűzni.

hőngázadása című munkáját ismertetle. Cholnoky vizsgálata konstatálta, hogy a delibati fűtőhomok legjobban hasonlít a franciaországi puszták homokához. Tanulmány Ferenc levezető tag végül dr. Farkas Géza a versadó hydrozylion tartalmáról című értekezését és Farkas Kálmán tanársegédnek vizsgálatait a selyemhernyó-anyag és energia forgalmáról lejelölésük közben mutatta be.

Rákosi Viktor munkái. Irodalmi esemény-számba megy Rákosi Viktor (Sipulus) munkái összkiadásának megindulása. Aból, amit e kiadásnak mai számunk 17. és 18. oldalán megtalálható programjából látnak, lényeges az, hogy Rákosi Viktor munkáinak gyűjteményébe csak java műveit veszi fel, amelyek alkalmasak arra, hogy írói jelentőségét kidomborítsák. Ezek a művek, melyek eddigelé nagyrészt csak újságokban jelentek meg, így Újszegyűjve és rendezve remélhetőleg csakhamar megtalálják útjukat a nagyközönség legszélesebb körébe.

Greifswalde, november 17. Lamdors Lénárt tanár, titkos orvosi tanácsos az éjjel hosszú betegeskedés után mellhártyagyulladásban meghalt.

München, november 17. Luuger az ultramontánok meghívására a jövő héten ideérkezik és beszédet fog mondani egy gyűlésen. A hatóság megengedte, hogy Luuger szónoklaton tartson, de szigorúan megtiltotta, hogy felekezeten ellen igzasson.

A portugál király Angliában.

Páris, november 17. A portugál király ma délelőt Angliába utazott. Elutazásakor katonai díszőrség volt a pályaudvaron.

London, november 17. Edvárd király Sandringhamból ideérkezett és azonnal tovább utazott Windsorba, hogy a portugál királyt fogadja.

Merénylet Nelidov ellen.

Róma, november 17. Az Italia szerint tegnap az orosz templomban tartott isteni tisztelt után egy nő, műveltség után itélve orosz diák, Nelidov orosz nagykövethoz sietett és kísérletet tett, hogy megölessen. Mint a lap hozzáfűzi, ez a nő már azelőtt egy ízben feltűnt megfigyelésével megzavarta az istentiszteletet az orthodox templomban.

A szorongatott Delcassé.

Páris, november 17. Delcassé külügyminiszter este hosszabb értekezletet folytatott Etienne-nel, a kamara gyarmatügyi csoportjának elnökével, aki közölte vele a csoportnak a számi egyezményre vonatkozó határozatát. Etienne élénken ajánlotta a csoport és a külügyminiszter közötti egyetértés fenntartását és azt kívánta, hogy a miniszter vagy indíton újabb tárgyalásokat Sziámmal az egyezmény módosítása iránt, vagy ne terjeszse azt a parlament elé és engedje elmúlni az egyezmény ratifikálására kitűzött időt. Delcassé azt válaszolta, hogy nézete szerint Sziámtól e'érte a koncessziók maximumát. Az 1893-iki évi szerződést sohasem hajtották végre teljesen. A francia-számi viszony feszültsége, mely kellemetlen következmények aggodalmát keltette, megnehezítette a Sziám határain uralkodó bajokat, úgy hogy szükséges volt ennek az állapotnak véget vetni. Az új egyezmény jelentékeny előnyöket nyújt Franciaországnak és a miniszter azt hiszi, hogy megteheti kötelességét és az országnak szolgálatot tett. Etienne erre jelentést tett a csoportnak a beszélgetés lefolyásáról. Mint fenntartással kijelentik, Delcassé állítólag hajlandó a számi egyezmény előterjesztését elhalasztani és Sziámmal újabb tárgyalásokba bocsátkozni.

A meggyilkolt német matrózok.

Berlin, november 17. A Wolf-ügynökségnek azt jelentik Athénból, hogy a hajógyári munkások és a piroszi világitótorony személyeire ellen irányul a gyanu, hogy a Loreley német állomáshajónak két matrózát meggyilkolták. Egy asszonyt már le is tartóztattak. A tettesek kézrekerítésére 1000 franknyi jutalmat tűztek ki.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, november 17. Az 1890-iki első kibocsátású földhitelesorsjegyek mai huzásán a 90.000 koronás fönyereményt a 268. sor. 81. sz. sorsjegy, a 4000 koronás második nyereményt az 652. sor. 67. sz. sorsjegy nyerte meg, 2-2000 koronát nyertek a 2828. sor. 43. sz. és 8949. sor. 89. sz. sorsjegyek.

New-York, november 17. (Terményföldes.) (Zárlat.)

Gyapot: New-Yorkban helyben 8.80 (8 80), Novembe 8.02 (7 98). Február 7.98 (7 86). New-Orleansban helyben 7 1/2 (7 1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.80 (7 80). Stand white Philadelphában 7.75 (7 75). Refined in Cases 9.10 (9 10). Credit Balances at Oil City 189.— (189.—). — Zeir: Western steam 11.25 (10 90), Rohe és Brothers 11.40 (11 80). — Tengeri irányzata igen szilárd. Decemb.-re 69 1/2 (68 1/2). Január 63 1/2 (62 1/2). — Májusra 47 1/2 (46 1/2). Buza irányzata szilárd. — Pirok: 6-szi helyben 79 1/2 (77.—). Decembe 81 1/2 (79.—). Március 80.— (—). — Májusra — (79 1/2). Jul.-ra — (—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kévé: air kilo 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). — Nov-re 4.55 (4.60). Február 4.75 (4.80). — Liszt: Spring Wheat clear 3-3.10 (3.—3.10). Cuior: 2 1/2 (3.8/16). — On: 25 1/2-25 1/2 (25.80-25.95). — Rész: 11.50-11.70 (11.50-11.70). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, november 17. (Terményföldes.) (Zárlat.)

Buza irányzata szilárd. — Dec.-re 78 1/2 (72 1/2). — Jan.-ra — (—). — Tengeri irányzata igen szilárd. — Dec.-re 55.— (53.—). — Zeir: Jan.-ra 9.85 (9.80). Máj.-ra 9.17 (9.05). — Szalonna short clear 10.12 (10.12). — Sertészsok: Jan.-ra 15.32 (15.15). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Szocialisták a parlament ellen. Abban az időben, mikor a pártkassza miatt igazott vita folyt le a Házbán, a szocialisták is napirendre vették ezt a kényes ügyet azon a gyűlésükön, melyet 1900. április elsőjén egy Tompa-utcai vendéglőben tartottak. A gyűlés szónokai becsmerlő kifejezésekkel illették a parlamentet s annak tagjait. Az ügyesség és rendőrség utján értesült a Tompa-utcai gyűlés lefolyásáról s a képviselőház felhatalmazására a négy szónok ellen nyilvános becsületsértést vádat emelt. Ma tárgyalta többszöri halasztás után a büntetőtörvényszék Szepessy bíró előnközte alatt azt az ügyet. A tárgyaláson a vádlottak tagadták a terhükre rótt események követését és vitatták, hogy a jelenvolt rendőri közegek téves jelentést tettek a gyűlés lefolyásáról. A bizonyítási eljárás kiegészítésére a védők indítványozták, hogy idéztesse be a bíróság tanukul báró Bánffy Dezsőt, Bartha Miklóst, Holló Lajosot, Lits Gyulát, Rohonczy Gedeont és Rakovszky Istvánt arra nézve, hogy a parlamentben tényleg sok képviselő van olyan, aki pénzen szerezte mandátumát. A bíróság másfélórai tanácskozás után elutasította a védők kérelmét. A törvényszék a négy szónok közül Steinberger, Farkast és Pollacsekot 30-30 korona pénzbüntetésre ítélte, Csánádi Dénest ellenben felmentette, mert beszédét kritikának minősítette a bíróság. Az ítélet ellen a védők fellebbezték.

§§ Sajtópör egy élap ellen. A fővárosban megjelenő néppárti élapnak, a Magyar Herkő Páternek múltévi december 1-én megjelent számában közlemény jelent meg: Lári-jári Fehérvári cím alatt, mely durva élelődelés alakjában azt tartalmazta, hogy a katonai pót-lovatóbizottságok általában, különösen pedig a Nagy-Kanizsán székelő pót-lovatóbizottság tagjai a vásárlások alkalmával a zsidó ügynököktől borraivalokat fogad el. A közös hadügyminiszter felhatalmazása alapján a budapesti ügyesség sajtópört indított az élap ellen rágalmazás és becsületsértés miatt. A megindult sajtóügyi vizsgálat során a cikkért a felelősséget a cikk írója, Markos Gyula római katolikus lelkész, az élap szerkesztője vállalta el, akit a törvényszék vádlatára nyilvános rágalmazás vétségért vád alá is helyezték. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék esküdszék Zsitva Leó előnközte alatt. A tárgyaláson, melyen a vádat dr. Daróczy ügyész képviselte, vádlott beismerte a cikk szerzőségét. Adatokat barátjai szolgáltatottak ennek megírásához. Kijelentette, hogy kéri a valdóság bizonyítását elrendelni s a hadügyminisztériumtól be kért lovatólátóterem-könyvekből megállapíttatni kéri, hogy a nagy-kanizsai lovató-bizottság a helyett, hogy közvetlenül a gazdaktól vásárolná a lovakat, egy Schwartz Móritz nevű lókereskedőtől veszi azokat. A bíróság helyt adott a bizonyításnak, mire a törvényszék hozzáfűzte a lovató-lajstromok átvizsgálásához. A bizonyítási eljárás bejezte és a kérdések szövegezése után dr. Daróczy ügyész mondta el vádbeszédét, melyben arra kérte az esküdőbírákat, mondják ki vádlottat bűnösnek a rágalmazás vétségében. Utána Markos Gyula vádlott szólt fel. Hosszabb beszédben bizonyígtatta ártatlanságát. Az esküdtek félórás tanácskozás után bűnösnek mondták ki Markos Gyulát a becsületsértés vétségében s ezért a törvényt alkalmazó bíróság 150 korona pénzbüntetésre ítélte s kötelezte az ítéletnek a Magyar Herkő Páter című lapban leendő közzétételére. Az ítélet jogerős,

MŰVÉSZET

Szinnyey-Merse Pál képei a tárlaton. Szinnyey-Merse Pál arra kérte a képzőművészeti társulat igazgatóságát, hogy a tárlaton lévő festményeit adja vissza, hogy a Nemzeti Szalonban kiállíthassa. Mindenkinnek feltűnik, hogy a tárlaton, mely apró kollektiv kiállítások gyűjteménye, s hol minden művészek az alkotásai egy csoportban vannak, hogy fejlesebb képet nyújtsanak alkotójukról, Szinnyey képei szerteszét vannak aggalva. Múlttalanság azzal a művészzel szemben, aki festőéveit Böcklin-nel és Leimbach-hal töltötte el Münchenben, együtt lakott velük, együtt igyekezett velük behatolni a művészet misztériumaiba, aki a plein-air festésnek az apja, nemesek nálunk, de egész Európában, s aki — mind-ezeket nem számítja — egyike a legértelmesebb, legmélyebb magyar művészelteknek.

A Paál-kiállítás megnyitása. A Nemzeti Szalon újalakítása befejezéséhez közeledik. A termeket újra festették és művészi eszen díszítették. A Paál-jéle képek elhelyezését pár nap mulva megkezdik, úgy, hogy a kiállítás jövő vasárnap megnyitható lesz.

Nyiltér.

Dr. Kovács közpaspártaja International szövetség. Népszimulá hozamát az az arról és közöri a szerzővel lenni elváltatja. Egy tégely ára 6 korona. Egy tégely ára 6 korona. Főraktár Dr. Kovács Ernő gyógyszer-tára Budapest, VI., Gyár-utca 17. szám. Megyest "Tollas-tollak" kívántra legyen és bérmentse.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TUDOMÁNY, IRODALOM

A magyar tudományos akadémia matematikai és természettudományi osztálya ma délután öt óraker felolvasó-ülést tartott Than Károly előnközte alatt. Elsőnek dr. Hoór Mór, a Thasszal megválasztott levezetőtag tartotta székfoglaló értekezését. Előadásában az elektromos szigetelők szívósságával foglalkozott és idevágó legújabb vizsgálatainak eredményéről számolt be. Utána Hógyes Endre tanár dr. Domáth Gyula egyetemi tanárnak a cholin szerepe az epilepsziában című dolgozatát terjesztette elő. Domáth kiterjedt vizsgálatok alapján, melyeket a Szent István-kórház idegosztályában végezt, kimutatta, hogy a cholin a görösróhamok után, ma jelen állandóan előfordul. Lóczy Lajos Cholnoky Jenő egyetemi adjunktus a delibati homok napja

TÁVIRATOK

Katánia, november 17. A Strombolin lévő szemafor jelenti, hogy az ottani tűzhányó tegnap este újabb izzó köveket és hamut jököt ki. Erre az erupcióna láváműlések következtek.

KÜLÖNFÉLEK

A fészek kész.

A fészek kész. Beleje szállott
A boldogságnak madara.
Jer, kedvesem, hallgassuk együtt
Mily csengő, édes a dala.

De csöndesen, lopóva járjunk,
Mint a suhanó napsugár,
Hogy valahogy ne vegye észre
Ez óvatos, félték madár.

Mert a boldogság vad madár ám,
Büvös hangján csak ott cséveg,
Hová nem száll a földi láрма,
Hol nem figyelik emberek.

Elég egy-egy irigy pillantás,
Egy hántó szó s már elreptül,
És vissza többé sohasem tér,
Bár könnyünk érte egyre dúl.

Hadd forrjon ajkaid ajakamra,
Ha ki sem hallja, ki se lát.
Ekkor zengi a kis madárka
Legédesebb, legszébb dalát.

Fekeli Sándor.

† **Edvárd király és a sajtó.** Az angol gárda-
ezredek fölött tartott legutolsó szemlén érdekes dolog
történt, amely bizonyossá annak, hogy VII. Edvárd
angol király mennyire megbecsüli a sajtót. A ki-
rály egyik beszédét nemrégiben egy magasrangú
katonatiszt hibásan sztenografa le és a beszéd
így került a nyilvánosság elé. Ez szomorú ta-
pasztalat után a király most már mindig két újságíró
rendel maga mellé, akik pontosan lejegyzik beszédeit.
A szemlén is két újságíró volt a király közelében,
akiket *Kelly-Kenny* tábornok el akart távolítani. Az
újságírók azonban felvilágosították a tábornokot az
uraikodó ohajításáról és egészen a király mellé hu-
szdák, amikor a beszéd megkezdődött. A király
meglátva az újságírókat, barátságosan integetett és
mosolygott feléjük.

† **Alfonzó, a vadász.** A fiatal spanyol király
egyetlen eddig ismeretes szenvedélye a vadászás.
Annnyira szeret vadászni, hogy eme szenvedélye
miatt nemrég majd az ősi spanyol alkotmányával tü-
szőtt össze: tudniillik a minisztertanácsot, amelyen
először kellett volna, egyszerűen faképnél hagyta
a vadászni indult kíséretével. A vadászszendélyt
alighanem őstől, III. Károlytól örökölhette, aki híres
vadász volt. Azóta nem volt spanyol király, aki a
vadászni sportja iránt érdeklődött volna. még XIII.
Alfonz édesatyja, XII. Alfonz sem volt vadász.
Hogy azonban a spanyolok most uralkodó fiatal

király milyen szenvedélyes híve a vadászatnak, bi-
zonyítja az, hogy trónralépése után első uralkodói
intézkedése az volt, hogy betöltötte a fővadász-
mesteri állását. A kis Alfonz különben igen festői,
szemrevaló jelenség az ő vadászruhájában, amely áll
a kávébarnaszínű, zöldhajtókás kabából és a nagy
kordovai kalapból, meg a tarka jeresani plaidből. Hat
összvérvonta fogatán szokott kirándulni a Pardo
nevű vadászkastélyba, amelyet V. Károly építtetett
1543-ban, Madridtól tizenkét kilométernyire észak felé,
egy vadban bővelkedő völgyerdőben. A kastélyból
gyönyörű kilátás nyílik a Sierra Guadarramára; a
kastély is érdekes látvány a Carducho, Bayeu, Ve-
lasquez Zakariás, Ribeira festette irások, továbbá a
Teniers és Goya képei nyomán készült gobelinek ré-
vén. Nemrégiben megnyitott a Pardóba vivő gőzvasut,
amely lehetővé teszi most, hogy a madridiak is töme-
gesen látogassanak el a spanyol főváros és gyönyörű
kirándulóhelyére. XIII. Alfonz kitűnő vadász, több-
nyire fogolyra, tengeri malacra vadászik, s amelyekre
ráfogja feyverét, az sorsát ritkán kerüli el. Igaz,
hogy a legeslegújabb szerkeztű és a legtekésebben
működő feyverekkel jár vadászni.

† **A kártyások büntetése Mandzsuriában.** A
kártyázást nagy bűnnek tartják Mandzsuriában és
ezért megfelelő büntetésekkel is sújtják. Keuluzsuek
kormányzója a kártyázás dolgában a következő ren-
deletet intézte a kiátkari rendőrfőnökhöz: „Mindenki,
aki kártyázik, száz botlötést és mint a gonosztevők
éronyálnokot kap. amelyet két hónapig kell viselnie”.
Játékbárlang tulajdonosa, ha első ízben kapják rajta,
száz botlötést kap és három hónapig kell a láncot vi-
selnie. Ha hivatalnokot kapnak rajta a játékon, elbo-
csájják hivatalából, megbotozzák és nyakláncot kap.
Mindenki, aki a házában megtűri a kártyajátékokat és
mindenki, aki a játékbán résztvesz, száz botlötést kap
és három évre más városba kell mennie. Ismételt kár-
tyázás esetén újra száz botlötést kapnak és mesz-
szerebe számúzik őket. A rendőrök és a besugró
nagy jutalmat kapnak, ha a hatóságokat a kártyajáté-
kosok nyomára vezetik. Ennek a szigorú rendeletnek
bizonyára meglesz a kellő eredménye.

† **Maxim Gorkij hangja.** A legnépszerűbb
orosz író, Maxim Gorkij jó barátságban van a leg-
híresebb orosz operaénekesekkel: Sobaljapinnal, s ez a
barátság már régi keletű. Körülbelül ezeltől tíz évvel
mindketten elhatározták, hogy belépnek egy ének-
karba. A próbánál nagy feltűnést és dicsőretet keltett
a Gorkij tenorja, míg Sobaljapin kimonadták, hogy
egy csepp hangja sinos. Azóla bebizonyosodott ennek
az ellenkezője, mert a hangtalan Sobaljapin ma Orosz-
ország legelső énekes színésze. Gorkij azonban
ez után a siker után nem lett tenorista, hanem író,
s most mint ilyen aratja a sikereket. Gorkijban

ének iránt való szeretet péklegény korában ébredt
föl. Estétől reggelig a homályos, piszkos, fülledt
sütőszobában lenni: idegtompító, s ezt a nyomott
hangulatot iltze el a későbbi író, mikor csengő han-
gon orosz dalokat nótázott, úgy, hogy nemcsak
már bizonyos híre is kerekedett. A hangját azonban
később elvesztette. Vasuti bakter korában. — mert ez
is volt — egy viharos, esős éjszakán, egész éjjel
künn volt a pályatesten, ahol valami továbbszállítandó
liszteszakokra kellett feligyelmie. A zivatros időben
meghült, toroklájást kapott s odalett gyönyörű tenorja.
Ismeretes egyébként, hogy Gorkijnak milyen nyo-
moroságos ifjúsága volt. Keresztülment az élet min-
den szenvedésén s egyszer öngyilkosságot is köve-
telt el. A revolverlövés azonban nem ölte meg,
csak súlyosan megsebesítette, úgy, hogy mellén még
ma is látszik a golyó nyoma.

† **A Niagara zenéje.** Egy Thayer nevű amerikai
zeneköltő avval a furcsa felfedéssel lépett a világ
elő, hogy a Niagara zuhatag alámóló víz tömege nem
artikulátlan zajt csinál, hanem harmonikus zenét,
melynek hangjai szabályos rezgésszámok szerint kö-
vetik egymást. Ismeretes, hogy minden zenéi hang
egy erősebb alaphangból és az ezt kísérő félhangok
egész sorából áll. Thayer felfedése szerint a Niagara
zuhatag alaphangja a *g*, amely öt oktávval mélyebb
a basszus kóta alsó vonalán levő *g*-nél. Thayer
azután az akkordokat úgyekezte megállapítani és
ebből a célből kikereste a *d*-t, ennek felső kvart-
ját a *g*-t. Ez a *g* volt az alaphang. Ezen a kettőn
kívül hallott még más *d* és *g* hangokat is, de ezek-
nek rezsesei olyan kis számmal voltak, hogy meg-
olvashatta őket. Megállapította még a zeneszerző,
hogy a Niagara egy-egy másodperces jegyek szeri-
nt muzsikál. Minden harmadik jegyen hangsúly van
és ez a harmas szám föllelhető a taktus szuddivizió-
jában is. Thayer szerint minden kilenecedik hang
forte, úgy, hogy a zuhatag zene egy-egy taktusa há-
romszor három jegyből áll. Az amerikaiaknak tehát,
ha a zeneszerző nem tévedett, ingyen hangversenyt
rendez a természet.

† **Szálloda a föld alatt.** Monsban, Belgiumban
van egy szálloda, amelynek valószínűleg nincs párja.
Ez a szálloda száználvanöt méternyire fekszik a
föld alatt egy szénbánya fenekén. A különös szálloda
a Saint Pierre de Mons bánya főtornájában van ki-
faragva a széntartalmu tárnakfalban. A földalatti száll-
oda, bár a szobák fala tiszta szénből van, nagy ké-
nyelemmel van berendezve. Társalgóterem, könyvtár,
uszoda és zeneterem is van benne. Az egész szálloda
villanyon által világítva; a vendégek föl- és leszáll-
ítását lift végzi. A szállodában rendszeren turisták tar-
tozkodnak.

REGÉNY

ILICS IVÁN HALÁLA.

Írta: Tolsztoj Leo.

(18)

Mintán eltávoztak, Ilics Iván úgy érezte,
mintha megkönnyebbült volna. Nem, nincs már
itt több hazugság, velük együtt elment, de a fáj-
dalom ott maradt.

Percek mulottak el percek után, órákat órák
váltak fel, végtelen egyformasággal hirdelve a
bosszant, feltartóztatlan véget.

— Igen... Küldjétek be Gerassimot! —
felelte Péter kérdésére.

VIII.

Késő éjjel jött meg a felesége.
Lábujjhegyen járva lépett be, de mégis meg-
hallotta.

Felnyitotta a szemét, de sietve újra lehunytta.
Felesége Gerassimot el akarta küldeni, hogy
majd maga virraszt mellette.

Újra felnyitotta a szemét s így szólt:

— Ne... Menj ki...

— De nagyon szenvedsz.

— Mindegy.

— Végy be opiumot.

Ugy tett mintha beleegyeznék a bevételre.

Az asszony eltávozott.

Ilics Iván három óra hosszat fekvő kinos
szenderben.

Ugy tűnt fel neki, mintha kinosan egy
hosszu, hosszú fekete zsákba gyömöszölnék és ő
sehogys tud kiszabadulni belőle.

S ez a kellemetlen, kinos mütét nagy fájdal-
ommal jár.

De egyszerre mégis a zsák tulsó végére ér...
Kizuhan belőle... és felébred.

S Gerassim még mindig ott ül ágya lábánál

és szunyad türelmesen. De ő fekszik, sovány,
harisnyás lába Gerassim vállán pihen... S a
szobában félhomály s mindig az állandó fáj-
dalom.

— Menj aludni, Gerassim! — susogta.

— Ah mit... Itt ülve maradok, nagy-
ságos ur!

— Ne... Menj csak.

Leemelte a lábát, oldalára fektűt, fejét kö-
nyökére támasztotta s mély szomorúság fogta el.
Csak addig várt, míg Gerassim a szomszéd-
szobába ment, aztán zokogni kezdett, mint egy
gyermek.

Megsíratta tehetetlenségét, borzasztó magá-
nyát, az emberek rosszaságát, Isten kegyetlenségét
és Isten távollaradását.

— Mért követted el velem mindezt? Mért
küldtél erre a világra? Miért, miért kintol meg
ilyen írtózatosan.

Nem is várt választ és megsíratta, hogy
nem kap és nem kaphat semmiféle feleletet.

Aztán elhallgatott s megszünt nemcsak zo-
kogni, de lélegzeni is, mintha figyelne, vajjon
nem csendül-e meg egy hang, a lélek, a gondola-
tok hangja.

— Mit kívánsz? — kérdezte az első világos
szavakban kifejezett érzés.

— Mit kívánsz?... Mit akarsz?... ismételt-
gette önmagának.

— Mit?... Hogy ne szenvedjek. Hogy éljek!
— felelte.

S újra figyelni kezdett, oly megfeszített aka-
rattal, hogy szinte fájdalmát is elfelejtette.

— Élni?... De miképpen akarsz élni? —
kérdezte a lélekhang.

— Ugy, ahogy azelőtt éltem... Jól... Kel-
lemesen...

— Hogy éltél azelőtt?... Jól?... Kelleme-
sen?... hangzott az új kérdés. S gondolatban
elhagyta maga előtt vonulni élete kellemes és
kedves pillanatait.

Furcsa!... És életének minden kellemes
pillanata most nem tűnt föl annak... egyetlen-

egy mozzanat sem, kivéve gyermekévei első ide-
jére való emlékezése.

Igen, ott a gyermekkorban volt valami kel-
lemes, ami miatt érdemes volna élni, ha még
egyszer újra kezdhethetné... De az az ember, aki
ezeket a kellemes pillanatot érezte, már nem
volt többé; mint valami emlékezés egy másik
személyre, úgy tűnt minden elő.

Ugy mint az a kezdet, melynek eredménye
a mostani Ilics Iván volt, úgy mint az a kezdet,
egy foszlott szét zemei előtt minden, ami akkor
örömet szerzett neki s valami kellemetlenné,
értéktelenné változott át.

S minél jobban távolodott el gyermekkorá-
tól mai idejéig, mindig ritkábbak és kétségeseb-
bek lettek örömei.

Még az iskolában volt valami jó; ott volt
tak kedvtelések, barátságok, remények.

De a felsőbb intézetekben már ezek is tű-
nedeztek.

Majd újra megjelentek első szolgálati éve-
i alatt: visszamelekedések ébredő szerelmére.

Aztán eloszlott minden s az öröm meg rit-
kább lett. Aztán még ritkább s végül égé-
szen eltűnt.

A házasság... A váratlan kijózanodás, az
asszony lehelletének a szaga, az ámitás és
tettetés!

A lelketlő szolgálat, a pénzzavarok...
Es így mult el egy, két... husz esztendő s a
helyzet mindég ugyanaz volt.

Igen... Később még sivárabb és pusztább.
Folyton hegynek lefelé mentem s ostobán
azt képzeltem, hogy fölfelé megyek.

Igy volt ez!

Es most mindennek vége és meghalok!
Hát mi volt?... Mért volt?... Lehetse-
ges-e? Az élet nem lehet ilyen értelemlen nélkül
való, utálatos? Es La mégis ilyen értelemlen és
utálatos, miért hszunk meg akkor olyan borzasztó
kinok között.

Valami niacs rendjén.

Hirtelen észbe jutott:

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A magyar királyi államvasutak ideiglenes szállítási bevételei októberben 20,356.100 koronát tettek ki, mely összegből 4.458.900 korona esik a személyforgalomra, a többi 15,902.200 korona pedig az áruforgalomra; a mult év október havának végleges bevételeihez képest 634.076 korona növekedés észlelhető. Az év eleje óta október hó végéig 164,489.666 korona volt a bevétel; a személyforgalomból 42,811.200 korona, az áruforgalomból 121,678.466 korona folyt be, de ez összegben az utolsó három hónap eredményei még csak ideiglenes számokká szerepelnek. Az elmúlt év hasonló időszakában a végleges szállítási bevételek 163,678.276 koronára ruktak, mely összegből 41,145.580 korona a személy- és 121,532.696 korona az áruforgalom révén folyt be. A folyó évi ideiglenes több-bevétel tehát kerek összegben 811.400 korona; e többlet a nagyobb személyforgalom eredménye, míg az áruforgalomból való bevételek még nem érték el a tavalyi eredményeket.

Az Országos Iparügyiület összes szakosztályainak csütörtöki, november 20-ikán délután 5 órakor az egyesület helyiségében (VI. kerület Uj-utca 4. szám I. emelet) tartandó egyetemes üléséről. A napirend tárgya, Dr. Navráti Akos előadása: Az eddigi törvényhozási törekvések hazánkban a baleszbiztosítás terén, különös tekintettel az újabb fejleményekre.

Az Államvasutak figyelmeztetése. A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesíti a szállítóközönséget, hogy a hajóközlekedésnek az elhaladott idején miatt való megszüntetése folytán a Pozsony-Passaun át irányuló vasuti és hajózási forgalomban a vasuti állomások árakat már nem vesznek fel, bázisai vagy zimonyi átrakkással elszállítandó küldeményeket pedig csak a hó 20-áig vesznek fel.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírre teszi, hogy a tízezer kilogrammos mennyiségben elszállítandó gabonaküldemények fevételét, illetve átvételét ugy Budapestben, mint Pozsonyban megszüntelték.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság gőzöse közül Szapary tégnap Fiuméből Marseillebe, Dedk Fiuméből Liverpoolba, Mattekovits Fiuméből Rouenbe, Stefánia Rouenből Fiuméba rándultak. A Mátyás királyi ma Fiuméba érkezett.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 36.50 korona pénzben, 37.- korona áruban. Bocsban a kontingentált készáru 37.60 korona pénzben, 38.- korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 2350 darab juh, --- kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 44 f.-től 48.- f.-ig, kivételesen --- f.-ig kg.-ként, (vagy 34.- k.-től 42.- k.-ig páronként), középmínőségű ürü 40.- f.-től 43 f.-ig, kivételesen --- f., kg.-ként, vagy 28.- k.-től 32.- k.-ig páronként, kosokért --- f.-től --- f.-ig, kivételesen --- f.-től --- f.-ig, vagy --- k.-től --- k.-ig, középmínőségű gyapjas --- f.-től --- f.-ig, kivételesen --- f.-től --- f.-ig, vagy --- k.-től --- k.-ig páronként, kosok legjobb minőségű fillérig, páronként --- korona, kivételesen --- korona, rackajuhok --- fillér, páronként ---, ---, 16- korona, szerbiai juhok páronként --- korona, romániai juhok páronként --- korona, anyajuhokért 34-40 fillérgkint (22-29 K.-ig páronként), kiselejtezt juhokért --- fillérgkint (11.-, ---, 21.- korona páronként) kecskéké --- korona páronként. Miután külföldi vevők részéről a kereslet nagyobb volt, így az árak irányzat mellett 2 fillérrrel gkngint emelkedtek.

Talán nem ugy éltem, mint kellett volna! De mért nem? Hiszen mindent ugy eszelektem, ahogy hallottam és tanultam! --- mondotta magában s rögtön elvetette, mint valami lehetetlen, az élet és halál nagy talányának eme egyetlen megoldását.

Mit akarsz most hát? Élni? De hogyan élni? Ugy mint a hivatalban, mikor a szolgálja jelenteli: --- A bírák jönnek...

A bírák jönnek, a bírák jönnek! --- ismételte önmagának. --- Igen, de én nem vagyok bünső! --- kiáltott fel elkéservede... Mi az én bünsőm?

Már nem sirt, hanem arccal a fal felé fordulva, agyról-méről gondolkodni kezdett.

--- Mire való hát ez az irritozás borzalom? De akármennyit is gondolkozott, nem talált rá feleletet. S mint az sokszor meg szokott történni, azt a gondolatot, hogy nem ugy élt, mint ahogy élnie kellett volna, számúzta, miután végigkísérte magát élete minden mozzanatát.

IX.

Még két hét mult el. Ilies Iván többé nem kelt fel nyugvágyárról. Nem akart az ágyba fekdüdni, azért maradt ott.

S arccal a fal felé fordulva mindig, azok az irritozatos fájdalmak gyötörték s örökkön-örökké ezen gondolkodott:

--- Mi ez? Valóban a halál? S a belső hang azt felelte: --- Igen! Miért hát a rettenetes kin? Es a belső hang ujra megszólalt: --- Csak ugy! Ezenkívül nem történt semmi. (Vége következik.)

ként, vagy 28.- k.-től 32.- k.-ig páronként, kosokért --- f.-től --- f.-ig, kivételesen --- f.-től --- f.-ig, vagy --- k.-től --- k.-ig, középmínőségű gyapjas --- f.-től --- f.-ig, kivételesen --- f.-től --- f.-ig, vagy --- k.-től --- k.-ig páronként, kosok legjobb minőségű fillérig, páronként --- korona, kivételesen --- korona, rackajuhok --- fillér, páronként ---, ---, 16- korona, szerbiai juhok páronként --- korona, romániai juhok páronként --- korona, anyajuhokért 34-40 fillérgkint (22-29 K.-ig páronként), kiselejtezt juhokért --- fillérgkint (11.-, ---, 21.- korona páronként) kecskéké --- korona páronként. Miután külföldi vevők részéről a kereslet nagyobb volt, így az árak irányzat mellett 2 fillérrrel gkngint emelkedtek.

Serteskonsumvásár. (A székeslővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) November 17-én. Felhajtás: Zsirsertes, ugymint öreg I. rendű 850 kilogramm felül --- darab, II. rendű 280-350 kilogramm --- darab, kanló --- darab, silány --- darab, fiatal nehé 300 kilogramm felül --- darab, középmínőségű 220-300 kilogramm --- darab, könnyű 220 kilogramm 81 darab, süldő --- darab, malac --- kilogramm --- darab. Összesen --- darab. Husserlés ugymint: nehé 300 kilogramm felül --- darab, könnyű 250-300 kilogramm --- darab, süldő --- darab, malac 40 kilogramm --- darab. Összesen --- darab. Felhajtás összege 911 darab. Előző napi maradvány 382 darab összesen 1808 darab. Eladott 862 db. Maradvány 441 db. A vásár irányzata közepek. Az árak szilárdak. --- Következő árak jegyzetkék: Zsirsertes: Öreg I. r. 850 kgr.-on felül --- fillérig, II. rendű 280-350 kilogramm --- fillérig, kanló --- fillérig, silány --- fillérig, fiatal nehé 300 kilogramm felül 90-97 fillérgkint, fiatal középmínőségű 220-300 kilogramm 84-92 fillérgkint, fiatal könnyű 220 kilogramm 60-84 fillérgkint, süldő --- fillérgkint, malac --- fillérgkint. Husserlés: Nehé 300 kilogramm felül --- fillérig, könnyű 140-300 kilogramm --- fillérig, süldő --- fillérig, malac 40 kilogramm --- fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élsúlyban.

Bécsi vágómarhavásár. November 17. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st.-mari központi vásároknakban ma megtartott vágómarhavásárta felhajtott: 4080 darab magyar fajtajú, 526 darab galiciai fajtajú, 26 darab bukovinai fajtajú, 817 darab német fajtajú, összesen tehát 5447 darab szarvasmarha.

Jegyzetkék: 100 kilogrammonként élsúlyban, magyar hizódkör I. minőségű 72-80 fillér, kivételesen --- fillér, II. minőségű 60-71 fillér, III. minőségű 54-61 fillér, galiciai hizódkör I. minőségű 76-78 fillér, kivételesen --- fillér, II. minőségű 68-75 fillér, III. minőségű 60-67 fillér; német hizódkör I. minőségű 80-88 fillér, kivételesen --- fillér, II. minőségű 72-79 fillér, III. minőségű 62-71 fillér. Legelő ökör 46-58 fillér, parasz ökör 45-60 fillér, levagott ökör --- fillér. Bika 46-49 fillér, tehén 53-66 korona. Kivételesen --- korona, bivaly 34-47 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabontözsde.

Budapest, november 17.

A mai buzaüzlet szilárd irányzattal nyilt meg. Kedvező hangulat mellett 42.000 métermázsza buza került a forgalomba 5 fillérrrel magasabb árral. Rosszban 5 fillérrrel emelkedtek az árak. Más gabonamételekben nem változtak az árak.

Eladottak: Buza, Tiszavidéki: 1500 mm. 82 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 82 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 81.5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 82.5 k. 8 K. 20 f., 300 mm. 81.5 k. 8 K. 20 f., 2100 mm. 81 k. 8 K. 22 1/2 f., 2500 mm. 82.2 k. 8 K. 22 1/2 f., 1500 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 1500 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 1500 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 17 1/2 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 05 f., 500 mm. 81 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 125 mm. 81 k. 8 K. 10 f., 500 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80.5 k. 8 K. 07 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 180 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 300 mm. 80.5 k. 8 K. 95 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 170 mm. 80.8 k. 8 K. 20 f., 1000 mm. 79.5 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79.5 k. 8 K. --- f., 200 mm. 79.5 k. 8 K. 07 1/2 f., 500 mm. 79.5 k. 7 K. 95 f., 710 mm. 78.5 k. 7 K. 80 f., 1000 mm. 79.5 k. 7 K. 92 1/2 f.

Makói: 8100 mm. 81 k. 8 K. 12 1/2 f. Fejérmegyei: 100 mm. 80 k. 8 K. --- f., 300 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 1900 mm. 78.5 k. 8 K. 02 1/2 f., 1200 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 76 f., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 75 f. Pestmegyevidéki: 400 mm. 80.5 k. 8 K. 05 f., 800 mm. 81 k. 8 K. 05 f., 800 mm. 80.5 k. 8 K. 05 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 02 1/2 f., 100 mm. 80.5 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. --- f., 100 mm. 79.5 k. 7 K. 97 1/2 f., 500 mm. 79.5 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 79.5 k. 7 K. 95 f., 400 mm. 78.5 k. 7 K. 80 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 3825 mm. 78.2 k. 7 K. 75 f. Felsőmagyarországi: 300 mm. 76 k. 7 K. 67 1/2 f. Bácskai: 3000 mm. 78.5 k. 7 K. 90 f. Bácskai: 100 mm. 78.3 k. 8 K. --- f., 100 mm. 78.6 k. 8 K. --- f., 1500 mm. 77 k. 7 K. 82 f. Mind három hónapra. Rossz: 500 mm. 6 K. 67 1/2 f., 200 mm. 6 K. 55 f., 100 mm. 6 K. 50 f., 100 mm. 6 K. 55 f. három hónapra, 100 mm. 6 K. 52 1/2 f., 400 mm. 6 K. 57 1/2 f. Zab: 200 mm. 6 K. 67 1/2 f., 100 mm. 6 K. 55 f., 150 mm. 6 K. 41 1/2 f., 500 mm. 6 K. 47 1/2 f. Középmínőségű mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50

kilogrammonként. --- A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

Table with columns: Buza, Kilo, Kilo, Kilo, Kilo. Rows: Tiszavidéki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonamételek, Kilo, Kilo, Kilo. Rows: Biosa, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Table listing bond transactions: Októberi buza 1902., Áprilisi buza 1903., Októberi rozs 1902., Áprilisi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1902., Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a Készen:

Table listing bond transactions: Októberi buza 1902., Áprilisi buza 1903., Októberi rozs 1902., Áprilisi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1902., Déltűn fél 6 órakor zárul:

A budapesti értéktözsde.

Minden fontosabb mozzanat hiányában ugy az elő-, mint a déli tözsdén is az üzlet szok korlátok között mozgott. A forgalomba jött értékpapírok árfolyama alig változott.

Előtesze. Osztrák hitelrészvény 666.---667.25. Magyar hitelrészvény 704.---705.25. Államvasuti részvény 694.25-695.- korona.

A déli tözsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák hitelrészvény 666.25-667.60. Magyar Hitelbankrészvény 704.50-705.25. Osztrák-Magyar Államvasutórészvény 694.-694.50. Ipar- és Kereskedelmi Bank részvény 19.-. Magyar Jég- és Biztosítórészvény 304.-306.-. Magyar Jézálogbankrészvény 465.50. Rimamurányi Vasúti-részvény 468.50.-. Városi Villamosvasutórészvény 327.-. Közüti Vaspálya-részvény 613.- korona.

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 663.25. Magyar hitelrészvény 702.-. Leszámitolóbank részvény 441.50. Rimamurányi vasúti részvény 466.-. Osztrák-Magyar Államvasuti részvény 690.75. Közüti vasut részvény 613.-. Városi villamos vasut részvény 317.- korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetkék: Heremag; lucerna magyar 56.-62.- korona, vörös aprószemű 58.-63.- korona, vörös erdélyi --- korona, vörös bánágsági --- korona, középszemű 65.-67.- korona, nagyszemű 69.-72.- korona. Disznózsír; budapesti 65.00-66.- korona, vidéki --- korona. Táblasalonna; légszárított vidéki --- korona, városi 4 darabos 54.-54.50. korona, 3 darabos 56.-56.50. korona, illóított --- korona. Szilva; boszniai, szokas szerinti minőség 12.25-12.75 korona. 120 darabos --- korona, 100 darabos 14.25-14.50 korona, 85 darabos 17.75-18.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokas szerinti minőség 11.50-11.75 korona. 100 darabos 13.75-14.- korona, 85 darabos 17.25-17.50 korona. Szilva; slavóniai 17.-17.50 korona, szerbiai 14.75-15.- korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, november 17. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A budapesti malmok élenk vásárlása kö-

velekedésben buszában előadások fordultak elő s erre az árak javultak, azonban az itteni piacon a fogyasztás szigorú tartózkodása következtében nagy csöknet volt. Az irányzat gabonaművelés és takarmányárnkban egyaránt változatlan és nyugodt. Árpa ára nem változott és az üzlet e cikkben jelentéktelen. A budapesti árutőzde szilárdabb árújegyzései itt egyáltalán nem voltak beolgyással, de a vásárlási kedvet a határidőpárcion előmozdították, a nélkül, hogy az üzlet élenkülj volna. Az irányzat e téren annyiban szilárdult, hogy buza 4. rosz 3, zab 3 fillérral javult. Kötöttet: buza tavaszra 7.66—7.64—7.65, rosz tavaszra 6.83, zab tavaszra 6.87 korona. Zárliaktor: buza tavaszra 7.69, rosz tavaszra 6.85, zab tavaszra 6.69 korona.

A bécsi értéktőzsde.

As előszódné barátságos hangulat uralkodott. A déli tőzsdén a kedvező hangulat tartott, az árak emelkedtek.

Zárliaktor szilárd volt az irányzat. Bécs, november 17. (Magyar értéktőzsde) 40/0-os aranyjárdék 120.50. Lazai és szegedi kőcson sorjegy 157.20. Magyar vasuti kőcson ezekben — Magyar keleti vasuti állami kőcson — Magyar eszámító- és pénzügytőzsdák 400. — Rumunurányi vasutirésvény 408. — Magyar korona-járdék 97.50. 40/0-os Magyar földtőzsd. kőcson — Magyar hitelbank részvény 704. — Magyar nyeresemény kőcson sorjegy 201. — Kassa-oudergyei vasuti részvény — Magyar keresk. bank — Magyar cukoripar 1840. Bécs, november 17. (Osztrák értéktőzsde) 420/0-os papírjárdék 101.05. 40/0-os osztr. aranyjárdék 120.60. 1880-os sorjegy 150.75. Osztrák hitelsorjegy 431. — Angol-osztrák bank — Bécsi bankbeszűlet 448.50. Osztrák-magyar bank 1560. Déli vasuti 69.50. Dunagőzhajózás részvény 905. — Dohányrészvény 331. — Csaszár és királyi arany 1135. Német bankváltás 116.95. 420/0-os ezüst járdék 100.80. Osztrák korona-járdék 100.10. 1804-ik sorjegy 252. — Osztrák hitelintézet részvény 304. — Unionbank 526. — Osztrák Lánckerk. bank 387. — Osztrák-magyar államvasuti 690.50. Elbavölgyi vasut. 452.50. Alpezi bányarészvény 354.50. 20. frank. arany 19.08. — Londoni váltókor 239.20 Bécsi Tramway Lít B. — Bécsi Tramway Lít A. — Lapót kohó — Az irányzat nyomott. Bécs, november 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése). A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 663.50. Magyar hitelrészvény 704. — Angol-Osztrák bank 289.50. Bécsi bankeszeslet 449. — Union bank 526.50. Lánderobank 387.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 690.25. Déli vasuti 69. — Elbavölgyi vasut 452.50. Északnyugati vasut részvény — Dohányrészvény 333. — Rumunurányi vasuti 464.50. Alpezi bányarészvény 357.50. Május járdék 101.05. Magyar korona járdék 97.50. Lőrök sorjegy 112.25. Német birodalmi mára 117.02. — Napoleon'dor 19.07.

Közföldi értéktőzsde.

Berlin, november 17. (Bécsi tudósítás). A newyorki tőzde tegnapi erőteljes javulása a mai tőzsdén megnyitáskor megszűnt. Az irányzatot. Támogatta ezt az összes eszerészvények tetemes emelkedése a fagy hatása alatt. Kohórészvények szintén magasabbak, hasonlóképpen vezető- és középbankok. Járdekkök nyugodtak. Vasutak nem igen változtak. Magánkamatál 31/60. Bécs, november 17. (Zárlati) 420/0-os papírjárdék — 40/0-os osztrák aranyjárdék 103.10. Elbavölgyi vasut — Magyar korona-járdék 98.30. Osztrák-magyar államvasut 149.30. Kassa-oudergyei vasut — Bécsi váltókor 85.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön — Alpezi bányarészvény — Disconto-Comandit 187.40. Általános villamosági Részos 174.10. celsáncukerem 172.50. Laura-kohó 189.10. 420/0-os ezüstjárdék 101.30. 40/0-os magyar arany járdék 101.75. Osztrák hitelrészvény 210.25. Déli vasut 18.25. Károlyi Lajos vasut — Orosz bankjegyek 218.45. 40/0-os új orosz kölcsön 97. — Török dohányrészvény — Olasz járdék 103.30. Magyar hitelbank — Dynamit Trusi — Harpeni 166.25. Az irányzat gyengült. Berlin, november 17. (A magyarsági Napló tudósítójának lávrat). Kész forgalomban 40/0-os magyar aranyjárdék 101.75. Magyar korona-járdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 209.75. Osztrák-magyar államvasut 148.75. Déli vasut 18.25. Beszanygyati vasut 452.50. Elbavölgyi vasut — Orosz bankjegy

jegy kézpénz — Busestiehradi — Orosz bankjegy (Ullimo) Lombard — Páris, november 17. (Zárlati) Osztrák-magyar államvasut — 40/0-os osztrák aranyjárdék 102.95. Osztrák Lánderobank 422. — 30/0-os francia járdék 69.55. Ottomank. bank 588. — 31/60-os francia járdék 98.65. Alpezi bányarészvény — Déli vasut — 40/0-os magyar aranyjárdék 103.60. Párisi bankrészvény 1080. Olasz járdék 103.30. Francia törleszt. járdék — Osztrák földhitelintézet részvény 1274. Török dohányrészvény 354. — Az irányzat gyenge. Frankfurt, november 17. (Zárlati) 420/0-os papírjárdék 101.50. 40/0-os osztrák aranyjárdék 103.05. Magyar korona-járdék 98.35. Osztrák-magyar bank 113. — Déli vasut 18.70. Elbavölgyi vasut — Londoni váltókor 20.22. Bécsi bankeszeslet 448.50. Villamos részvény — 30/0-os magyar aranykőcson 87.70. 420/0-os ezüstjárdék 101.30. 40/0-os magyar aranyjárdék 101.65. Osztrák hitelrészvény 201.70. Osztrák-magyar államvasut 149.20. Beszanygyati vasut — Bécsi váltókor 85.40. Párisi váltókor 81.35. Alpezi bank — Alpezi bányarészvény — Az irányzat szilárd. Frankfurt, november 17. (A Budapesti Napló tudósítójának lávrat). Ariolyamok január. Kész forgalomban Osztrák hitelrészvény 209.40. Német bank 209.80. Disconto 187.25. Berolini kereskedelmi bank — Gelsenkirchener — Harpeni — Laura-kohó — Olasz járdék — Az irányzat gyenge. Hamburg, november 17. (Zárlati) 420/0-os ezüstjárdék 101.50. 1880. sorjegy — Déli vasut 18.25. 40/0-os osztrák aranyjárdék 102.50. Osztrák hitelrészvény 209.15. Osztrák-magyar államvasut 149. — Olasz járdék 103. — 40/0-os magyar aranyjárdék 101.40. Az irányzat csöndes.

Budapest-kőbányai értékeskereskedelmi csarnok jelentése.

November 17. A szerkesztés irányzata: csöndes. A Hisszi szerkesztés (A. L. A) Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 108—110 fillérg. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 111—113 fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 109—111 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar 2. szerkesztés: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 104—108 fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 100—102 fillérg. Sertéslejtés szám 1902. nov. 15. napján volt készlet 38.128 darab. — 1902. nov. 16. napján elhajlatott 1738 darab. — 1902. nov. 16. napján elszállított 1777 darab, 1902. november 17. napjára maradt készletben 38.087 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 17. — Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter Kovács Antal mérészeti felügyelőt a IX. fizetési osztály 3. fokozatába, Dombi József budapesti lakost a budapesti mérészeti felügyelőség mérészeti segédjévé nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Máté Pál kiegészített gazdasági szakintézet a csanád-palotai községi jellegű imetőiskolához gazdasági szakintézetű kinevezte. — Az okl. pénzügyigazgatóság Pindulus János szuzsaki lakost és Paskvan Visko podvezsicsai lakost a szuzsai adóhivatalhoz díjtalan adógyakornokokká kinevezte. Athézés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ádám Lajza tanító-bizkai és Elgetz Vilma eszékelykői állami elemi iskolai tanítónéket kölcsönösen, ugyancsak Kleiner Laura kapnikbányai állami elemi iskolai tanítóné a torontál-részvényi állami elemi iskolához jelen minőségben, Nagy Evira török-kiszai és Ehling Eiz szász-bonyhai állami elemi iskolai tanítónéket kölcsönösen, végül Bogdán Albert maros-ugrai állami elemi iskolai tanítót a Magyar-péterfalvi állami elemi iskolához jelen minőségben Athézte. Pályázat. A csurgói adóhivatali pénztárnoki, a kassai pénzügyigazgatóságnál fogalmazógyakornoki, a máramaros-szigeti pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri szemlézsi s két pénzügyőri

fügyv. a nagy-becskerei pénzügyigazgatóságnál földad. nyilvántartási biztosi, a torjai járásbíróknál végrehajtói, a pauerovai adóhivatalnál adószítási állásra két hét alatt, a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál számgyakornoki állásra három hét alatt, az újvidékinél irnokai állásra négy hét alatt, a tokaji kőszőlő-iskolájánál szolgai állásra december 20-ig, a szombolyai, esetleg más adóhivatalnál adószítási állásra két hét alatt, a décsi törvényszéknél irnokai állásra december 15-ig, a kolozsvári tudományegyetemnél szolgai állásra december 14-ig, a billedi járásbíróknál végrehajtói állásra két hét alatt, a nagy-becskerei, esetleg más pénzügyigazgatóságnál segédülkari, a torjai járásbíróknál végrehajtói állásra két hét alatt lehet a folyamodoságot benyújtani.

Napirend.

Naplár: Kedd, november 18. — Római katolikus: (november 5.) Galaktion. — Ortodox: Márchesevian 18. — Nap ké: 6 óra 54 perckor. — Nyugazik: 4 óra 3 perckor. — Hold ké: 7 óra 8 perckor esto. — Nyugazik: 9 óra 32 perckor. délelött. A földmívelésügyi miniszter fogad délután 6 órakor. A képművelés kőbányái fogad délelött 11 órától 12-ig. Nemzeti Múzeum. Asványtár. Nyitva van délelött 9 órától délután 1 óráig. Technológiai gyarmuseum nyitva délelött 9—1-ig. Iparintézetesi museum az Üllői-uton. Nyitva 9 órától 1 óráig. Művelődési Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelött 9-től 1 óráig. A földművelésügyi museuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10—1-ig. Belepdőji 1. korona. Szabadosai iskolás (Krisztófal-körút 19.) nyitva délelött 9—1 óráig. Múzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelött 9 órától 12-ig. Délután 3 órától 8-ig. A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelött 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig. Statisztikai hivatali könyvtára és térképgyűjteménye délelött 10—1 óráig. Adakari a Városligetben nyitva egész nap, Belepdőji 60 fillér.

Időjelzés.

— As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, november 17. A magas levegőnyomás Északon megerősödött és a depresszió Olaszország felett kifejlődött. Európa időjárása tulajdonban száraz és hűvös. Nánunk az idő különösen Keleten hideg és reggel déli részén havazással, hideg idő várható.

Vizárlás.

Table with columns: Jan, Feb, Mar, Apr, May, Jun, Jul, Aug, Sep, Oct, Nov, Dec. Rows include various locations like Dunas, Móra, Vág, Kőrös, Dráva, Sáva, Krassano, Zatoros, Ung.

Páris 1900 aranyérem.

A világon a legjobb.

Pekarek China theája

Mindeneknek, ki egészségét becsüli és barátai egy valóban jó, kitűnő eszée theának, fontos, hogy csak Pekarek valódi eredeti csomagolású china-theáját használja „Pekarek” felirattal. Kapható minden jobb fűszer-, csemegé- és droguakereskedésben.

Az Olympos. Görög-római mythologia. Függelékül a germán népek istentana. Dr. GEREB JÓZSEF. Kapható a kiadóirodájunkban Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 54. és minden könyvkereskedésben.

DÓCZI MÓR czipész Budapest, Kerepesi-ut 10. Nehel jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jóhírnévű cégnél. Női: Póráz, cugos, bőrről 3.20, oroszlakkal 3.50. Derby, borjúbőr angol bakancs 3.50. Borjúbőr v. rixos, fűző 3.20, cugos 3. — Rögina francia serő-cipők . . . 4.50. Amerikai box-bőrcipők . . . 3.50. Lakki vagy angol bakancs . . . 4.50. Szalov vagy oroszlak-cipők . . . 4. — Csizmák, teljesen vízmentesek. Halinálból, körül bőrről, dupla talppal . 4.50. Vadszecsma, halinálból, bőrről körül. 6. — Baginálból, orsó háromszoros talppal 7. — Kétféle vagy gacszkérek . . . 9. — Gyermekek-cizmák bőrv. lakkszárral 50—60. 2 fét 31—35 2 fét 40. Elsősorú gummi-szárúcipők: férfi 1.50, női 1.30, gyermek 1. — Képes nagy eszéközlet, csomagolási és szállítólévi ingyen. Vidéki rendelések postán és leküldetésre az eszéközlet. 10 fétlen feltöltve. Nem megfelelő árú készlettel közérdek.

Virágnyelv. Minden ismeri virág jelentése meg van írva ebben a könyvben, melyet szerkesztette a legjobb tudású fordítók állított össze. Ára szines kötetben 90 fill. Az összes állomás beállítás esetén háromszoros árú. Róbert (Wladimir de Flai) ca. és kir. udvari könyvkereskedésben, Andrássy-ut 21. sz. Nincs többé tyukszem! Ha a tyukszemtől meg akar menekülni, elég a tyukszem egy kisrészlet s törvényesen védett s biztosan ható. Denzinger-féle „Viktória” tyukszem-kencés. 4—5 nap alatt a legkeményebb tyukszemekről lehet megszabadulni. Denzinger Ádám UJVIDEK, Duna-ut 17. sz. Ismételtárúitok kerestetnek.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

A denevér.

Operett 3 felv. Egy francia vigjáték után írják Hafner és Genée. Fordította Evva Lajos. Zenéjét szerzőtte Strauss János.

Kiseunstein	Gábor Adá	Szeyer
Rosszlinda	Krammer Ida	Palócyné
Frank	Kornai Melanio	Sziklánó
Orlowszky	Flátnó Frösch	Hegedűs
Aliréd	Kertész Blind	Dalnoki
Falko	Mihályi	

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

A strike.

Eredeti színmű 3 szakaszban. Irta Szigligeti Ede.

Somvári	Mohán Gyula	Mihályi
Anasztázia	Rákosi Agnes	Török
Max	Náday Sziklánó	Bíaha
Angyalka	Ligeti J. Kovács	Rózahegyi
István bácsi	Szacsavay Anselm	Ujházi
Eszter	Jászai Friedrik	Latabár
Lajtos	Gabányi András	Abonyi

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

Loute.

Böhözát 4 felvonásban. Irta: Pierre Veber. Fordította: Heitai Jenő.

Dupont	Góth	Echanguetténé	Hunyadi
Casillon	Hegedűs	Renée,	leánya Nógrádi
Francolin	Tanay	Bruné	Makrócyné
Szabó	Szerény	Chevreliné	R. Rostagny
Bru	Vendrei	Peitboisné	Erdel
Loute	Varsányi	Marchaisonné	Nikó

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

Niobe.

Énekes daljáték 3 felvonásban. Paulton után írta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzőtte Stoll Károly.

Dunn Péter	Kovács M. Niobe	Kéry
A felesége	Siposné Mitton Helén	Harmath
Hetty	Ledócsky Kertész	Delli
Harry	Szirmai Szobalány	Holló
Lord Tomkins	Szabó A. Deborah	Tallian

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

Pálmay Jka asszony vendégéleféltével.

Nőemancipáció.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irta Szigeti József. Zenéjét szerzőtte Serly Lajos.

Bátori Mihály	Szállgyi Keilinger	Sziklai
Gerőfi János	Mátrai Verebes	Faragó
Flóra	Pálmay Csinka	Giréth
Zarándiné	Lubrinicz Dengelogi	Sziklainé
Árpád	Ráthonyi Lidi	Tomszányi
Kaczár Tamás	Boross Boriska	Kornai

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

A háboru.

Irta Ráth István.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. november hó 18-án.

A nők barátja.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta ifj. Dumas Sándor. Fordította Kürthy Emil.

De Ryons	Náday	Jane de Simrose	Márkus
Montégre	Horváth	Leverdetné	Szacsavayné
De Simrose	Császár	Hackendorf	Delli
Des Targottes	Gyenes	Leverdet B.	Paulay
De Chantrin	Dezso	József	Faludi
Leverdet	Gál	Inas	Narcsisz

Kezdeté 7 órakor.

Országos Magy. Képzőművészeti-Társulat.

TÉLI KIÁLLÍTÁS

a városligeti műcsarnokban.

1902. november 15-től—1903. január 15-ig.

Nyitva délelőtt 9-tól délután 4 óráig. Csütörtökön este 11-ig zeneestély. VAVAVAVA Buffet Belépődíj 1 kor. AAV Vasárnap délutáni 1 óratól 40 fill.

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám. Igazgatóság: Leitner és Kelou.

ÉJJEI SZOLGÁLAT.

(„A karambol okát” című bohózat folytatása.) Bohózat a vasúti életből. Irta: Forgalmista.

A kis KOHN! Irta: Caprice.

A remek tállatban Muzony Lajos híres zenekara reggeli 5 óráig hangverseny.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-csica 17.

A három kalandja

Operett Lincke Pál-tól. Tarka Szinpad A párba

Bohózat egy felvonásban; Irta Jean Louis, magyarosította Heitai Hugó.

Éjjeli támadás

Németjáték Paul Martinetti-től stb. stb.

Az előadás 8 órakor kezdődik. A téliüzbent reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangverseny.

RÉMI-MULATÓ.

Király-utca 71. Irta: Rémi Tivadar. Igazgató: Halimovics M., művészet Pénztárosa 7 órakor. Kezdeté 8 órakor.

Ma nagy előadás

az új novemberi műsor második részének haltatlan sikere!

Szenzáció! Fenomenális! Még eddig nem látott mutatványok!

Miss Marguerite

bámulatlakó és a világ legjobb orosz-ésoldalfője, az 8 oroszánjával. Szereplőit az oroszánkretchen!

„EGY AFRIKAI LAKOMA”

Szenzáció! az oroszánok életese a kőszög szemé előtt.

Hadji Mohamed

a kontinens legjobb arabis ugró akrobatái.

The 8 Phantom Guard's

a félszékúra koszmornt azspégek valamint a többi 10 előadás különlegesek fellépje, Nappali pénztár nyitva 10-12-ig és 3-5-ig. Jegyek elővetelben 70 kr. az ismert dohányüzletekben.

Alapítottott 1865-ben.

A legjobb zongorák

pianinók és harmoniumok legelőszobában kaphatók tökéletes játékkal mellett

Heckenast Gusztáv

hírnevű zongora eladási- és kölcsönöz-intézetében Budapest, IV., Gizella-tér 2. szám.

Erharb os. és kir. udvari zongoragyár, továbbá Sohla-mayer és fia stuttgarti udvari zongoragyár és Thuringian Organ C. a világ legjobb és legelőszobában harmoniumai egyedül képeiselete. — Árjegyzék ingyen.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Szt. Erzsébet legendája	A föld	A csókon szerzett völégény	Casanova	Nőemancipáció
Csütörtök	Aida	Halálcsönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció
Péntek	Nincs előadás	A jövények Nyolcadik pont	Loute	Casanova	Nőemancipáció
Szombat	Nürnbergi meseterdalnokok	A jövények Nyolcadik pont	Loute	A hit	Nőemancipáció
d. u. Vasárnap este	Az afrikai nő	Endre és Johanna A jövények Nyolcadik pont	Loute	Niobe	B. A. L. E. K. Nőemancipáció

Legfőbb idő

osztályosjegyek megrendeléséhez a legnagyobb osztályosjegyet előárusítónál.

Az I. osztályú sorsjegyek árai: TörökA. ésTsa bankháza,

1/5 sorsjegyet kor. 1.50 bankháza,

1/4 " " 3.- bankháza,

1/3 " " 6.- BUDAPEST.

1/1 " " 12.- BUDAPEST.

Központ: Teréz-körút 46/c.

Fiókok: Váci-körút 4, Muzeum-körút 11, Erzsébet-körút 54.

Már csütörtök, november 20-án az I. osztály húzásának kezdete.

Vigyázz! Saroküzlet! Kiselejtezzünk

teljes 10 karban kis égetési hibák miatt

Mesés olcsó

áron 25 november 25-ig

Complete 6 személyes ezüst aranyozott, díszes kivitelű és háromszor égett

Étkész elegáns frt 5.50 Roccoo, thea

Étkész, modern „ 6.50 csak frt 3.50

Roccoo, díszes „ 6.- Roccoo, kávé „ 3.50

csak „ 8.50 Roccoo, Mocca „ 3.50

Díszes Roccoo, 12 személyes, étkész 20, 25, 35 frt

Függő-lámpák minden áron, miután rátartástat teljesít az előzetes fizetést.

Ortner Rezső és Társa

Teréz-körút 32. sz., saroküzlet. Vélési rendelésről kérjük a vasúttal.

Legszébb könyvtár berendezek,

havi 2-3 korona részletfizetésre:

Szépírodalom, szakművek bel- és külföldi, díszművek is, karácsonyi és újvi ajándékokra. Cím: Kelemen Gyula, Budapest VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15. levelezőlap elegendő. (Videókról választégy melléklendő.)

A havasi gopár.

Kedves fehér virág, amely csak fenn a szirtok meredekjén nő és a turisták életük veszélyeztetésével veszik meg, nagy áldozatok és nélkülözések árán. Aki maga szakitott ilyen havasi gopárt, az szentül meg van győződve, hogy az szöröncset hó számára. Épp így meg lehet az is győződve, aki fáradságot megtakarítások árán a Hecht bankháztól vett osztályosjegyet, hogy az előbb-utóbb számára igényeményt hoz és hogy merész ábrándjai teljesülésbe mennek a Hecht bankháza vetett bizalma folytán. Válaszoljon tehát osztályosjegyet a Hecht bankháznál, mert ott nyerték a legtöbb igényeményt Budapest, Ferenciek-tér 6 és Erzsébet-körút 32. Húzás november 20 és 21. Egész sorsjegyet 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Nincs többé székrekedés, megszűnt az az

Takár: BÉCS, I. Haburgergasse 1a. Prospektus ingyen. Próbakéltetmény 12 drb bérmentés 3 K., 10 árvóttal.

Huss-kalácsom.

„LE DÉLICÉ”

Legjobb Vergé szivarkapapir. Legkedveltebb Vergé szivarkahüvely.

Minden dohányüzletben kapható.

GAEDICKE

Gyűjtődémben nyerték

3-szor a 60,000 koronás főnyereményt
3-szor a 100,000 koronás főnyereményt
3-szor a 400,000 koronás főnyereményt
1-szer a 600,000 koronás jutalomdíjat stb. stb.

BUDAPEST Kossuth Lajos-utca 11.
 Fióküzlet: VII., Erzsébet-körút 14.

Ajánlok az I. osztály huzásához (november 20. és 21.) eredeti sorsjegyeket: 1/4 a kor. 12, 1/2 a kor. 6, 1/4 a kor. 3, 1/8 a kor. 1.50.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvétel mellett eszközöltetnek.

Sürgőnyozim: GAEDICKE, BUDAPEST.

SZERENCSE-GYŰJTŐDÉJE

Segítetek!!

Ki rajtam segít, magán segít!

Megy munkásimnak, a kik gyáramban alkalmazva vannak, állandó munkát biztosíthatnak, kevéseken vagyok sok ezer pár sajátkeziményű cipizmat és cipőmet saját előállítás árban eladni, hogy vendükömet minél jobban kiterjeszhessem.

Hallás-csizma, térdig erős, kőrökörül bagariabörrel 5.-
 Bagariabörrel egy dróbbal, vízállóan, 8-szoros talppal 7.-
 Víz borítój, fényes tisztított való, kemény v. puha szőrrel 2.-
 Fűszalma 10-20 évesnek 4.50, 10-15 évesnek 3.50, 4-10 évesnek 2.-
 Női hallás-cizma, kőrökörül börrel és fűszaliból 4.50
 Asztalos csizma báránybőrrel 1.50 ritka, cipő 60 kral 10bb.

Uraimnak postát, kőrökörül bagariabörrel, igen vastag vízállóan talppal 5.-
 Uraimnak postát, kőrökörül oroszlákkal, igen vastag vízállóan talppal csúgos v. fűsz 3.50
 Bagariabör borított cipő, vízállóan, dupla talppal 3.-
 Víz borítój, fényes, tisztított való borítva vagy anélkül 2.50
 Szaloncukor csúgos v. fűsz elegán 1.50
 Chevrazon cng. vagy fűszívó gavalróknak 4.-
 Fagyiú lábaknak szarvasbőr 3.50
 Alkonyos postó csizma, fűsz és fűszalppal gyöngöröknek is igen ajánlatos 2.50

Valódi pótvári gummi galoszi uraknak 1.50, nőeknek 1.50
 kemény talppal 30 cm-ig drágább.

Nőknek: Postó, seregborítással v. fűszal 3.-, orosz lak-borítás 3.50
 Box csúgos vagy fűsz 3.50
 Chevrazon csúgos, fűszaló vagy gumibőr 4.-
 Postó seregborít 8 ortosál, báránybőrrel 4.-
 Postó (chlinges) 2.50

Arjegynek több 100 ábrával ingyen.

Agular Dávid Erzsébet-körút 6. sz.
 Vidéki megrendelések leküldetésre vannak teljesítve. Nem tetesőt visszaveszek, kicsorók vagy visszaadom a pénzt.

Általunk kifizetett főnyeremények.

A m. kir. osztálysorsjáték november 20-án kezdődő HUZÁSÁRA postafordultával

küldünk szét sorsjegyeket az I-ső osztályhoz 1/8 1.50 K., 1/4 3.- K., 1/2 6.- K., 1/1 12.- K. oszaki nálunk kaphatók az annyira kedvelt kis számok 1-től 300-ig, a születési évszámok 1801-től 1900-ig és más szerencseszámok.

Az összeget postautalványon kéri

BOGDÁNYI S.

fővárosi sorsjegytörzs

BUDAPEST, V. ker., Sas-utca 23. I.
 Telefon 14-41.

602.000 kr.	a 2400-es számra
400.000 kr.	a 11.119-es sz.
200.000 kr.	a 45.000-es sz.

200.000 kr.	a 2400-es számra
100.000 kr.	a 04.700-es sz.
100.000 kr.	a 79.559-es sz.

90.000 kor.	a 2407-es számra
40.000	
30.000 kor.	és sok más nagyobb nyarom.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; húgy-csőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfért, idősebeknél is electro Massage vagy Pshypropion által. Önferőzést és annak utóbajait; ideg- és hágerincz-bajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.
Clotild-palota (I. emelet).
 Atjáró ház. — Lift használat.
 Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyszer.

Szülőoltványok

szokványminőségben és csorjapal nemet, győztes és sima vesszők melyen lecsukhatók árában. Oltványok ezek 60-100 fr. Mindenik a legkiválóbb bor- és eszmejelőkből, fűtől, talaj állásal. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel, az az oda- és visszafutással költséget, valamint a megrendelő által kifizetett ábrát híány nélkül azonnal visszadom. Így mindenki ebből az alkalmatosságnál az én költségem házához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditsia-csometék és magvak.

Óriás török, igen gyorsan fejlődő növény-növény. Ez az egyedüli, melyből egy óriás korlátszerű pár óv alatt, rendkívül sokféle kiadásal, melyen néhány ember, és nemfőképpen állat, még az apró nyulak sem hovatolhatnak át, úgy, hogy a belső részek teljesen kihasználhatók. Minden rendkívül erős és visszafutással költséget, valamint a megrendelő által kifizetett ábrát híány nélkül azonnal visszadom. Így mindenki ebből az alkalmatosságnál az én költségem házához szállítva tekintheti meg.

Dícsometék. Kétféle, óriási földveléssel bitósított voltánál fogva ennek leányessége majd minden országban az utóbbi 100-ban rendkívül elterjedt.

Cím: „Ermelék és Szülőoltvány-Törzs” Nagybányán, B. p. Székelyhíd.

!!! FELHÍVÁS !!!

BUTOR-

raktáron készletben levő összes asztalos- és kárpitozott butorokat átköltözés miatt minden elfogadható áron eladom!

Dósa Kálmán

Budapest, Erzsébet-tér 18., sas-utca sarok.

Legjobb Legjobb Legelősbh

PAP PAP PAP

Legelősbh Legelősbh Legelősbh

1. sz. székeltető vagy 8 db kivétel nélküli	10.-	1. sz. székeltető	4.-
2. sz. székeltető	1.50	2. sz. székeltető	4.50
3. sz. székeltető	2.25	3. sz. székeltető	5.-
4. sz. székeltető	3.00	4. sz. székeltető	5.50
5. sz. székeltető	3.75	5. sz. székeltető	6.-
6. sz. székeltető	4.50	6. sz. székeltető	6.50
7. sz. székeltető	5.25	7. sz. székeltető	7.-
8. sz. székeltető	6.00	8. sz. székeltető	7.50
9. sz. székeltető	6.75	9. sz. székeltető	8.-
10. sz. székeltető	7.50	10. sz. székeltető	8.50
11. sz. székeltető	8.25	11. sz. székeltető	9.-
12. sz. székeltető	9.00	12. sz. székeltető	9.50
13. sz. székeltető	9.75	13. sz. székeltető	10.-
14. sz. székeltető	10.50	14. sz. székeltető	10.50
15. sz. székeltető	11.25	15. sz. székeltető	11.-
16. sz. székeltető	12.00	16. sz. székeltető	11.50
17. sz. székeltető	12.75	17. sz. székeltető	12.-
18. sz. székeltető	13.50	18. sz. székeltető	12.50
19. sz. székeltető	14.25	19. sz. székeltető	13.-
20. sz. székeltető	15.00	20. sz. székeltető	13.50

GICHNER JANOS
 pap, matrac és kárpitozás gyáros, székely, függöny, vasbutor stb. nagy raktár.
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
 Arjegyket kívánára ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszmejelőitnek, nem tetesőt áruk kicsoróitnak, vagy a pénz visszafut.

Vásároljon
osztálysorsjegyet
HECHT
Bankháznál
Budapest,
Ferenciek-tere 6

Kataphorese
gyógyászati
IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK
radikális gyógyítására legjobban ajánlják
Dr. MITZGER
kiváló gyógyhatásairól elismert intézet
Budapest, VI., Teréz-kört 44. l. em.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

NE VÁSÁROLJANAK
ártóktalan és néha hamisított rumot.
Az esszenciák az egészségre károsak.
„Battle Axe Jamaica Rum”
1 literes üvegben

„The Nectar of Jamaica”
Minden üveg a ceg felügyelete alatt eredetileg töltve.
A. A. Baker & Co., London E. C.
Ezen védjegy az összes kultúrálalm. törv. védett.
CSAK elsőrangú cégeknek kapható.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatal alapján, melyeket rendelő intézetében és a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.
Dr. FABINYI
specialista,
emeritált kórházi orvos
a rendes foglalkozás megszerzése nélkül leg-
rövidebb idő alatt gyökeresen gyógyít bármily
régit és makacs
titkos betegséget
(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit, borbeteg-
ségeket és enteritisekből támadt időgyökereket).
Meglép az eredmény **FÉRFIUI GYEN-
GÉSÉGNEL (IMPOTENCIA)** még öre-
gebb egyéneknek is.
Levelekre díjtalanul válasz; kérésre gyógyszerok
Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig
Budapesten, Erzsébet-kört 12. sz.
(a New-York palotával szemben), félemelet.
Bejárat a lépcsőnél. Külön várótermek

Cs. és kir. udv. szállító,
KOHN HEILMANN és FIAI
legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruháza
az „Angol szabó”-hoz
Budapest, IV. Károly körut 12.
Legjobb bevásárlási forrás, minden tisztább gyapjúból a mi nem feslik és nem fakul. Minden darabon olcsó, szabott árak. Meg nem felelő árúért a pénz visszaadjuk.
Dus választék csakis valódi szőrmével bélelt városi bundákban 40 frt Utazó-bunda 35 frt Vadász kabát 15 frt Téli kabát 18 frt Téli-Usitor v. Raglan 16 frt Téliöltöny 16 frt Gyermekruha 4 frt és feljebb
Fiók-üzlet (Központi városháza) Károly-kört 30.

A macska kiállítás
irodója a királyi bérpalotában, Kinyó-ter 1. szám alatt naponta d. u. 2—5-ig tart hivatalos órát.
Nevezési zárlat kedd, december hó 2. A kiállítás megnyitása 1902. december 4. A szövetség előjárása.

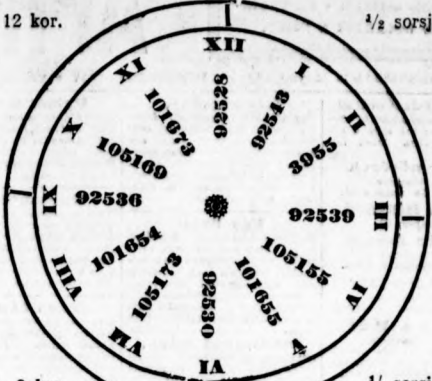
Szenzációs ujdonság az általam fölaltat

cipő öntisztító-gép
melyel mindenki nélkül, hogy hajlanta kellene, Guni-kencő-
csel bekeve, közseri forgatás által cipőt fényesre tisztítja.
Világírású találmányom a törv. védett Guni-kencő,
melyel ha a cipő felül börtök börtök, ezenen 1 évi irásbeli
jótállási vállalok és időeltölti elszakadás esetén ingyen
megújítom. **FENOMÉNÁLIS TALÁLMÁNYOM A**
CIPŐ-KÉPFA, mely hozzájárul, hogy a cipő az egyévi kibírás,
míg a cipő, ha négyes állapotban levetjük, a bőr ószar-
cosodását kizárja.
Minden néiam vásárolt cipőhöz találmányom kézi
törlés szerinti készlet teljesen ingyen mellékelek. Mí-
nedenkinek, hogy meggyőződést szereshessen világ-
hírű Guni-kencőm jószágáról, ki címét velem közli,
1 tévely Guni-kencőmet és több ábrával ellátott ár-
jegyzékem kíméletben ingyen és bérmentve, kértéknek
a legbiztosabb, ha harisnyában egy papírlapra átvia
a lábteip körvonalaát lerajzoljuk. Még nem felelő cipőért
ezzenen költsésem magam a pénzét minden levonás nélkül vissza-
adom. A teljes postaköltség csupán 30 krajcár.
Férfi virbőrű sima erős cipő 3.50
Elegáns gavalér virbőrű 3.20
Oroszlak, csugos v. füzes cipő börtökű 4.-
Elegáns szalon-lakk, füzes cipő 4.-
Bagaris-csizma egy daraból halólyaggal teljesen vízmen-
tesítő, hátsószéres tojással, 3 évi jótállással. . . . 7.50
Ugyanaz borjubőrbe, nyíves 7.50
Halina-csizma, térdig érő, egész magas börtökűvel, hal-
hólyaggal vízmentesen 8.-
Párisi divat, feltűnő elegáns box v. sevrő füzes gavalérű 3.50
Elegáns szalon-lakk, füzes v. gumos 3.50
Elegáns önkéntes csizma, elegáns, fényesre tisztítható 10.-
Női zergebőr, csugos v. füzes cipő, erős 3.-
Elegáns szalon-lakk, füzes v. gumos 3.50
Párisi divat, feltűnő elegáns box vagy sevrő, füzes v.
gumos börtökűvel 3.50
Oroszlak füzes v. csugos börtökűvel 3.50
FÜZLETT

Agulár Ignác
Budapest, Kerepesi-ut 30.
a Rókus-kórház templomával szemben Fióküzlet Király-u. 6.

Neustein Fülöp
Cukrozott hashajtó labdaccai
(NEUSTEIN-féle ERZSÉBET labdaccai).
E pillák hasonló készítményeknél minden tekintetben fel-
jebb becsülendők: mentek minden ártalmatlan anyagot, az
alattai szervek bejártak legjobban eredményes használatával,
szegedén használók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a
mellőtte oly ártalmatlan, mint e pillák a
SZÉKSZORULÁS,
a legutóbb betegségek forrása ellen. Cukrozott kúlipek miatt
még gyermekek is szívesen veszik.
Egy 16 pillát tartalmazó doboz 30 fill.,
egy tükeros, mely 8 dobozt, tehát 120 pillát
tartalmaz, csak 300 fill.
Ünánsekként különösen óvakodjunk
Kerjük határozottan Neustein Fülöp
hashajtó labdaccait. Valódi csak, ha minden
doboz törvényes bejegyzéssel védjegyünkkel
piros-fekete nyomtatásban „Szent-Lipót” és
„Neustein Fülöp gyógyszer” aláírással
van ellátva. A kereskedelmi törvényesül
védelmi csomagjaink aláírásunkkal vannak el-
látva.
Neustein Fülöp
gyógyszerára a „Szent-Lipót”-hoz Bécs, I.,
Flankengasse 6. Fővárt Magyarországról ré-
szére Török József gyógyszerára Budapest
VI., Király-utca 12., és Andrássy-ut 20.

A szerencse megteremtése egy pillanat múlve.

1/4 sorsj. 12 kor. 1/2 sorsj. 6 kor.

1/4 sorsj. 3 kor. 1/8 sorsj. 150 kor.

Rendelje meg azonnal levelezőlapon az s sorsjegyet, mely fenti órák
ama száma mellé van jegyezve, mely órában a hirdetés olvassa.
Huzás már csütörtök és pénteken.
BENKŐBANK, Budapest,
Andrássy-ut 79. szám.
Sorsjegyzőstályunk a huzások előtt reggel
7-től este 9-ig van nyitva.

BUNDÁK
Városi- 35 frttól 140 frtig
Gazdász- 14 " 60 "
Ulster- 40 " 150 "
Utazóbundák 30 " 150 "
Téli kabát --- " 15 frt
Loden télikabát --- " 6
Csakis kipróbált, elismert jó
minőségűek
KOCH TESTVÉREK
legnagyobb férfi-
su- és gyermek-
ruha-áruháza
Budapest, Károly-kört 26.
Főszáclat. I. és II. k. em.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK
legmekcsobb hevony és idült felgyakorult befacsakendés
száclatú a legbiztosabb gyógyszernek a
„Sanid labdacsook”
Doboz 100 labdas tartalmával és pontos
bizonylatú utasítással 8 korona. Vidékre utárvét mellett dis-
zertben küld a
Magyar Király-gyógyszertár
Budapest, V., Marokhó-utca 3/a sz. (Károly-ter sarok).

Oh jaj! **Eljen!**
Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak
Egger mellasztillái
az étvágyat nem ren-
tják és kítűnő ízűek.
Doboz 1 korona és 2 korona.
Próbadoz 50 fillér.
Fő- és szállítási raktár:
„NADOR”-gyógyszertár
Budapest, VI., Váci-kört 17.
Egger mellasztilla csakhamar megszabadított

